

ماه مبارک رمضان - که ماه صفا و خلوص و معنویت انسانهای مؤمن است - بر همه‌ی ما گذشت.
ملت ایران در طول این ماه، هم در زمینه‌ی معنویات و هم در زمینه‌ی مسائل سیاسی،
طراوت و نشاط خود را نشان داد.

در باب مسائل سیاسی، در روز جمعه‌ی آخر ماه مبارک رمضان، ملت ایران
از همه‌ی نقاط کشور یکصد ا خروشید؛ با فریاد خود، با شعار خود،
با حضور خود و با بیان رسای خود از ملت مظلوم فلسطین حمایت کرد.
امسال بحمد الله دنیای اسلام در بسیاری از نقاط،
همین توجه، همین شور و شعور و همین احساس مسئولیت مشاهده شد.

فرازی از خطبه‌های نماز عید سعید فطر

به امامت رهبر معظم انقلاب اسلامی ۱۳۸۵/۰۸/۰۲

سال سوم، شماره بیست و نهم، ۲۰ مهر ۱۳۸۶،

ویژه عید سعید فطر

مدیر مسئول: رحیم خاکی

سردبیر: مرتضی رضائی زاده

معاونان تحریریه: افشین داور پناه / مجید رزازی

مدیر اجرایی، مدیر هنری و صفحه آرا: احسان حسینی

هیئت تحریریه: علی فرج زاده (فعالیت‌های قرآنی)، لیلان ملک محمدی (ادب)، مجید رزازی (گزارش)، حبیب الله ترکاشوند (سیاسی)، آزاده عقیقی (اندیشه)، عباس حسین نژاد (وبلاگ)، سیده ربابه شبستانی (بین الملل فرانسوی)، مریم هویدی (بین الملل عربی)، امید خزانی (بین الملل انگلیسی)، معصومه صبور (خبرنگاران افتخاری)، نغمه دانش آشتیانی (هنر)، سید مجتبی حسینی (اجتماعی)، سرپرست امور شعب: شیما چنگی

دبیر سرویس عکس: نقی خوش خلق

محمد نمازی، تایماز کاویانی، محسن رضایی، فضیلت سوخکیان، امیر حسامی نژاد

لیتوگرافی و چاپ: صادق

فهرست:

- زکات فطره؛ عاملی برای انسجام و وحدت مسلمانان / ۴
- **تأثیرات شگرف ماه خدا بر ابعاد وجودی انسان** / ۵
- **فرارسیدن ماه شوال و بررسی جایگاه عید فطر در جامعه اسلامی** / ۵
- ماه رمضان، هنگامه میثاق مجدد خلیفه‌ی خدا با حاکم ازلی / ۶
- فطر، روز شکافتن دریای رحمت الهی / ۱۰
- اختلاف در فتاوی و شهادت شهود؛ عامل اختلاف نظر در رؤیت هلال / ۱۱
- **نگاهی به فعالیت‌های قرآنی ماه مبارک رمضان** / ۱۲
- پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به روایت تصویر / ۱۶
- **لزوم تدوین نظام هماهنگ جمع آوری و هزینه کردن فطریه** / ۱۸
- ساماندهی زکات فطره مستلزم شفاف سازی از سوی مراکز ذی صلاح است / ۱۹
- هیچ ضرورتی برای ساماندهی فطریه در کشور وجود ندارد / ۱۹
- ساماندهی نظام دریافت و توزیع زکات فطره ضرورتی که نباید فراموش شود / ۲۰
- ساماندهی فطریه در کشور بدون حضور دولت میسر نخواهد شد / ۲۱
- جمع آوری زکات فطره نیازمند متولی خاص در کشور است / ۲۲
- دولت تمامی امور فطریه را برعهده گیرد / ۲۲
- ایجاد ساختارهای مردم نهاد راهکار نوینی در تدوین نظام هماهنگ فطریه است / ۲۳
- ساماندهی فطریه توسط بخش خصوصی موفقیت بیشتری خواهد داشت / ۲۳
- **نقد سریال‌های مناسبتی سیما در رمضان ۱۴۲۸ از دیدگاه قرآنی** / ۲۴
- سیاه نمایی شرایط جامعه از سریال‌های مناسبتی حذف شود / ۲۷
- شیطان در لباس تقدس هم به فریب انسان می‌پردازد / ۲۷
- تکرار و یکنواختی در برنامه‌ها بزرگ‌ترین معضل برنامه‌های مناسبتی سیما است / ۲۸
- برنامه‌های مناسبتی سیما باید به دنبال جذب مخاطب جهانی هم باشد / ۳۰
- سریال‌های مناسبتی سیما بیشتر جنبه سرگرمی دارد / ۳۱
- نبود حمایت مالی کافی دلیل افت کیفیت برنامه‌های مناسبتی سیما است / ۳۲
- تمام شبکه‌های تلویزیون باید بخش ثابت برنامه قرآنی داشته باشند / ۳۳
- سریال‌های مناسبتی یادآورنده باورهای دینی مان هستند / ۳۳
- سریال «اغماء» مروج خرافه‌گرایی است / ۳۴
- شیطان سریال «اغماء» در جامعه امروزی نمود واقعی ندارد / ۳۴
- سریال‌های مناسبتی توانسته مخاطبان سیما را تحت تأثیر قرار دهد / ۳۵
- اجازه تولید و پخش برنامه‌های قرآنی در ایام غیر مناسبتی به سختی داده می‌شود / ۳۵
- **«عید فطر» در گستره‌ی ادب فارسی** / ۳۶
- پایان رمضان با عید، شاعرانه‌ترین نشانه‌ها را دنبال می‌کند / ۳۶
- شادمانی یک ماه روزه داری با واژه‌ی «عید» در غزلیات حافظ جلوه می‌کند / ۳۸
- عید فطر به عنوان جلوه‌ی وحدت اسلامی در ادبیات مطرح است / ۳۹
- عید فطر در اشعار قدما نماد رسیدن به معشوق است / ۳۹
- شاعران کلاسیک بر اساس آموزه‌های قرآن به مفهوم عید فطر پرداخته‌اند / ۴۰
- عید فطر در باطن ادبیات فارسی نهفته است / ۴۰
- برگ تحویل می‌کند رمضان / ۴۱
- افسوس که ایام شریف رمضان رفت / ۴۱
- حضور عید فطر در ادبیات معاصر پررنگ تر است / ۴۲
- شاعران کلاسیک عید فطر را بیشتر از نوروز ستوده‌اند / ۴۲
- شادی عید فطر در ادبیات به تصویر کشیده شده است / ۴۳
- رسید عیدوز ماه روزه کرد گذر / ۴۳
- **«عید فطر» نماد هویت اسلامی و یکپارچگی مسلمانان** / ۴۴
- عید فطر فرصت تعهد با خدا برای تحقق انسجام اسلامی در برابر هجمه است / ۴۵
- توجه به مصالح مشترک زمینه تقویت همگرایی اسلامی را پدید می‌آورد / ۴۵
- عید فطر نماد هویت اسلامی و یکپارچگی مسلمانان است / ۴۶
- اعمال ماه رمضان مانور وسیعی از سوی مسلمانان است / ۴۶

زکات فطره؛ عاملی برای انسجام و وحدت مسلمانان

«زکات همراه با نماز مایه تقرب انسان به خداوند است بنابراین کسی که زکات را با طیب خاطر عطا کند این صدقه کفاره گناهان وی محسوب می شود.»

زکات در هشت مورد نیز مصرف می شود که در آیه ۶۰ سوره «توبه» به آنها اشاره شده که می فرماید: «**أَنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ**؛ صدقات تنها به تهیدستان و بینوایان و متصدیان [گردآوری و پخش] آن و کسانی که دلشان به دست آورده می شود و در [راه آزادی] بردگان و وامداران و در راه خدا و به در راه مانده اختصاص دارد [این] به عنوان فریضه از جانب خداست و خدا دانای حکیم است.»

«فطره» نیز یکی از اقسام زکات است و پرداخت آن در ماه رمضان به ویژه بر روزه داران این ماه واجب است؛ «فطره» در لغت چند معنا دارد که مهم ترین آنها، خلقت و اسلام است و در اصطلاح نیز عبارت است از زکاتی که هر مسلمان بر خود و هر کس که تحت تکفل و یا میهمان او در شب عید فطر محسوب می شود، به مستحق می پردازد» و زمان ادای آن نیز از مغرب روز آخر ماه رمضان تا ظهر روز عید فطر است.

با توجه به اینکه با استناد به روایات پرداخت چنین زکاتی، باعث سلامت جسم و روح می شود، آن را زکات بدن یا فطره می نامند و از سویی دیگر به اسلام تعبیر شده زیرا حتی بر کسی که پیش از غروب شب عید فطر نیز مسلمان شود، تکلیف شده است.

زکات فطره مکمل و تمام کننده این ماه معنوی و عاملی برای قبولی روزه ماه رمضان و موجب حفظ انسان از مرگ در آن سال و سلامتی جسم و پاک سازی روح از رذایل اخلاقی است که در برخی از آیات و روایات نیز به این بعد زکات فطره اشاره شده است.

با استناد به سخنان مراجع عظام تقلید این مفهوم به دست می آید که سرپرست خانواده باید برای خود و کسانی که نان خور او محسوب می شوند، سه کیلوگرم از خوراک غالب همچون گندم، جو، خرما، کشمش، برنج، ذرت و مانند این ها و یا معادل ریالی آن به مستحق پرداخت کند که از جمله مهم ترین فلسفه آن می توان به اطاعت از فرمان الهی، افزایش روح معنویت، تقوا و اخلاص، تقویت اراده و استقامت بشر در کنترل نفس، برانگیخته شدن روح تعاون و دستگیری از محرومان و نیازمندان جامعه و ایجاد انسجام، وحدت و ارتباط گسترده بین مؤمنان اشاره کرد.

زکات از جمله واجبات مشترک میان مسلمانان شیعه و سنی است که در کتب دینی برای آن، فلسفه و فواید متعددی عنوان شده است که از جمله آن ها می توان به اطاعت از فرمان الهی، افزایش روح معنویت، تقوی و اخلاص، تقویت اراده در کنترل نفس و برانگیخته شدن روح تعاون و دستگیری از محرومان و نیازمندان جامعه اشاره کرد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، زکات در لغت به معنای طهارت و پاکیزگی، رشد و نمو و در برخی از موارد نیز به معنی عمل صالح و از جمله ضروریات دین اسلام است که در قرآن کریم و روایات منقول از پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) نیز به آن اشاره شده است و از جمله ی آن ها می توان به آیه پنج سوره مبارکه «توبه» مبنی بر «**فَان تَابُوا وَاَقَامُوا شُلُوعًا وَاَتُوا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ**؛ پس اگر توبه کردند و نماز برپا داشتند و زکات دادند راه برایشان گشاده گردانید زیرا خدا آمرزنده مهربان است» اشاره کرد.

در آیه ۱۲ سوره «مائده» نیز به زکات و پرداخت آن تأکید شده است و خداوند در این آیه می فرماید: «**وَقَالَ اللّٰهُ اِنِّيْ مَعَكُمْ لَئِنْ اَقَمْتُمْ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ وَعَزَّرْتُمْ مَّوَدَّعِيْكُمْ لَأُقْرِضْتُمْ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا يَكْفُرْنَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ**؛ من با شما هستم اگر نماز برپا دارید و زکات بدهید و به فرستادگان ایمان بیاورید و یاریشان کنید و وام نیکویی به خدا بدهید قطعاً گناهانتان را از شما می زدایم.»

همچنین در آیه ۱۱ سوره توبه نیز آمده است: «**فَان تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلَاةَ فَخَاوَانَكُمْ فِي الدِّينِ وَنَفَصَلُ الْاَيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُوْنَ**؛ پس اگر توبه کنند و نماز برپا دارند و زکات دهند در این صورت برادران دینی شما هستند و ما آیات [خود] را برای گروهی که می دانند به تفصیل بیان می کنیم.»

بر طبق آنچه در آیات و روایات آمده، زکات موجب تطهیر و تزکیه نفس از پول پرستی، خودخواهی، بخل، پستی، آز و حسد می شود و از آن جا که پرداخت آن دلیلی بر صدق و وفاداری به ایمان است «صدقه» نیز نامیده می شود و برکات فردی و اجتماعی بی شماری برای آن شمرده شده است که از جمله

آن ها می توان به روایتی از حضرت علی (ع) اشاره کرد که می فرماید:

تائیرات شگرف ماه خدا

بر ابعاد وجودی انسان

فرارسیدن ماه شوال
و بررسی جایگاه عید فطر
در جامعه اسلامی

شهر رمضان شهر القرآن

ماه رمضان، هنگامه میثاق مجدد خلیفه‌ی خدا با حاکم ازلی

امام علی (ع) می‌فرماید: «روزه روزه را باریک می‌کند، گوشت را می‌ریزد و از گرمای سوزان دوزخ دور می‌گرداند و پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «روزه سپری در برابر آتش است»

ج - آرامش روح و جسم
روزه، روح و روان و قلب و دل و نیز جسم را آرامش داده و باعث سلامتی روح و تندرستی جسم می‌شود.

پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «روزه بگیری تا سالم بمانی».

باز می‌فرماید: «معدۀ، خانۀ ی تمام دردها و امساک، (روزه) بالاترین دارو هاست.»

د - مانع وسوسه‌ی شیطان

امام علی (ع) به پیامبر اکرم (ص) عرض کرد: یا رسول الله، چه چیزی شیطان را از ما دور می‌کند؟ پیامبر گرامی (ص) فرمود: روزه، چهره او را سیاه می‌کند و صدقه، پشت او را می‌شکند».

بنابراین، روزه مانع نفوذ شیطان‌های جنی و انسی شده و وسوسه‌های آنان را خنثی می‌کند.
ه - مساوات غنی و فقیر

انسان روزه دار در هنگام گرسنگی و تشنگی، فقرا و بینوایان را یاد می‌کند و در نتیجه به کمک آن‌ها می‌شتابد. حضرت امام حسن عسکری (ع) درباره علت وجوب روزه، می‌فرماید: «تا تو انگر درد گرسنگی را بچشد و در نتیجه به نیازمند کمک کند».

و - احیاء فضائل ناب اخلاقی

حضرت امام رضا (ع) درباره علت وجوب روزه می‌فرماید: «تا مردم رنج گرسنگی و تشنگی را بچشد و به نیازمندی خود در آخرت پی ببرند و روزه دار، بر اثر گرسنگی و تشنگی خاشع، متواضع و فروتن، مأجور، طالب رضا و ثواب خدا و عارف و صابر باشد و بدین سبب مستحق ثواب شود.»

دیدگاه کارشناسان دین به ماه رمضان

«طه محبوب»، مدیر اجرایی دارالقرآن خانه‌ی کارگر و پژوهشگر قرآنی، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری ایکننا، ماه رمضان را از ایام تاثیرگذار بر ابعاد روحانی و جسمانی انسان دانسته و در این باره می‌گوید:

ماه رمضان، زمان برداشت و کسب فیوضات آسمانی است. هر کس به حسب میزان ایمانش، از این ایام، برداشت معنوی می‌کند از اینرو، هستند کسانی که حاصلی از این ماه

گروه گزارش: نبض روزها و شب‌هایش، متفاوت تر از همیشه می‌تپد. نفس‌های اهل آن، یکسره تعبد و تبرک است و از دقایقش، صدای سرپنجه خشک شیاطین، به گوش نمی‌رسد. ماه رمضان، یگانه فرصت آبرومندی است که شایسته نزول کلام حق شد و به برکت این معجزه، تا امروز غروب‌هایش، بوی ریحان و طعم برکت می‌دهد.

در کلام حضرت محمد (ص)، ماه رمضان، مختص به خداست تا در آن به بندگان نیازمندش، ببخشد و ببخاشد و برای بارهای بار، جان و تن خلیفه‌ی زمینی‌اش را با رحمت و عنایت، غسل تعمید داده و جانی دوباره ببخشد.

تاثیرات شگرفی که بنا به اعتقاد بسیاری، بواسطه‌ی این ماه، بر ابعاد وجودی و زندگی بشر، سایه می‌اندازد، موبد این ادعاست که دامنه‌ی الطاف و فیوضات خداوندی نسبت به بندگان در این ماه، به نهایت خود می‌رسد.

در این بین، تنها شرط درک همه جانبه‌ی این تغییر و تحولات و استفاده‌ی کافی و وافی، آن است که در وهله‌ی نخست، روح و جسم خود را به مثابه ظرفی برای هبوط این الطاف، متحول نماییم.

تاثیرات معنوی روزه، به عنوان فریضه‌ی ماه رمضان

روزه، به عنوان فریضه‌ی الهی، فواید بسیاری دارد. بنا به فرمایش حضرت فاطمه (س)، «خداوند روزه را برای استواری اخلاص، واجب فرمود».

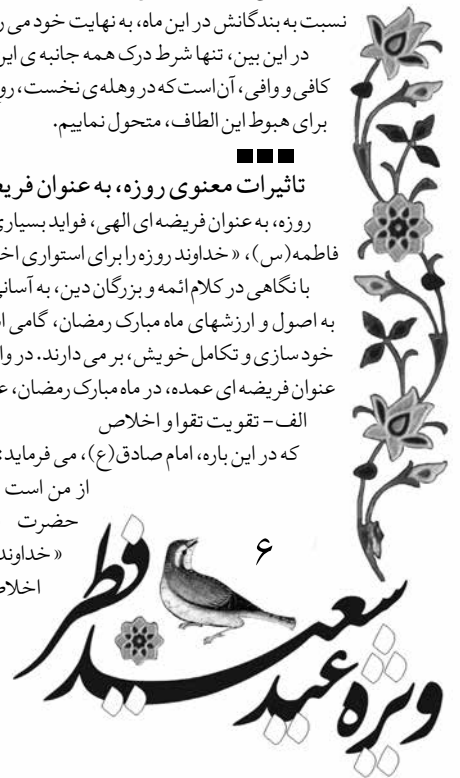
بانگامی در کلام ائمه و بزرگان دین، به آسانی می‌توان دریافت که پابندی به اصول و ارزشهای ماه مبارک رمضان، گامی است مهم، که افراد در راستای خودسازی و تکامل خویش، بر می‌دارند. در واقع، مهمترین تاثیرات روزه، به عنوان فریضه‌ای عمدۀ، در ماه مبارک رمضان، عبارتند از:

الف - تقویت تقوا و اخلاص

که در این باره، امام صادق (ع)، می‌فرماید: خداوند متعال فرموده: «روزه از من است و یادش آن را من می‌دهم».

حضرت فاطمه (س) می‌فرماید: «خداوند روزه را برای استواری اخلاص، واجب فرمود».

ب - سپر عذاب‌های دنیوی و اخروی

وجود داشته و در موارد بسیاری، از دید ما مخفی مانده است.

سیر و سلوک عرفانی روح، درگرو رعایت مسائل مادی و معنوی بسیاری نهفته است و نه تنها به اعتقاد من، بلکه به اعتقاد بسیاری، چه خوردن، چگونگی خوردن و چه هنگام خوردن،

یکی از مهمترین زمینه‌های پرورش قوای روحانی است که در اسلام و قرآن، شاهد مانور بسیاری بر آن هستیم. ما به عنوان افرادی مسلمان، بهتر از هر کسی، آموخته ایم که لقمه‌ی حرام، بزرگترین و مهلک‌ترین ضربه‌ها را بر پیکره‌ی روح و جسم افراد وارد می‌کند.

از دیدگاه علمی، که کیفیت و کمیت تغذیه‌ی مناسب را، محور مطالعه و بررسی‌های خود قرار داده است، مسیر اعتلاء ارواح کمال‌گرا از طریق بهداشت مادی و معنوی آنچه به عنوان ماکول، به کار می‌برند، می‌گذرد.

ضرب‌المثل‌ها، خود بهترین مصداق چنین تأثیرگذاری و تأثیرپذیری‌هایی هستند. از جمله، مثلی که می‌گوید: عقل سالم در بدن سالم است و همه‌ی ما خوب می‌دانیم که تنی سالم است که در ظرفی به نام معده‌ی آن، هر چیزی را به هر قدر که خواستیم، نریزیم.

از نظر من، کارکردهای معنوی ماه رمضان، در کنار اثرات مطلوب آن بر جسم ما، می‌تواند در کنار وسعت بخشیدن به دایره‌ی دید بشر، آفق‌های معنوی بسیاری را فراروی خرد او بگشاید.

نگاه یک پزشک

دکتر «حسنعلی جوانفکر»، پزشک عمومی، در گفتگو با سرویس گزارش ما، می‌گوید: روزه، تنها مخصوص مسلمانان نیست و در تمامی ادیان وجود داشته و دارد. مادر طب سنتی، شاهد آنیم که با بیماران، از خوردن و نخوردن حرف می‌زنند. تجربه، اثبات کرده است که معمولا در هنگام بیماری، سبک بودن، کمک شایانی به بهبود هر چه سریعتر بیمار می‌کند. من معتقدم که روزه، بیشتر بر روح تأثیر مثبت دارد تا جسم. لقمان حکیم، فرزندش را چنین پند می‌دهد که، اگر میخواهی چیزی یاد بگیری، درونت را از طعام بسیار، تهی نگهدار.

ماه رمضان، به اعتقاد من، ماه بسیار عجیبی است که نخوردن و نیشامیدن در آن، تنها یک طرف قضیه است. اگرچه ماه رمضان، دارای ثبات زمانی نیست و در ماههای مختلفی واقع می‌شود، اما به اعتقاد من، با این وجود هم حتی دارای انرژی‌های زایدالوصفی است. من به تمامی افرادی که مشکل خاصی ندارند توصیه می‌کنم که روزه‌را به عنوان یک موهبت سرشار از حقیقت، به جا آورند. امروزه، پیشرفت در علم پزشکی، به جایی رسیده است که در مواقعی که بیماری فرد، از طریق دارو، درمان نمی‌شود، در زمینه‌ی مسائل معنوی روی او تمرکز می‌کنند.

ما و ماه رمضان

مهندس «کیارش رفیعی»، لیسانس ارتباطات، که به فروشنده‌ی وسایل و تزیین آلات هنری نیز اشتغال دارد، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری ایکنا، می‌گوید: خدایا شکر، ماه رمضان امسال برایم بسیار بهتر از سالهای قبل بوده است.

به اعتقاد من، ماه رمضان، فرصتی است برای به روز شدن، خصوصا برای کسانی که به دلایل مختلفی، دیر زمانی است که از قوائد بازی، خارج شده‌اند، تا بتوانند مجددا خود را بازیابی و احیاء کنند.

رشته‌ی تحصیلی رفیعی، سبب شده است تا او برای تفهیم مطالبش، بیشتر از اصطلاحات تخصصی رشته‌ی ارتباطات، بهره‌گیرد. او می‌گوید: مادر درون خود، ۱۱ ماه از سال، انواع و اقسام ویروس‌های خطرناکی که به ما حمله کرده‌اند را ذخیره کرده‌ایم و ماه رمضان، فرصتی است برای از بین بردن همه آنها. ماه رمضان، به نوبه‌ی خود دارای برکات بی شماری است، خصوصا دم‌افطار، که حتی تعداد مشتریان فروشگاه نیز افزایش می‌یابد. من، با تمام شدن ماه رمضان، بیشتر دلنگت می‌شوم. نگاه من به رمضان، به مثابه تلنگری است که بر آدمی وارد می‌آید تا بداند که چقدر فراموش کار است. ماه رمضان، موجد صبرعظیمی درمن شده است و من این ماه را بهترین فرصتی می‌دانم که در آن می‌توان، با استغنا به درگاه

نخواهند داشت. در میان همه‌ی دستوراتی که طی این ماه به مومنان شده است، لزوم قرائت یک جزء از کلام خداوند با فهم درست و درک عمیق آیات آن است که این عمل، شرایط را بیش از پیش، مهیای بهره‌برداری از لحظه‌لحظه‌ی این ماه نمود.

هر عبادتی، در هر زمان و مکانی که به جا آورده می‌شود، زمانی مفید و اثرگذار خواهد بود که با تامل و تدبیر همراه شده باشد. در دین اسلام، تعبد، بدون تفکر، فاقد ارزش است. در حدیث داریم که هر چیزی را بهاری است و رمضان، بهار قرآن است. ماهی است که باید بر آن، تمرکز داشت، آن را فهمید تا راه زندگی را پیدا کرد. روزه دار، چنانچه در این ماه با قرآن عینین شود، با اندکی تامل و تحمل، می‌تواند این ماه را به محلی برای خودسازی فکری خود تبدیل نماید. با خودسازی در این مدت، در واقع، تمام ماههای سال را برای خود، می‌توان تبدیل به ماه رمضان کرد.

او در پاسخ به این سوال که، چگونه می‌توان به بدرقه‌ی ماه رمضان رفت؟ می‌گوید: با توجه به این که، اهل بیت (ع)، سنت روزه داشتن را محدود به ماه رمضان نمی‌کردند، از این رو، با روزه گرفتن در ماههای دیگر، به بدرقه‌ی ماه مبارک می‌رفتند، چرا که ماه رمضان، مانند دوستی است که باید با او عینین شد و در تمام ایام سال به سراغش رفت.

«احمد علی مصفا»، کارشناس علوم قرآنی و معارف اسلامی، در باره‌ی ماه رمضان و دامنه‌ی تأثیرات آن، در مصاحبه با سرویس گزارش ما، می‌گوید: تمامی اعمالی که از ماسر می‌زند، اثرات خواسته و ناخواسته‌ی بسیاری در ضمیر ناخود آگاه ما، به جا خواهد گذاشت.

روح ما، به عنوان ماهیتی اثرپذیر و محل ثبت و ضبط تمامی این آثار، در مراحل مختلف حیات خود، دچار عواقب و پیامدهای مثبت و منفی این اعمال شده و دچار تحول می‌شود. بسته به نوع اعمالی که از بشر سر می‌زند، بر روح وضعیتی عارض می‌شود که کلیت حالات آن را تحت الشعاع قرار می‌دهد. احساس رضایت، آرامش و آسودگی ناشی از کمک به هم‌نوع، بهترین مثال در این مورد است. همچنین ترس، افسردگی، ناامیدی و سردرگمی ناشی از وارد آوردن آسیب و جراحات به موجودات زنده‌ای که در اطراف ما زندگی می‌کنند، می‌توان به عنوان موردی دیگر از واکنش‌های روح به کنش‌های محیط، اشاره داشت.

تمامی مجموعه‌ی اعمالی که خداوند، انجام آنرا از بشر خواسته و یا او را از ارتکاب آنها نهی کرده است، در نگاه اول، ناشی از علم الهی بر احوال بشر و ابعاد روحی و جسمی اوست و در نگاهی جامع‌تر، به دلیل در امان ماندن روح از آثار بد و ناخواسته‌ی اموری است که گاه دارای آثار ماورایی پایدار در دو جهان هستند.

ماه رمضان، به عنوان دستور واجبی که خداوند ما را به آن امر فرموده است، یکی از بهترین مثال‌هایی است که در این زمینه می‌توان به آن اشاره کرد. همچنان که جسم به اعمالی چون استراحت، تفریح، آرامش و تکامل نیازمند است، روح، به عنوان حقیقتی یویا و ذی شعور، به نوبه‌ی خود از این جریان، مستثنی نیست.

عادت دادن روح به رعایت قوانین، دوری کردن از گناهان خرد و کلان که در نهایت آرامش و ترقی را برای او به ارمغان خواهد آورد، از مهمترین فواید روزه داری است که خداوند، تأکید بسیاری بر انجام آن نموده است.

یک ماه کنترل نفس، بریدن از مبطلات روزه، نظیر دروغ، غیبت و حتی اجتناب از لذائذ طبیعی نظیر خوردن و آشامیدن، که نیاز اولیه‌ی هر انسان زنده‌ای است، گویای تفاوت و عظمتی است که هم در عمل روزه و هم در ماه مبارک رمضان وجود دارد.

مابرای آرامش روح خود، هرگز نمی‌توانیم به هر شیوه‌ی عملی روی آوریم، از این جهت بهتر است که برای تأمین این مطلوب، به رعایت و اجرای مجموعه قوانین و واجباتی همت گماریم که این مهم را به نحوی درخور و شایسته و از هر جهت، فراهم نماید.

ماه رمضان از منظر پزشکی

دکتر «طناز هاشمی»، متخصص تغذیه، در باره‌ی اثرات روزه بر جسم و جان افراد بر این باور است که، صرف روزه گرفتن، نمی‌تواند بر سلامت جسمی افراد اثرگذار باشد. چه بسیار افرادی که بدون خوردن سحری، یا دریافت آب کافی برای بدن، جذب مقادیر لازم ویتامین و پروتئین و حتی عادت به شیوه‌های غلط تغذیه، با گرفتن روزه، مهمترین ضربه را بر جسم خود وارد آورده، در میانه‌ی ماه رمضان، دچار زخم معده و سیستم گوارشی و سوءتغذیه شده و گاه برای همیشه، از گرفتن روزه، محروم می‌شوند.

به اعتقاد من، همراه شدن تفکر با مقوله‌ی تعبد، ضمن افزایش شعور و آگاهی افراد از علل و وجوب برخی فرامین، نظیر روزه، هم به لحاظ معنوی و هم از بعد مادی، راهگشای ما خواهد بود و چه بسا کسب فیض از اجرای دستورات الهی را هم افزایش خواهد داد. من همیشه، با بیمارانی مواجه بوده‌ام که در شرایط حساس، تنها راه درمان آنها را در کم خوری و حتی توسل به روزه دریافته‌ام و جالب آنکه، این شیوه‌ی درمان، در بسیاری از کتب آسمانی،

خدا، از او طلب رحمت و مغفرت نمود، چراکه باور دارم، دست و پای شیاطین و ارواح اهریمنی، در این ماه، از هر نظر بسته است. در آخرین لحظات این گفتگو، رفیعی، تکه کاغذی که یک بیت شعر بر آن نوشته شده است را به من داد و می گوید: این شعر، حاوی مضامین و معانی عمیق و ظریفی است که در عین حال، بیانگر نوع اندیشه‌ی من نیز هست و آن شعر این است:

**من تماشای تو می کردم و غافل بودم
کز تماشای تو خلقی به تماشای من است**

«ساناز صفایی»، کارمند آموزش و پرورش، در حالی که پایه پای چند دختر بچه‌ی اول دبستانی، قصد عبور از خیابان را دارد، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، می گوید: از روزه به اتمام نهدان ماه رمضان، بسیار غصه دارم، ماه رمضان، هر سال به نوعی بر این تاثیر گذار بوده که امسال هم فارغ از این قضیه نیست. همزمان شدن فصل آغاز مدارس با این ماه، اگرچه کار و زحمت ما را دو چندان کرده است، اما از ارزش این ماه ذره‌ای کم نکرده است. صدای خنده‌ی آن دختر بچه‌های دبستانی، که از حضور من، به عنوان یک گزارشگر در کنار خود، بسیار متعجب شده‌اند، مصاحبه را خیلی زود، به پایان می برد.

تمامی احکام و دستوراتی که برای هدایت آدمی، فرستاده شده‌اند، در بردارنده‌ی ناب ترین دستورالعمل‌هایی است که تنها، یگانه خالق هستی، قادر به تعیین و صدور آن می باشد. ماه رمضان، به عنوان ماهی توأم با رحمت و برکت، زمانی است که خداوند، به حکم الطاف بی دریغش، میل به افاضه‌ی لطف بیکران بر بندگانش می کند.

عمده ترین وجه تفاوت ماه رمضان با سایر ماههای سال، و موجب امساک نفس در قالب روزه است و اینکه خداوند در این ماه، تنها به دیده‌ی رحمت، به مخلوقات خویش می نگرد و اسباب ارتکاب به جرم و بزه را تا حد درغل و زنجیر کردن شیاطین و محار نیروهای مخرب ماورایی، کاهش می دهد.

کام از مطعمه و مشربه گرفتن - این نیازهای اساسی بشری - خود نوید بخش حلول عظمت و شرف در جسمی سراسر نیاز و جانی یکسره اشتیاق است.

نگاه کارشناسان دینی

حجت الاسلام «محمد علی متوسلی»، محقق در مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، می گوید: خداوند در فلسفه‌ی وجوب روزه در قرآن، خطابش این است که، «کتب علیکم الصیام که مکاتب علی الذین من قبلکم»، در این آیه، فلسفه‌ی وجوب روزه، «لعلکم تتقون» است.

روزه، راه رسیدن به تقوا و خودسازی است. اساس روزه، آنست که انسان پس از ۱۱ ماه، پرداختن به هر مسئله‌ی جز روح الهی خویش، ۱ ماه، به صورت اختصاصی به خود بپردازد. خداوند در ماه مبارک رمضان، زمینه‌های بهره‌وری معنوی فراوانی را در اختیار بندگان خود قرار می دهد. ما در دعای افتتاح و ابوحزمه‌ی ثمالی، می خوانیم که بندگان، با تضرع در برابر خداوند، روح کمال گرای خود را پرورش داده و جلای دهند. در حقیقت، سوای فواید بهداشتی و سلامتی فراوانی که ماه رمضان، در انسان ایجاد می کند، این ماه با حاکم کردن فضای معنوی خاصی بر جامعه، به نوبه‌ی خود میزان جرائم را در جامعه کاهش می دهد، و این خود امتیازی برای رسیدن به کمال و ترقی است.

حجت الاسلام «احسان ابراهیمی»، پژوهشگر قرآنی، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری ما، می گوید:

ماه رمضان، دارای آثار متعدد و فراوانی بر جسم و روح روزه داران است. اثرات مطلوب روزه بر جسم روزه داران، که از آن با عنوان برکات مادی روزه، یاد میشود، همان است که پیامبر (ص)، می فرماید: «صوموا تصحوا»، و آثار معنوی و بهره‌مندی از آن که به حال و احوال افراد و درجات ایمانی آنها بستگی دارد، و طبیعی است که در این مورد،

کسی بیشترین حد استفاده از روزه را کسب می کند که دارای مراتب ایمانی بالاتری باشد.

در باره‌ی برکات روزه، همین بس که خداوند می

فرماید: من، خود روزه را تشریح کرده‌ام و دادن پاداش آن هم با خود من است. ماه مبارک رمضان، بهانه‌ای است برای بازگشت به خود و پی بردن به ارحم الرحمین بودن خداوند.

رمضان، گناهان را می سوزاند و موسمی است برای غبار روبی دل‌های مومنان. ماه رمضان، برای همه‌ی افراد، اعم از خوب و بد، دارای برکاتی است که هر کس به فراخور مراتب ایمانی خود، از آن بهره می برد. به عبارتی، ماه رمضان، دعوتی عمومی است از همه‌ی کسانی که از طریق صواب، به بیراهه افتاده‌اند. خداوند در این ماه، بین هیچ کدام از بندگانش، تفاوتی را در این زمینه قائل نشده است.

و پر واضح است که تنها کسانی بیشترین بهره را از ماه رمضان می برند که با تقوا، خودسازی و خلوص، محیط قلب خود را مهیای کسب فیوضات الهی کرده باشند. ماه رمضان از منظر علم پزشکی

امروزه در علم پزشکی و از نظر بهداشت و تندرستی جسمی و روانی، نیز، در جای خود ثابت شده که روزه‌داری، تأثیرات فراوانی بر آرامش روح و روان و سلامتی جسم و بدن دارد، دفع چربی‌های مزاحم، تنظیم فشارخون و قند خون، کاهش حجم مواد مضر موجود در خون و بدن، خود از مهمترین فواید انجام این واجب الهی است.

تأثیری که روزه بر سیستم بدن انسان دارد، مورد بررسی‌های بسیار قرار گرفته است. در طب قدیم و جدید، اثر معجزه‌آسای روزه، در ارتقای سطح سلامت بدن اثبات شده است. تأثیر روزه بر سیستم و اندامهای بدن، به دلیل استراحتی است که برای آنها فراهم می کند.

حجت الاسلام متوسلی:
تقوا، نوعی پالایش
روحي و برنامه‌ی زندگي
را از سر تعيین کردن
است

بررسی تأثیرات ماه رمضان از منظر روانشناسی

دکتر «شیرین نوین»، روانشناس بالینی، با چهره‌ای مملو از آرامش و لیخنندی که کلام شیوای او را رساتر کرده است، در گفتگو با سرویس گزارش ما، در این زمینه می گوید:

مقوله‌ی گسترده‌ی روزه، در تمامی ادیان و مذاهب پیشین، اما با تفاوت در کیفیت و چگونگی روشهای به جا آوردن آن، وجود داشته است. روزه، خود نوعی ریاضت کشیدن نسبت به نعماتی است که خداوند به ما داده است و ما به صورت خود خواسته، نسبت به استفاده

از آنها، امتناع می کنیم. دین اسلام، به عنوان کامل ترین ادیان آسمانی، نسبت به روزه، توجهات ویژه‌ای دارد و در این آیین، امساک جسم از خوردن و آشامیدن، با اجتناب از گناهان مختلف، همراه شده است.

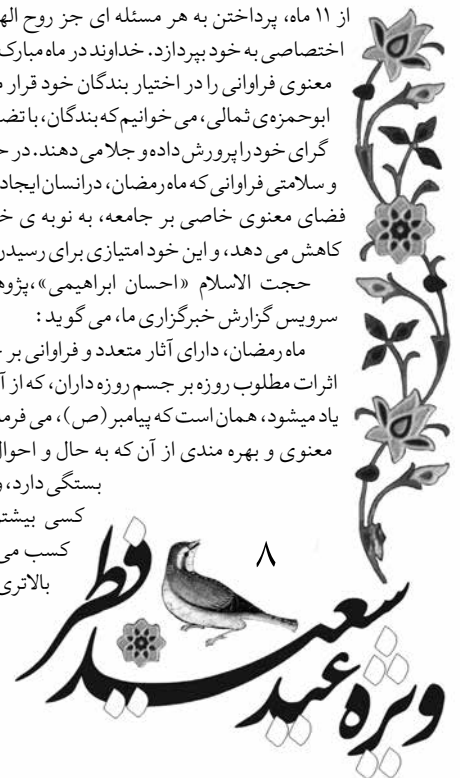
به اعتقاد من، انسان سالم، فردی است که دارای شخصیتی منزه است که از سوی جامعه نیز مورد احترام قرار می گیرد. ما باید واقعا تمرین روزه دار بودن را بکنیم و هر لحظه به یاد داشته باشیم که در برابر خداوند حاضریم. در واقع، با روزه، در برابر خداوند متعهد می شویم که بعد از این، دچار خسارات معنوی برای دیگران نشویم و این یک ماه، تنها فرصت مغتنم برای تمرین است. من بر این باورم که راه دین، طریقی قلبی است. پذیرش اسلام و پایبندی به اصول و موازین آن، باید از طریق قلب حاصل شود و در این میان، روزه از این امر مستثنی نیست.

تجربه‌ی شخصی من به عنوان یک روانشناس، این است که روزه‌داری در این ماه، این احساس را به فرد می دهد که گویی هیچ سدی در برابر او وجود ندارد و از اینرو، آن فرد کمتر احساس عذاب و ناراحتی روانی کرده و از سوی دیگر - در این ماه - گرایش کمتری به گناه، در خود احساس می کند. به اعتقاد من، نه تنها روزه، که تمامی اعمال عبادی ما، باید از روی آگاهی و خلوص، به جا آورده شوند، همچنان که طرز استفاده از روزه، را باید دانست و ادامه می دهد:

تو بندگی چو گدایان، به شرط مزد مکن که او خود روش بنده پروری داند
حس عجیبی که در کلام اوست، آنقدر اوج میگیرد تا اشک را در چشمانش جمع کند، آنزمان که سخن از دعای «ربنایی» است که در هنگامه‌ی اذان، روح و جان همه گان را نوازش می دهد. او ادامه می دهد،

من بر اساس تجربه‌ی کاری خود دریافته‌ام که در ماه مبارک، در عین حال که تعداد مراجعان و افرادی که نیازمند به مشاوره روانی هستند کم می شود، در میان آنها، میل و رغبت به امور مخربی همچون اعتیاد هم به شدت کاهش می یابد و جالب اینکه، خود آنها به وضوح در می آیند که در حال ارتکاب گناه هستند و لذا سر خوردگی و عذاب وجدان ناشی از این امر، خود بهترین عامل در دور نمودن افراد درگیر به مقوله‌هایی چون گرایش به اعتیاد است.

او در پاسخ به این سوال، که آیا تا به حال، روزه‌را به عنوان یک شیوه‌ی درمانی، به کار برده و یا به بیماران خود توصیه نموده است، می گوید: نه، من نماز را صراحتا به عنوان ابزاری

سوره عید فطر

زایدالوصفی بر خوردار می شوند که خود نتیجه ی طبیعی روزه ی صحیح است.

طی این سالها، مهمترین تغییر محسوس و قابل توجهی که ماه رمضان با سایر ماهها دارد، در تعداد بیماران است که در این ماه، روبه کاهش می گذارد.

ماه رمضان از نگاه مردم

افسر وظیفه «ایمان پناهی»، که در گوشه ی خیابان و زیر تابش بی امان آفتاب ایستاده است، سوژه ی جالبی برای مصاحبه به نظر می رسد، چرا که می شود از تاثیرات ماه رمضان بر میزان تخلفات راهنمایی و رانندگی، سوالات چندی را از او پرسید، و او در گفتگو با ما، می گوید: در ایام ماه رمضان، شاهد آنیم که میزان تخلفات راهنمایی و رانندگی، روبه کاهش می نهد. من احساس می کنم که مردم در این ماه، خود را بیشتر مقید به قانون می دانند، حتی آنهایی هم که تخلف می کنند، چون اکثر اروزه دار هستند، به آسانی تخلف خود را می پذیرند و بارها شنیده ام که می گویند، نمی توان با زبان روزه دروغ گفت، بله، تخلف کرده ایم!

مرادی، که در اولین سال خدمت نظام وظیفه اش را می گذراند، ادامه می دهد، ماه رمضان امسال، فرصت بکری بود که به حسب کار و وظیفه ی جدید خود، در برخورد با مردم، صبر بیشتری را به کار گیرم و این را باور کنم که نه تنها در ماه رمضان، بلکه در سایر اوقات سال هم می توان با اخلاق زندگی کرد.

«جواد مرادی»، عطار، که عطر خوش انواع گیاهان طبی و خوراکی عطاری اش، کل فضای پیاده رو را در بر گرفته است، در جواب سوالی که حال و هوای مادی و معنوی ماه رمضان امسال را جویاست، می گوید:

از نظر معنوی، ماه رمضان پارسال را بهتر می بینم و امسال از این بابت، در خود تفاوت و ترقی مورد نظر را احساس نمی کنم. اصلا در این ایام فروش خوبی نداشته ام، ماه رمضان پارسال، خیلی بهتر بود.

او را با همه ی عطر های معطر عطاری اش، تنها می گذارم تا برای تاملی در خود، فرصتی هر چند کوتاه بیابد.

«مریم سالاروند»، کارشناس زبان های خارجی، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، می گوید: این ماه از هر نظر برایم، ایام پر بار و پر برکتی را به همراه

داشته است. او که به گفته ی خودش، دچار مشکل قلبی است این ماه را زمان کاهش در میزان دارو های خاص خود معرفی کرده و ادامه می دهد: با وضعیت فعلی ام بر این باورم هر زمانی که سیستم گوارش مجبور به تحمل بار سنگینی از انواع ماکولات و آشامیدنی ها نیست، و حتی خوردن و آشامیدن، زمانبندی شده و قانونمند می شود، مسائل و بیماری های جسمی و روحی به شدت کاهش می یابند. ماه رمضان، فرصتی است که به ما می آموزد، کی، چقدر و چگونه خود را تغذیه کنیم.

مفید برای درمان به آنها توصیه کرده ام، اما روزه را نه، ولی فکر می کنم روش خوبی باشد به شرط آنکه از فرد روزه دار بخواهیم تا به معنای واقعی کلمه و از همه جهت، پایبند به روزه ی خود باشد.

من معتقد به آنم که، خوبی ها سبب جذب خوبی ها هستند و بدی ها را دفع میکنند، همانطور که بدی ها جذب کننده ی بدی ها هستند. از این روست که معتقدم، ماه رمضان به عنوان ماهی مملو از حسنات، خود عامل جذب تمامی خیراتی است که در اطراف ما وجود دارد و به این علت، هرآنکه در این ایام، به سمت بدی ها و آفات برود، تمامی بلاهای موجود را متوجه خود خواهد کرده است. توصیه ی من به تمام کسانی که در پی آرامش روح خود، هستند، آن است که به عبادت و پرهیز از گناهان روی آورند. من معتقد به آرامش بخش بودن روزه هستم.

ماه رمضان و آنچه پزشکان می اندیشند

دکتر «احمد شریفی»، پزشک عمومی، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، درباره ی روزه، بر این باور است که آن، فریضه ای الهی است که دارای تاثیرات مثبتی بر روح و روان افراد است. طی این سالها، تجربه ی شخصی ام، اثبات کرده است که ماه مبارک رمضان، سبب کاهش میزان چشمگیری از بیماری های روانی است، مشکلاتی نظیر اضطراب، افسردگی، تحریک پذیری و خشونت.

برای اثبات این امر، نگاهی به شواهد، نشان می دهد که سطح جرم و جنایت در این ماه به شدت کاهش می یابد، چرا که افراد به واسطه ی حس و حال عجیبی که به آنها دست می دهد، میزان توکلشان به خدا افزایش یافته و خداوند را به صورت کاملا واضح، به عنوان ناظر بر اعمال و کردار خود، احساس می کنند، و به اعتقاد من، همین امر، درصد اضطراب را در آنها کاهش داده و آنها را به سمت آرامشی تقریباً پایدار می کشاند.

من معتقدم که یاد خداوند، در هر قالبی که مطرح شود، خود به مانعی عمده بر سر راه تمامی افرادی تبدیل خواهد شد که قصد ارتکاب جرائم را دارند.

جسم مادر معرض خطراتی چون، افزایش وزن، فشار خون، چربی بالا، اوره و مسائلی از این قبیل است و ماه پربرکت رمضان، عاملی است که به افت مطلوب این عناصر مضر موجود در خون و بدن کمک شایانی خواهد کرد.

دستگاه گوارش ما، طی این ماه، فرصتی می یابد برای استراحت، تقویت و در مواردی حتی ترمیم، که پس از گذشت ۳۰ روز، با توان بیشتر و سلامتی بالاتری، به کار بپردازند. جالب است که با کاهش فشار خون و رسیدن به حد نرمال و طبیعی آن، از فشار بر قلب کاسته شده و از وارد آمدن آسیب های جدی به عروق مغزی و کلیوی، جلوگیری خواهد کرد. در این بین، سوالی که از دیرباز ذهنم را به خود مشغول داشته است را مطرح می کنم، و آن این است که چرا ما سفارش شده ایم که حتماً ۳۰ روز کامل، روزه بگیریم، که او با اندکی تامل می گوید:

به طور قطع و از نظر علمی، علت این امر را نمی دانم اما فکر میکنم که اگر مدت زمان روزه، از آنچه که هست، کمتر یا بیشتر بود، هیچگاه نمی شد آن نتیجه ی مطلوب را از آن انتظار داشت. چه بسا اگر کمتر از این مدت بود، تاثیرش چندان محسوس نبود و اگر هم بیشتر بود، خستگی، ضعف، کسالت و دلزدگی را با خود به همراه داشت.

دکتر «مسعود شفیعی نیا»، معاون مرکز بهداشت دانشگاه تهران، طی گفتگویی صمیمانه، از تاثیرات روزه بر روح و جان روزه داران، چنین می گوید: آنچه که در تمامی تحقیقات علمی آمده و ثابت شده، این است که بزرگترین خطری که تهدید کننده ی ماست، ناشی از پرخوری است که در بین افراد مختلف، دیده می شود و آنچه مسلم است این است که روزه داری، فشار و چربی،

روز شکافتن دریای رحمت الهی

عید فطر در کلام امیر

حضرت علی (ع)، در یکی از اعیاد فطر، خطبه ای خوانده اند و در آن مؤمنان را بشارت و مبطلان را، این گونه، بیم داده اند که: ای مردم، این روز، زمانی است که نیکوکاران در آن پادشاه می گیرند و زیانکاران و تبهکاران در آن مأیوس و ناامید می شوند و این شباهتی زیاد به روز قیامت است دارد، پس با خارج شدن از منازل و رهسپار جایگاه نماز عید شدن، به یاد آورید خروجتان از قبرها و رفتنتان را به سوی پروردگار، و با ایستادن در جایگاه نماز به یاد آورید ایستادن در برابر پروردگارتان را و با بازگشت به سوی منازل خود، متذکر شوید بازگشتتان را به سوی منازلتان در بهشت برین، ای بندگان خدا، کمترین چیزی که به زنان و مردان روزه دار داده می شود، این است که فرشته ای، در آخرین روز ماه رمضان به آنان ندای دهد و می گوید:

«بشارتتان باد، ای بندگان خدا، که گناهان گذشته تان آمرزیده شد، پس به فکر آینده خویش باشید که چگونه بقیه ایام را بگذرانید.»

دیدگاه کارشناسان

«محمد علی متوسلی»، محقق در مرکز فرهنگی درس های از قرآن، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، می گوید:

خداوند در فلسفه ی وجوب روزه در قرآن، خطابش این است که، «کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم»، در این آیه، فلسفه ی وجوب روزه، «لعلکم تتقون» است. روزه، راه رسیدن به تقوا و خودسازی است. اساس روزه، آنست که انسان پس از ۱۱ ماه، پرداختن به هر مسئله ای جز روح الهی خویش، ۱ ماه، به صورت اختصاصی به خود بپردازد. خداوند در ماه مبارک رمضان، زمینه های بهره وری معنوی فراوانی را در اختیار بندگان خود قرار می دهد. مادر دعای افتتاح و ابو حمزه ی ثمالی، شاهد آنیم که بندگان، با تضرع در برابر خداوند، روح کمال گرای خود را پرورش داده و جلا می دهد. در حقیقت، سوای فواید بهداشتی و سلامتی فراوانی که ماه رمضان می تواند در انسان ایجاد کند، فضای معنوی حاکم بر جامعه، به نوبه ی خود میزان جرائم را در جامعه کاهش می دهد، که خود امتیازی برای رسیدن به کمال و ترقی است.

«محمد حسین روشن پناه»، پژوهشگر قرآنی، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، با ارائه ی دیدگاهی اجتماعی نسبت به عید فطر، این روز را این گونه معرفی می کند. روز عید فطر، زمانی برای استغاثه به درگاه خداوند و طلب عافیت از او نمودن است.

مادر قسمتی از مناجات این روز، می خوانیم:

امروز را خداوند متعال برای شما عید قرار داده است و به شما شایستگی آن را عنایت فرموده پس شما هم به شکرانه ی آن، خدا را یاد کنید تا شما را یاد کند و او را بخوانید تا شما را اجابت کند.

گروه گزارش: کاروان پربرکت ماه رمضان، سپیده دم فطر، بانگ رحیل می زند و خوان گسترده رحمت الهی را بر دوش ملائک، به آسمانها می برد تا آنکه میهمانان این ضیافت، با داس مه نو، مهبای خوشه چینی تلاش خود باشند. بدرودای ماه خدا و سلام بر هلال ماه شوال که طرحی از تبسم الهی است.

عید فطر، روزی است که خداوند، آن را از میان دیگر روزها برگزید و ویژه هدیه بخشیدن و جایزه دادن به بندگان خویش ساخت و به آنان، اجازه داد تا در این روز نزد حضرت او گرد آیند و بر خوان کرم او بنشینند و ادب بندگی بجای آرند، چشم امید به درگاه او دوزند و از خطاهای خویش پوزش خواهند، نیازهای خویش به نزد او عرضه کنند و آرزوهای خویش از او خواهند و نیز آنان را وعده و مژده داد که هر نیازی به او آرند، برآورده سازد و بیش از آنچه چشم دارند به آنان ببخشد و از سر مهر بانی و بنده نوازی، بخشایش و کارسازی در حق آنان روا دار.

وجه تسمیه ی فطر

کلمه ی فطر، دارای معانی متعددی است. این کلمه، گاه به معنای گشودن، آشکار کردن و گاه به معنای شکافتن و ایجاد کردن آمده است.

فاطر، از «فطر» گرفته شده و معنای آن، گشودن و آشکار کردن است، از این جهت خوردن غذا هنگام مغرب را افطار می گویند، زیرا روزه دار در این زمان، دهان خود را از نظر غذا خوردن، باز می کند.

از کلام راغب، اینگونه استفاده می شود که معنی واقعی «فطر»، دو نیم کردن از طرف درازا است، چنان که می فرماید:

«السماء منقطر به کان وعده مفعولا»، یعنی، در آن روز آسمان شکافته می شود و وعده او تحقق می یابد.

روز اول ماه شوال را بدین سبب عید فطر خوانده اند که در این روز، امر امساک و صوم از خوردن و آشامیدن برداشته شده و رخصت داده شد که مؤمنان در آن روز افطار کنند و روزه خود را بشکنند. همچنین، ابتدای خوردن و آشامیدن را افطار می نامند و از این رو است که پس از اتمام روزه و هنگامی که مغرب شرعی در روزهای ماه رمضان، شروع می شود، انسان افطار می کند یعنی اجازه خوردن پس از امساک از خوردن به او داده می شود.

مسلمانان روزه دار که ماه رمضان را به روزه داری به پا داشته و از خوردن و آشامیدن و بسیاری از کارهای مباح دیگر امتناع ورزیده اند، اکنون پس از گذشت ماه

رمضان، در نخستین روز ماه شوال اجر و پاداش خود را از خداوند می طلبند، اجر و پاداشی که خود خداوند به آنان وعده داده است.

مبارک رمضان، باید دل و جان ما، همچنان در حالت روزه و امساک از معاصی باقی بماند و این یک ماه، فرصتی مغتنم برای تمرین خوب بودن و خوب ماندن در تمامی ایام سال است. من فکر می‌کنم که استفاده‌ی لازم و بایسته رانست به این ماه، به عمل آورده‌ام، از این رو آمادگی ورود به این عید را در خود احساس می‌کنم.

«ریحانه ترکمنی»، حسابدار یک شرکت تولیدی، به فراخور رشته‌ی

تحصیلی خود، تمثیل جالبی را در این باره به کار بسته و می‌گوید: روز عید فطر، زمان محاسبه و پرداخت است. زمانی است که خداوند، بر اساس لطف و رحمتش، به انسان‌ها، برکت، خیر و رحمت می‌بخشد و در این میان، پیمان‌های بندگانی که روزه‌ای تمام و کمال را به جا آورده‌اند، از همه سنگین‌تر خواهد بود و فکر می‌کنم، که نظر مساند خدا، با آنها بیشتر از سایر افراد باشد. ایدئولوژی من در زندگی، آن است که «خود را محاسبه کنید، قبل از آنکه مورد محاسبه قرار بگیرید». ماه رمضان،

فرصتی است برای محاسبه و کنترل اعمال و کردار نفس و روز عید فطر، زمانی است که به مانند صحنه‌ی مشابهی با روز قیامت، صورتحساب اعمال یک ماه‌ه‌ی خورا در یافت خواهیم کرد.

«ثمینا آشوری»، نقاش، در گفتگو با سرویس گزارش خبرگزاری خلال روزهای ماه رمضان، آنطور که شایسته و بایسته است، روح خود را با عظمت این ماه بیاراییم، و مهمترین پیام این ماه را که همانا صبر و خویش‌داری است، در جان خود پیوریم و آن را به مدت یک ماه با خود تمرین کنیم، در روز عید پاداش زحمات خود را در این زمینه، از دستان خالق هستی خواهیم گرفت، آنهم چه پاداش عظیمی. او ادامه می‌دهد، زیباترین ایده‌هایم را برای خلق آثار تازه و شگرف، در خلال شب‌های ماه رمضان یافته‌ام، از این رو این ماه، برای من پر برکت‌تر از سایر ایام بوده است.

عید فطر، دارای ابعاد معنوی و اجتماعی است. به عنوان نمونه، یکی از مهمترین اعمال روز عید فطر، پرداخت زکات فطره است و اهمیت آن از نظر کمک به بهبود ارتقای سطح و توان اقتصادی جامعه است، چرا که اگر زکات فطره از صورت پرداخت فردی به سمت بعد اجتماعی آن سوق داده شود پشوانه و سرمایه مهم اقتصادی در حل مشکلات مردم خواهد بود.

چه بسیار مراکز درمانی و کانون‌های علمی و صنعتی، که از محل سرمایه‌های این چنینی، قابل ایجاد و برپایی است. سرمایه‌گذاری برای مسائل بهداشتی و عمران محیط زیست، تقویت بنیه‌ی دفاعی مسلمانان و حراست از مرزهای اسلامی، توسعه فرهنگ عمومی و دینی و ایجاد مؤسسات پژوهشی و تحقیقاتی، برخی از دستاوردهای پرداخت زکات فطره در روز عید است که در صورت جمع‌آوری و مصرف صحیح این بودجه دینی به دست خواهد آمد.

فرا رسیدن روز مبارک عید فطر، نوید بخش تحولاتی سرنوشت ساز در زندگی بندگان مومن خداست. چرا که عید فطر، زمینه ساز وحدت کلمه برای مسلمانان و تقویت اتحاد آنان، دمیدن روح ایمان و سرور و نشاط برای بندگان الهی، روز نمایش عظمت دین و بازگشت دوباره به فطرت انسانی و بالاخره روز فتح و پیروزی در جهاد اکبر برای رهروان خداجوی می‌باشد.

در آن روز مسلمانان با شوق وصف ناپذیری از عبادات و ریاضات شب‌های ماه رمضان و شب‌های قدر و زیباترین لحظات ارتباط با خداوند فارغ شده و در اجتماع روز فطر صف می‌کشند و اتحاد، یگانگی، برادری و همدلی خود را به نمایش گذاشته و بار دیگر دست رد به سینه شیطان و شیطان صفتان می‌زنند و هم نوا با هم، پروردگار رحیم خود را به یاری و بر رحمت می‌خوانند و توفیق در تمام کارهای خیر و دوری از تمامی آفات را از درگاه خداوند درخواست می‌کنند.

مردم و عید فطر

«پیمان رستگاری»، متخصص اطفال، طی گفتگویی با سرویس گزارش خبرگزاری قرآنی ایران، درباره‌ی عید فطر، می‌گوید: این روز، یکی از اعیاد بزرگ ما مسلمانان است، به شکرانه‌ی اینکه خداوند فرصت بهره‌مندی از ماه مبارک رمضان را برای همگان فراهم ساخت. اگر چه به اعتقاد من با پایان ماه

رئیس مرکز تقویم دانشگاه تهران در گفت‌وگو با ایکنام طرح کرد

اختلاف در فتاوی و شهادت شهود؛ عامل اختلاف نظر در رویت هلال

اول ماه ثابت می‌شود و در برخی از کشورها مرجعی مورد توجه هستند که معتقدند هر جایی که فرد قرار دارد، در آن جا باید امکان رویت هلال ماه وجود داشته باشد. پس یک منشأ اختلاف، اختلاف فتاوا است. رئیس مرکز تقویم دانشگاه تهران ادامه داد: دلیل دیگر اختلاف، شهادت شهود است؛ یعنی ممکن است گواهی‌ای که شهود می‌دهند، مورد پذیرش فقها باشد. مثلاً برخی معتقدند اگر دو نفر شاهد باشند که امکان اشتباه در آن هم زیاد است، این شهادت‌ها مورد پذیرش است و برخی معتقدند اگر تعداد شهود زیاد باشد، قابل قبول است و اصولاً اختلاف در پذیرش شهود یک اختلاف دیگر است، اما بیشتر، اعتماد و تکیه بر شهود گوناگون، منشأ اختلاف می‌شود. وی اضافه کرد: اما این که اگر نظر شهود با نظر کارشناسان متفاوت باشد، کدام مقدم است؟ نیز محل اختلاف است. در استفتائاتی که از مراجع شده، جواب‌ها متفاوت بوده است. پس خود این امر هم منشأ اختلاف است. عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف در باب تأثیر یکسانی برخی از کشورها در یک مدار افزود: اگر کشورهایی روی یک مدار طولی یا روی یک نصف‌النهار باشند، این امر به این معنی نیست که اول ماه آن‌ها یکی باشد بلکه حتی اگر در یک عرض جغرافیایی باشند، شرقی و غربی بودن آن‌ها مهم است.

موحدنژاد در باب موفقیت رصدگران ایرانی که خبر آن در نشریه *Journal of Astronomical Society of Iran* آمده است، گفت: رصدگران ایرانی موفق شده‌اند در سال‌های ۸۰ و ۸۱ هلال‌هایی را رصد کنند و گزارش‌هایشان را در این مجله معتبر نجومی چاپ کنند. اخیراً هم رکورد‌های جدیدی بدست آمده است که در آن‌ها رصدگران ایرانی در پنج سال گذشته، نازکترین هلال‌ها را که در دنیا تأیید علمی شده است، رصد کردند.

گروه اندیشه: اختلاف در فتاوی، شهادت شهود، تقدم نظر شهود یا کارشناسان نجوم از جمله مواردی است که موجب اختلاف نظر در رویت هلال ماه می‌شود. حجت الاسلام والمسلمین «علی رضا موحدنژاد»، رئیس مرکز تقویم دانشگاه تهران و سازمان دهنده تیم‌های استهلال، در گفت‌وگوی اختصاصی با خبرنگار سرویس اندیشه و علم خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره روش رویت هلال در ایران و دیگر کشورهای جهان با اعلام مطلب فوق گفت: در بعضی از کشورها مانند لیبی، در بحث اول ماه، به رویت هلال توجهی ندارند. قاعده‌ای را بعضی از کارشناسان لیبیایی طراحی کرده و مطابق آن عمل می‌کنند و چون به رویت هلال کاری ندارند، از چند روز قبل هم می‌توانند اعلام کنند که اول ماه چه روزی است. وی افزود: قاعده کارشناسان لیبیایی این است که مقارنه ماه و خورشید اگر قبل از سپیده (اذان) صبح، طی یک روز در شرقی‌ترین بخش‌های لیبی مشاهده شود، اول ماه در لیبی ثابت می‌شود ولی اغلب کشورهای اسلامی بر رویت هلال تکیه می‌کنند و برای اثبات ماه رمضان و عید فطر به رویت و رصد ماه تکیه می‌شود، اگر چه از قبل در تقویم‌ها آمده باشد. یکی از دلایل این اختلاف‌ها، اختلاف فتوایی است و اختلاف فتوایی به این معناست که در بعضی از کشورها، نظر مراجع این است که اگر در هر جای دنیا ماه دیده شود، اول ماه ثابت می‌شود و در برخی از کشورها مرجعی مورد توجه هستند که معتقدند هر جایی که فرد قرار دارد، در آن جا باید امکان رویت هلال ماه وجود داشته باشد. موحدنژاد در باب دلیل اختلاف رویت هلال ماه تصریح کرد: یکی از دلایل این اختلاف‌ها، اختلاف فتوایی است و اختلاف فتوایی به این معناست که در بعضی از کشورها، نظر مراجع این است که اگر در هر جای دنیا ماه دیده شود،

نگاهی به فعالیت های قرآنی ماه مبارک رمضان

اعلام و تصریح کرد: «این نمایشگاه آینه‌ی تمام‌نمای فعالیت های قرآنی کشور نیست و جلوه‌ای کوچک از فعالیت های قرآنی در این جا به نمایش در می آید اما همین جلوه کوچک باز دیدکنندگان را به قرآن نزدیک تر می کند، به گونه‌ای که هر سال به تعداد مشتاقان حاضر در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم افزوده می شود.»

حضور ۲۱ کشور خارجی به نمایشگاه

پس از سخنان وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن علیرغم این که هنوز هیچ کشور خارجی در نمایشگاه حاضر نشده بود، کلید خورد و بر روی مردم و علاقه‌مندان گشوده شد، مدت ۱۰ روز که از فعالیت غرفه های داخلی نمایشگاه گذشت، بخش بین‌المللی نیز با حضور پژوهشگرانی از ۲۱ کشور جهان، در سه سطح مترجم، محقق و هنرمند با همکاری سازمان فرهنگ و

ارتباطات اسلامی و حضور دکتر خواجه پیری رییس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی کشور و مسئول برگزاری نمایشگاه، افتتاح شد و آثاری از هنرمندان و محققان خارجی که به هیچ وجه به پای آثار ایرانی نمی رسید به نمایش درآمد، آثاری که به گفته مشاور قرآنی وزیر ارشاد اگر می خواستیم با معیار و ترازوی آثار ایرانی بسنجیم همه آن ها باید حذف می شدند اما اتحاد مسلمانان و انسجام اسلامی، اقتضا دارد که نمایشگاه جنبه ای بین‌المللی پیدا کند. در مراسم افتتاحیه بخش بین‌الملل نمایشگاه، مدیر پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم به حضور پژوهشگران و ارائه برنامه های دعوت شدگان خارجی به این دوره از نمایشگاه اشاره کرد و گفت: یکی از مترجمان مسیحی که قرآن را به صورت کامل ترجمه کرده است، جزء دعوت شدگان به این نمایشگاه است.

وی اظهار کرد: نمایشگاه امسال با پنج کمیته و ۱۸ بخش که زیر مجموعه کمیته ها هستند، به فعالیت های متفاوت با دوره های گذشته خواهند پرداخت؛ امسال ۳۰ نمایشگاه قرآن در ۳۰ استان برگزار می شود ولی الزاماً با نمایشگاه قرآن تهران، هم زمانی ندارند اما برنامه های آن ها هماهنگ با نمایشگاه بین‌المللی قرآن برگزار می شود و تمام برنامه های آن ها نیز باید به تصویب شورای نمایشگاه برسد.

مروری بر پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن

اما نمایشگاه قرآن امسال غرفه های متعددی در حوزه های مختلف را تحت پوشش خود

گروه فعالیت های قرآنی: «انانز لناه فی لیلة القدر و مادریک ما لیلة القدر لیلة القدر خیر من الف شهر»؛ «عطر ماه رمضان، ماه بهار قرآن و ماه مغفرت، سراسر ایران و جهان اسلام را خوشبو کرد و دل های عاشقان را صیقل داد، ایمان را در عمق جانیشان به جوش آورد و بانگ توحید را بر لبانشان جاری ساخت چرا که به مهمانی میزبانی می روند که معبود است و تنها معبود شایسته بندگی. پس برای دیدار معبود هر چه پاک تر، بهتر و نزدیک تر؛ اما با رفتنش، می مانیم به آرزوی بار دیگر دیدن و روزه گرفتن و شب های قدر با خدای خود خلوت کردن.

ماه مبارک رمضان که از راه می رسد و نجوای «کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم...» در گوش جان ها نواخته می شود، پرداختن به قرآن و امور قرآنی در جامعه نیز رنگ و بوی دیگری به خود می گیرد، برپایی نمایشگاه های متعدد قرآنی، برپایی هزاران جلسه ختم قرآن و محافل انس با قرآن با حضور قاریان بین‌المللی و مصری و جلسات آموزشی تفسیر و قرائت و... در این میان نمایشگاه بین‌المللی قرآن به عنوان مهم ترین رویداد قرآنی در هر سال از اهمیت بیش تری برخوردار است، متن زیر به بررسی اهم فعالیت های قرآنی در ماه رمضان جاری و نقد و بررسی اجمالی آن ها و به ویژه پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن می پردازد.

آغاز به کار نمایشگاه پانزدهم

به هر حال پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، ۲۲ شهریور ماه هم زمان با اولین روز از ماه مبارک رمضان با حضور «محمدحسین صفارهرندی» وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، «خواجه پیری» رییس مرکز هماهنگی، توسعه و ترویج فعالیت های قرآنی کشور و جمعی از فعالان قرآنی و اصحاب فرهنگ و هنر، در مصالای شهر تهران و با حضور بیش از ۱۵۰ غرفه افتتاح شد.

صفارهرندی در آیین افتتاحیه نمایشگاه، طی سخنانی رویکرد قرآنی به موضوعات گوناگون را از دست آوردهای انقلاب اسلامی ایران عنوان کرد و گفت: «زمانی ما با حاکمیت نظام شاهنشاهی و دل بسته به رژیم صهیونیستی، به عنوان کشوری که هیچ نسبتی با مسلمانان ندارد معروف بودیم، در حالی که دل های مشتاق مردم برای تعظیم به قرآن پر می کشید.»

وی با اشاره به عدم آشنایی بسیاری از محیط های علمی و دینی قبل از انقلاب با قرآن افزود: «پس از انقلاب اسلامی، قرآن در مجامع مختلف به صورت کتاب عزیز روی چشم و سر ما جای پیدا کرد و مدرسه، دانشگاه و مساجد در این دوران به قرآن نزدیک تر شدند و در دوران اخیر شاهد رویکرد قرآنی مراکز مختلف هستیم.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، نمایشگاه بین‌المللی قرآن را فرصت مناسبی برای ارزیابی فعالیت های صورت گرفته در حیطه قرآن

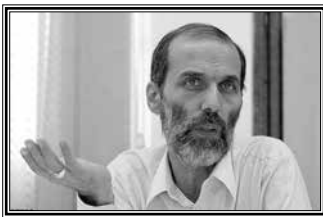
معجزه شق القمر بر اساس تحقیقات ناسا و ليله القدر از دیدگاه آیات و روایات.

چنان که در نشست تخصصی شاخص های سواد قرآنی (حد نصاب همگانی)، که روز ششم مهرماه در سالن نشست های نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با حضور سه نفر از کارشناسان قرآنی و جمعی از دانشجویان تربیت معلم کودکان استثنایی برگزار شد، روحوانی، روان خوانی و پایبندی به اعتقادات و احکام؛ مبنای حداقل سواد قرآنی برای شهروندان عنوان شد و اگر این معیار، سنگ محک دانش ما از قرآن باشد آن وقت باید ببینیم که در کجا هستیم و چه قدر مدیون قرآنییم.

در این نشست حداقل سواد لازم برای یک مسلمان همان عنوان شد که شرع مقدس واجب کرده است و گفته شد: «این حداقل و اجابت شرعی است و این که شرع از یک مکلف چه خواسته است و در قیامت از چه چیزی مواخذه خواهد شد، خود یکی از ملاک ها است و یک ملاک هم عرف است، یعنی در عرف جامعه اسلامی و قرآنی اگر به یک مسلمان بگویم شما قرآن می دانید یا نه در ذهن این شخص چه چیزی متبادر می شود و این حداقل سواد مطلق است و لازم است رعایت شود.»

کارشناسان این نشست اظهار کردند: «فردی در یک موضوعی دارای سواد است که بتواند از مطالب راجع به آن موضوع در کتب و مقالات مختلف استفاده کند و آن ها را در زندگی به کار گیرد و یک اطلاعات پایه ای از آن موضوع بداند که البته تعیین حدود آن، معیارهای خاص خود را دارد مثل این که این فرد، خودش باید بتواند مطالب جدید را از منابع پیدا کند و حتی خودش بر آن علم یک چیزی را اضافه کند.»

تکذیب خرید قرآن شش میلیون دلاری از روسیه

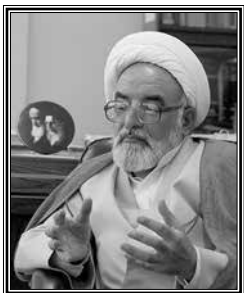
نشست «خواجه پیری» مسئول برگزاری نمایشگاه با خبرنگاران و کارشناسان علوم قرآنی در نقد و بررسی نمایشگاه پانزدهم نیز حرف های جالب توجهی در خود داشت، در این نشست خواجه پیری خرید قرآن شش میلیون دلاری از کشور روسیه را که برخی از سایت های اینترنتی نوشته بودند، تکذیب کرد و گفت: «اگر ما چنین پولی داشتیم، غوغا می کردیم، چنین قرآنی خریداری نشده و حتی هنوز ما جواب کارشناسی هم نداده ایم و به قول معروف نه به بار است و نه به دار و نه پولی برای این کار وجود دارد.»

وی افزود: اگر ما چنین پولی داشتیم آثار فاخر هنرمندان داخلی را می خریدیم تا توان هنری آنان افزایش یابد. مشاور قرآنی وزیر ارشاد، تکرار رابزرگ ترین آفت نمایشگاه قرآن عنوان و اظهار داشت: «به گفته مسئولان قبلی نمایشگاه، نمایشگاه دچار تکرار شده و سیر نزولی به خود گرفته بود، با تغییر مکان آن به مصلی، نیمچه نوآوری صورت گرفت اما این هم تأثیر محدودی داشت، به همین دلیل ما بهترین کار را استفاده از خود اعضای جامعه قرآنی برای ایجاد تنوع و نوآوری دیدیم و در ابتدای کار، ۶۳ نفر از موثرترین افراد قرآنی را به جلسات نمایشگاه دعوت کردیم و از میان آن ها، افرادی را به عنوان اعضای شورای نمایشگاه انتخاب کردیم.» و همه این ها شاید که کمکی به تنوع در نمایشگاه باشد.

۱۱۵ میلیون تومان هزینه برق نمایشگاه

خواجه پیری تصریح کرد: «ما امسال تنها مبلغ ۱۱۵ میلیون تومان برای برق مصلی هزینه کردیم تا با قطعی برق مواجه نشویم و سایر هزینه های مانیز صدربرابر افزایش یافته است و این در حالی است که بودجه برپایی نمایشگاه، همان بودجه سال گذشته است.»

مدیر برگزاری نمایشگاه با اظهار تعجب از سخنان عده ای که تبلیغات نمایشگاه امسال را کم می دانند، درباره

داشت که دانشگاه، حوزه علمیه، کودک، انتشارات، نرم افزار و هنر از آن جمله بودند که محصولات خود را در معرض دید عموم قرار دادند.

به گفته ی مدیر نمایشگاه، نمایشگاه امسال که با شعار «زندگی قرآنی، انسجام اسلامی» آغاز به کار کرده بود تغییراتی نسبت به سال های گذشته داشت، تغییر نام بخش دانشجویی به بخش دانشگاهی، افزایش ۵۰ درصدی حضور شرکت ها و نرم افزارها، تشکیل بخش جدیدی با عنوان «زیتون نور» با موضوع قدس و فلسطین، حضور حوزه علمیه قم برای اولین بار در نمایشگاه امسال، انتخاب خادمان نمونه قرآنی به صورت استانی و تجلیل از ۱۰ نفر از خادمان با بالاترین سن را می توان در زمره این تغییرات نام برد.

برنامه های ویژه بزرگداشت یاد و خاطره مرحوم «علی اربابی» پیشکسوت قرائت قرآن کریم در روز هشتم ماه رمضان، آیت الله «علی مشکینی» فقیه مجاهد و رئیس فقید مجلس خبرگان رهبری در روز نهم ماه رمضان و آیت الله «محمد هادی معرفت» قرآن پژوه و استاد حوزه در روز های، ۱۷۱۶ و ۱۸ ماه مبارک رمضان با حضور استادان، پژوهشگران و شاگردان ایشان از دیگر برنامه هایی بود که در نمایشگاه امسال برگزار شد.

تجلیل از ۲۰ خادم، فعال و ممتاز قرآنی

تجلیل از خادمان نمونه قرآنی از دیگر بخش های نمایشگاه امسال بود که با تغییراتی نسبت به سال های گذشته در پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم و از طریق معرفی از استان های مختلف برگزار شد، این آیین در سه سطح خادمان قرآنی، فعالان ممتاز و فعالان برگزیده پس از بررسی هفت کارگروه تشکیل شده در رشته های مختلف به انتخاب نفقات برتر، اقدام کرد و در نهایت توانست ۲۰ نفر را انتخاب کند تا هر چند اندک از آنان تقدیر شود.

البته انتخاب خادمان قرآنی، امسال بحث های فراوانی را در نمایشگاه و خارج از آن ایجاد کرد، عده ای از صاحب نظران ملاک های متفاوتی را با آن چه هر ساله از طرف مسئولان کارگروه های مختلف تعریف شده بود ارایه می کردند و معتقد بودند باید توجه بیشتری به موضوع انتخاب خادمان نمونه قرآن شود.

رسانه های مختلف قرآنی نیز در این موضوع نظرات مختلف را جویا می شدند و به واقع نظرات مستقیم و غیرمستقیم بر نحوه ی این انتخاب را افزون می کردند، عده ای معتقد بودند که خادمان قرآن باید از میان کسانی انتخاب شوند که واقعا شایستگی آن را دارند و برای شفافیت در این موضوع، ارایه ملاک های انتخاب خادمان از ضروریات است.

در کنار این بحث ها و اما و اگر ها و در حالی که مسئولان انتخاب خادمان قرآن در نمایشگاه، هنوز در پیچ و خم انتخاب خادمان قرآن و منتظر تأیید حضور رئیس جمهور به این مراسم بعد از سفر از نیویورک بودند، مراسم تجلیل از «هاشمی رفسنجانی» رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و رئیس جدید مجلس خبرگان رهبری به همراه پنج نفر از پیشکسوتان عرصه های مختلف علوم و هنر قرآنی در روز هفتم مهر ماه در محل دفتر آن مجمع همراه با اهدای لوح و تندیس به آن ها از طرف فرهنگسرای قرآن انجام شد و برنامه تجلیل رئیس جمهور از خادمان به روز های پایانی نمایشگاه کشیده شد.

برپایی نشست های علمی و تخصصی قرآنی

نشست های تخصصی نیز در چند بخش به کار خود در نمایشگاه ادامه می داد و هر چند زمان می گذشت بحث ها داغ تر و جذاب تر و حرف های جدیدی گفته می شد، نشست هایی که گاه به بررسی فعالیت های قرآنی کشور می پرداخت، گاه به بررسی شیوه های آموزش قرائت قرآن و مفاهیم قرآن کریم و انتخاب بهترین روش ها و گاه هم به موضوعاتی پژوهشی مانند «بررسی

قطع جلوه‌ای مردمی‌تر و دلپذیرتر خواهد داشت، دیدگاه‌هایی که گاهی از دیدگاه‌های کارشناسان هم، کارشناسی‌تر است؛ «صفوی» دانشجوی ترم هفتم رشته‌ی علوم قرآنی دانشکده علوم قرآنی تهران، در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره پانزدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، گفت: تنها ایرادی که نمایشگاه قرآن در برگزاری هرساله‌ی خود دارد، تکراری شدن آن است، در صورتی که باید تفکرات و ابتکارانی در برگزاری نمایشگاه قرآن ایجاد شود که هر سال با سال قبل تفاوت کند.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قرائت، تلاوت و تجوید قرآن را مقدمه‌ای برای فهم قرآن و سوق به سوی مفاهیم دانست و افزود: این نکته مهمی است که باید در جلسات و محافل انس باقرآن برای ارتقاء این جلسات لحاظ شود، گام‌هایی در جهت آشنایی با مفاهیم قرآن برداشته شده اما منتظر گام‌های بلندتر بعدی هستیم تا مفاهیم قرآنی در جایگاه واقعی خود قرار بگیرند و فرهنگ قرآنی رایج شود. خطیب نماز جمعه در ادامه بیان کرد: برای آشنایی نسل دوم و سوم انقلاب با مفاهیم قرآن، جا دارد که مسابقات مفاهیم و تفسیر قرآن در سطح وسیع برگزار شود و مسائل مالی مانعی برای این امر نباشد و مقوله آموزش مفاهیم نیز مانند تلاوت و قرائت از محبوبیت میان مردم برخوردار شود.

عضو هیئت رئیسه مجلس خبرگان با اشاره به فعالیت متولیان فرهنگی و صداوسیما به ویژه سیمای جمهوری اسلامی برای ایجاد علاقه در مردم به مفاهیم قرآنی، تاکید کرد: ماه مبارک رمضان تمرین و اردویی است برای انس با معنویت در طول ۱۱ ماه دیگر سال و باید در جلسات تربیانی در این مابعد تداوم این جلسات تاکید شود و ضرورت این انس برای همگان مشخص شود.

وی افزود: مشترکات کتاب‌ها بین غرفه‌های انتشارات زیاد است و یک کتاب در چندین غرفه وجود دارد، در حالی که دانشجویان با مقاطع کارشناسی ارشد رشته‌های علوم قرآنی، برای پیدا کردن منابع درسی با مشکل مواجه هستند. شریعتی اظهار کرد: بخش‌های پژوهشی و مشاوره‌ها خوب است و نیاز مردم را برطرف می‌کند و اکثریت افرادی که

تخصصی، پخش اذان و تلاوت زنده قرآن توسط قاریان بین‌المللی در ساعات اذان مغرب و برپایی چندین محفل انس با قرآن در شب‌های قدر و دیگر شب‌های ماه رمضان، پاسخی بود به عشق و ارادت عمیق مخاطبان قرآن در نمایشگاه بین‌المللی که در این میان احیای شب‌های قدر با حضور «مهدی صیاف زاده، کریم منصوری و احمد ابوالقاسمی» سه تن از قاریان ممتاز و بین‌المللی قرآن حال و هوای دیگری داشت.

حضور مردم در شبستان مصلی و تلاوت قرآن و ادعیه و اجرای آیین قرآن به سر گرفتن و توسل به معصومان (ع) برای آرمزش گناهان و شفای بیماران، جذابیت فضای نمایشگاه را دوچندان کرده بود و عشق به مولای متقیان و قرآن ناطق در این میان نمود ویژه‌ای داشت و اشک بر دیدگان مردمان جاری ساخت و این‌ها همه از برکت شب‌های قدر است که بالاتر از هزار ماه می‌خوانند و می‌نامدش.

تداوم انس باقرآن، چرا و چگونه

آیت الله «سیداحمد خاتمی» در گفت و گو با خبرنگاری ایکنا در این باره گفت: ماه مبارک رمضان پیوند ویژه‌ای با قرآن دارد، خداوند می‌فرماید: «شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن».. قرآن در ماه مبارک رمضان نازل شده بنا بر این طبیعی است که محافل و جلسات

قرآنی در ماه مبارک رمضان بازار گرم‌تری داشته باشد؛ ماه مبارک رمضان تمرین و اردویی برای انس با معنویت است و باید در جلساتی که در این ماه برپا می‌شود، بر تداوم آن تاکید شود و ضرورت انس باقرآن برای همگان و به ویژه جوانان بیش از پیش روشن شود.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، قرائت، تلاوت و تجوید قرآن را مقدمه‌ای برای فهم قرآن و سوق به سوی مفاهیم دانست و افزود: این نکته مهمی است که باید در جلسات و محافل انس باقرآن برای ارتقاء این جلسات لحاظ شود، گام‌هایی در جهت آشنایی با مفاهیم قرآن برداشته شده اما منتظر گام‌های بلندتر بعدی هستیم تا مفاهیم قرآنی در جایگاه واقعی خود قرار بگیرند و فرهنگ قرآنی رایج شود. خطیب نماز جمعه در ادامه بیان کرد: برای آشنایی نسل دوم و سوم انقلاب با مفاهیم قرآن، جا دارد که مسابقات مفاهیم و تفسیر قرآن در سطح وسیع برگزار شود و مسائل مالی مانعی برای این امر نباشد و مقوله آموزش مفاهیم نیز مانند تلاوت و قرائت از محبوبیت میان مردم برخوردار شود.

عضو هیئت رئیسه مجلس خبرگان با اشاره به فعالیت متولیان فرهنگی و صداوسیما به ویژه سیمای جمهوری اسلامی برای ایجاد علاقه در مردم به مفاهیم قرآنی، تاکید کرد: ماه مبارک رمضان تمرین و اردویی است برای انس با معنویت در طول ۱۱ ماه دیگر سال و باید در جلسات تربیانی در این مابعد تداوم این جلسات تاکید شود و ضرورت این انس برای همگان مشخص شود.

نمایشگاه قرآن از دیدگاه مردم

شکل‌گیری و راه‌اندازی هر برنامه و آئینی اگر با هدف تاثیرگذاری و خدمت برای مردم نباشد، به طور مسلم بی‌ثمر است و نمایشگاه قرآن هم از این مقوله بی‌نصیب نیست و اگر آراء و دیدگاه‌های مردم در تدوین و تکامل آن لحاظ شود به طور

تبلیغات صورت گرفته برای نمایشگاه گفت: «امسال تبلیغات بسیار گسترده‌ای انجام شده است و تعداد پنرهای ما از ۵۰ نقطه در تهران در سال گذشته به ۱۱۰ بنر افزایش یافت، ضمن آن که چندین برابر تبلیغات تلویزیونی داشتیم؛ من فکر می‌کنم استقبال کم مردم در روزهای اولیه نمایشگاه، این تصور را ایجاد کرده است که تبلیغات کم است.»

اما در سوی دیگر این نشست‌ها که بیشتر بحث در ظواهر و امور قرآنی بود، در بخش پژوهش نیز نشست‌هایی برگزار می‌شود که حرف‌های زیبایی برای گفتن داشت و نشست «شق القمر معجزه پیامبر اعظم (ص) با استناد به تحقیقات ناسا» از جمله آن‌ها بود.

بررسی معجزه شق القمر براساس تحقیقات ناسا

حجت الاسلام والمسلمین بی‌آزار شیرازی در این نشست درباره اهمیت معجزه شق القمر گفت: این معجزه هم چون قرآن معجزه باقیه رسول اکرم (ص) است و کسانی که فعل «انشق» را در آیه «اقتربت الساعة و انشق القمر» مضارع لحاظ کرده‌اند و گفتند که این انشقاق مربوط به زمان ظهور حضرت است، اشتباه کرده‌اند بلکه این معجزه باقیه پیامبر اکرم (ص) است و می‌توان این مسأله را در یافته‌های دانشمندان غربی به طور وضوح یافت.

وی افزود: آیات علمی قرآن علومی را به ما می‌دهند که بسیار کاربردی و جدید است ولی متأسفانه ما مسلمانان تنها یاد گرفته‌ایم این کتاب را روخوانی کنیم و آن را منبعی برای کسب ثواب برای خود قرار دهیم

نویسنده تفسیر «کاشف» گفت: طبق مطالعاتی که بر روی تحقیقات سازمان ناسا در این رابطه انجام داده‌ام متوجه شده‌ام که آن‌ها سه نوع شکاف را در روی کره ماه شناسایی کرده‌اند؛ اول شکاف‌های دایره‌ای که توسط ریزش سنگ‌های آسمانی به وجود آمده است، دوم شکاف‌های ماریچ و سوم شکاف‌های کمربندی، آن‌ها در بررسی این شکاف‌ها برای هر کدام از دو شکاف اولیه دلایلی را یافته‌اند اما در رابطه با شکاف کمربندی به پاسخی علمی دست نیافته‌اند؛ زیرا این امر معجزه و از امور خرق عادت است.

بی‌آزار شیرازی گفت: متأسفانه ما مسلمانان تنها یاد گرفته‌ایم این کتاب را روخوانی کنیم و آن را منبعی برای کسب ثواب برای خود قرار دهیم و این در صورتی است که جامعه غربی به نحو احسن از این آیات برای رسیدن به مسائل علمی استفاده می‌کند به شکلی که بسیاری از دانشمندان غربی با دیدن این آیات در قرآن کریم تلاش کرده و نظریه علمی خود را اثبات می‌کنند و این در واقع مصداق کلام رسول اکرم (ص) است که فرمودند: «مبادا دیگران در خواندن این کتاب (قرآن) بر شما سبقت بگیرند.»

پخش زنده تلاوت و اذان توسط قاریان بین‌المللی در نمایشگاه اما در کنار نشست

۱۵ ویرانه‌های عید فطر

این

زمینه نقش

موثری دارند و باید ایفا کنند.

موسوی بلده با اشاره به نقش هنر به عنوان اصلی مهم در جلب و جذب جوانان به امور قرآنی، اظهار داشت: قرآن از همان ابتدای نزول نیز برای جذب انسان‌ها بر مبنای محتوا و دستورات زندگی عمل کرد و به بیان کلی خداوند از راه دل وارد شد و معجزه لفظی را که به نوعی هنر قرآن تلقی می‌شود علاوه بر معجزه محتوایی واقع کرد، چپ‌نشین زیبای آیات قرآن بسیاری از مردم را محصور خود کرده، که چگونه این چنین محتوای ارزشمندی، در قالب این آیات و الفاظ زیبا بیان شده است.

■ ■ ■

مسابقات قرآن در حاشیه سایر برنامه‌ها

اگرچه مسابقات بزرگ و بین‌المللی قرآن کریم در ماه رمضان برگزار نمی‌شود، ولی برپایی صدها مسابقه قرآنی در مساجد، محافل و مسابقات ویژه کودکان با نام «قرآن بخوانید، جایزه بگیرید» که هدفی جز تشویق کودکان، نوجوانان و جوانان به تلاوت، حفظ و در نهایت عمل به قرآن نداشتند فضای مسابقات را زنده نگه می‌داشت، البته نمی‌توان منکر شد که جاذبه سایر فعالیت‌های قرآنی مانند نمایشگاه، ختم قرآن و جلسات قرآنی در ماه رمضان خواه‌ناخواه، مسابقات رابه حاشیه می‌راند و ناگفته نماند که فی‌نفسه نه بد است بلکه باعث می‌شود تا مسابقات قرآن در سایر ماه‌های سال برگزار شود و جامعه از اوج گرایش به فضای قرآنی به سوی حسیض بی‌توجهی به آن، عزیمت نکند.

■ ■ ■

برپایی هزاران ختم قرآن در ماه رمضان

ماه رمضان ماه انس با قرآن و بهار آن است و از این روی جلسات ختم قرآن در این ماه به طور ویژه برپا می‌شود و حتی کسانی که ۱۱ ماه از سال فرصت دوستی و آشنایی با قرآن را نیافته‌اند به برکت ماه رمضان، لحظات و آناتی به آن گرایش می‌یابند و جان‌دل را از زنگار دنیا و عالم مادی، شست و شو می‌دهند و به زلال آیات نور می‌سپارند؛ ماه رمضان امسال نیز، جلسات و محافل ختم قرآن توسط نهادها و سازمان‌های دولتی و مردمی، در قالب هیأت‌های قرآنی برگزار شد و با تبلیغات و ارائه خدمات معنوی مناسب سعی در جذب بیشتر مخاطب و به ویژه جوانان می‌شد و البته ناگفته نماند که در سال‌های اخیر برپایی جلسات تفسیر در کنار ختم قرآن‌ها، امیدواری علاقه‌مندان را برای توسعه مفاهیم و آموزه‌های قرآنی در جامعه و رسیدن به روزی که همه مردم نیازهای خود را از قرآن بگیرند و بچینند و چندان می‌کرد و برپایی ۱۵ هزار جلسه تفسیر در مساجد سراسر کشور تنها مضمونی نمونه خروار بود.

ماه رمضان ۱۴۲۸ ه.ق نیز به روزهای پایانی خود رسید و ناقوس عید مؤمنان به صدر آمد و اما ای کاش این ماه تمام نمی‌شد و همیشه باقی بود تا عشق‌بازی انسان با پروردگارش در حد اعلی می‌ماند.

در سایر ایام سال، اگر چه برای برخی از افراد دائمی و کاری روزانه است اما متأسفانه با وجود توصیه‌های فراوان بزرگان دینی و سیاسی، هنوز به عادت فرهنگی برای عامه مردم بدل نشده است و تداوم آن ضرورتی است که باید مورد توجه همگان قرار گیرد.

■ ■ ■

دیدگاه حجت‌الاسلام صدیقی درباره تداوم انس با قرآن

حجت‌الاسلام والمسلمین «کاظم صدیقی» مدرس اخلاق و از خطبای معروف نیز در پاسخ به این سؤال که چگونه می‌توان انس مردم با قرآن را پس از ماه مبارک رمضان تداوم بخشید، گفت: قدم اول توفیق و عنایت الهی است که در شب‌های قدر خواهان استمرار رحمت دائمی از سوی خداوند رحمان باشیم، قدم دوم همت خود انسان است، قدم سوم نظم و قدم چهارم استقامت در عبادت است که به تداوم انس با قرآن می‌انجامد. این مدرس قرآن درباره راه کارهای ایجاد احساس نیاز

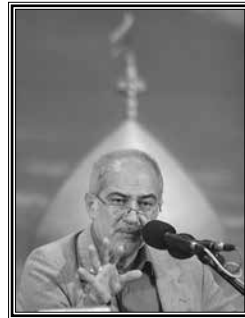

به قرآن در میان جوانان اظهار کرد: انسان نیاز به انس با قرآن دارد اما به علت عدم آگاهی و آشنایی با قرآن این نیاز را درک نمی‌کند و مریدان و فرهنگ‌سازان جامعه، رسانه‌های جمعی و علما باید کار فرهنگی در این زمینه انجام دهند. حجت‌الاسلام والمسلمین صدیقی یادآوری کرد: تجربه تاریخی نشان داده جلسات معنوی مانند برپایی روضه‌های امام حسین (ع) تأثیرگذاری بیشتری بر مردم می‌گذارند، بنابراین جلسات قرآنی اگر به شکل مجموعه‌هایی برای قرآن و عترت و توأم با بیان مصائب و مناقب اهل بیت (ع) برپا شود، اثرگذارتر خواهد بود، به طور مثال بسیج و هیئت‌هایی که در دانشگاه‌ها، فعالیت‌های مذهبی می‌کنند بهتر است توسعه و گسترش یابند و به صورت تشکلی‌هایی با افراد مسئول در همه جا به ویژه مدارس فعالیت کنند.

■ ■ ■

دیدگاه محسن

موسوی بلده درباره راه‌های تداوم انس با قرآن

«محسن موسوی بلده» از مدرسان با سابقه قرآن و کسی که کتاب‌های تجویدش زبانزد عام و خاص است، با اشاره به برپایی محافل انس با قرآن، جلسات

قرآنی، کلاس‌های روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم، نمایشگاه قرآن و جلسات تفسیر در این باره می‌گوید: هرچه کارهای قرآنی انجام شود باز هم برای شناساندن زوایای فراوان و بهره‌بردن از برکات این کتاب آسمانی، کار وجود دارد.

وی تداوم فعالیت‌های قرآنی را وظیفه مؤسسات مردمی و نهادهای حکومتی می‌داند و معتقد است که هر کدام از این مراکز باید به سهم خود در طول سال با برنامه‌ریزی مناسب، فضای ایجاد شده در ماه مبارک رمضان را زنده نگه دارند و البته نهادهای تأثیرگذاری مانند سازمان دارالقرآن، وزارت ارشاد، اوقاف، بسیج، صداوسیما و خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) در

در این بخش‌ها فعالیت می‌کنند تسلط کافی به موضوعات مختلف و زبان‌های خارجی دارند و البته بخش دانشگاهی از بخش‌های ضعیف این دوره نمایشگاه بود که هم مکان آن در جای خوبی نبود و هم با وجود این که می‌توانست سطح کیفی نمایشگاه را بسیار بالا ببرد ولی این اتفاق در عمل رخ نداد. این دانشجوی علوم قرآنی با اشاره به وجود بخشی با عنوان «ادمان قرآنی» اظهار کرد: کمیته‌ی تجلیل از خادمان قرآنی به طور واقع ضعیف عمل کرد و فعالیت این بخش روشن نیست و کتابی هم که برای معرفی خادمان تجلیل شده در دوره‌های قبل تألیف کرده بودند، در نمایشگاه توزیع نشد که علت آن مشخص نیست.

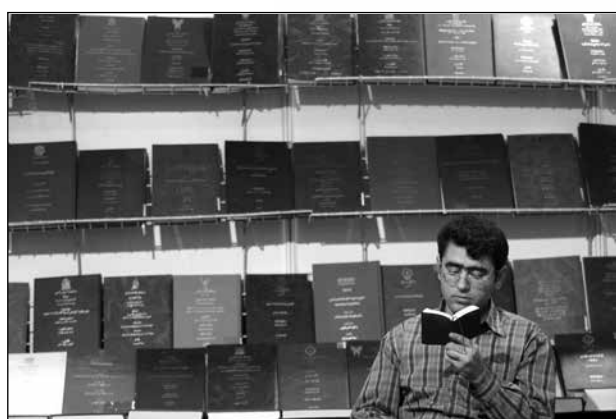
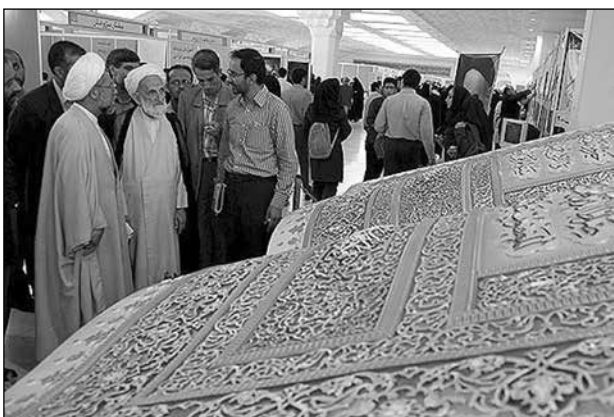
■ ■ ■

برپایی ده‌ها محفل قرآنی با حضور قاریان مصری

برپایی محافل قرآنی در ماه رمضان اثرگذارترین برنامه‌هایی است که چند سالی است در ایران به قله و نقطه اوج خود رسیده است و آن چه بیش از همه، محافل انس با قرآن را در سراسر ایران و نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم دگرگون و عشق به شنیدن قرآن را در دل پیر و جوان شکوفا می‌کرد، حضور قاریان ممتاز مصری در مهین اسلامی ایران بود.

«حجاج رمضان الهندوی، علاءالدین احمد، ممدوح جوده‌سعد، عبدالوهاب طنطاوی و محمود محمدشحات‌انور» از جمله قاریان ممتاز مصری بودند که امسال به دعوت از نیروی مقاومت بسیج، نیروی انتظامی و سازمان اوقاف و نهادهای دیگر به ایران آمدند و در بیش از ۱۰۰ محفل انس با قرآن در تهران و سراسر ایران، آیات نور و کلام وحی را در گوش علاقه‌مندان طنین انداختند، محفلی که در نهادها، سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و مساجد برگزار شد و تلاوت «علاءالدین احمد» قاری ممتاز مصری در سومین روز درگذشت استاد «ایرج قیم» پیرتواشیح و پدر صوت و لحن ایران که به علت عشق به قرآن در ماه قرآن به ملکوت پرکشید، نمونه‌ای از آن است. اما با این همه و با وجود انس عامه مردم در ماه رمضان با قرآن، تلاوت روزانه و انس با آن

پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

سعدیہ ۱۷ ویرہ عید فطر

به روایت تصویر

لزوم تدوین نظام هماهنگ جمع آوری وهزینه کردن فطریه

استاد حوزه علمیه:

کمیته امداد و سازمان بهزیستی مناسب ترین نهادها در ساماندهی فطریه هستند

مسائل عبادی اش مسأله توجه به خلق، محرومان و مستضعفان را بسیار مورد توجه قرار داده است لذا به طور مکرر در قرآن می بینیم که زکات و انفاق در کنار نماز، این عبادت الهی - که به عنوان رکن دین شمرده می شود. قرار داده شده و مؤمن واقعی آن کسی است که هماهنگ با نماز و راز و نیاز، توجه به مردم داشته باشد و اهل زکات و انفاق باشد و مؤمن بسته و جدای از مشکلات جامعه نباشد.

وی درباره ساماندهی زکات فطره به خبرنگار ایکننا گفت: شکی نیست که نظم و ساماندهی در هر موضوعی حرف اول را می زند اما در این مورد فقهای دین تأکید می کنند تا جایی که قوم و خویش و همسایه فقیری دارند زکات را به کسان دیگری ندهند. این مشاور قرآنی افزود: برخی از افرادی که در حاشیه نمایشگاه قرآن به ما مراجعه می کنند درباره آشنا نبودن با خانواده های فقیر در راستای پرداختن کفاره و یا زکات فطره به آنها می پرسند.

مقیسی گفت: بسیاری از مردم هم هستند که در میان خویشاوندان و همسایگان خود، فقیری را نمی شناسند و در این مواقع این ساماندهی از طریق کمیته امداد و سازمان بهزیستی بسیار کار شایسته و پسندیده ای است که الحمدلله آنها هم به نحو شایسته ای مسائل شرعی را رعایت می کنند.

این مشاور قرآنی افزود: البته باید توجه داشت که فقها تأکید دارند که فطریه یک نفر را نمی توان به دو نفر داد به نحوی که میان آنها نباید تقسیم کرد بلکه فطریه هر شخص باید به طور کامل به یک نفر پرداخت شود.

وی تصریح کرد: از این رو کمیته امداد پاکت های مخصوصی را تعبیه کرده و روی آن مردم می نویسند که این مبلغ مربوط به فطریه چند نفر است تا در تقسیم آن، مسائل شرعی رعایت شود.

استاد حوزه علمیه در ادامه تأکید کرد: در مجموع ساماندهی جمع آوری و توزیع زکات فطره بسیار پسندیده است البته به نحوی که باید تبصره ها و موازین شرعی در آن رعایت شود.

وی افزود: باید گفت که تا به حال افرادی که در کمیته امداد هستند و به جمع آوری زکات فطره می پردازند با توجه به تذکرات مسئولان، مسائل شرعی را رعایت می کنند و امیدواریم که نحوه فعالیت آنها در این زمینه به حد مطلوب تری نیز برسد.

مقیسی همچنین در پایان، کمیته امداد و سازمان بهزیستی را به دلیل مراجعات زیادی که خانواده های مستمند و نیازمند به آنها انجام می دهند، در این مورد مناسب ترین سازمان و نهاد در جمع آوری زکات فطره عنوان کرد.

گروه اجتماعی: استاد حوزه علمیه قم با تأکید بر ساماندهی زکات فطره، کمیته امداد و سازمان بهزیستی را به دلیل آشنایی با تعداد زیادی از خانواده های مستمند و نیازمند در این مقوله ذی صلاح خواند.

حجت الاسلام والمسلمین «غلامرضا مقیسی» استاد حوزه علمیه و مشاور قرآنی در بخش پژوهش پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکننا) با بیان این مطلب درباره فلسفه فطریه گفت: قرآن در آیات ۱۴ و ۱۵ سوره «اعلا» مبنی بر «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى» و ذکر اسم ربّه فُصِّلَى؛ رستگار آن کس که خود را پاک گردانید و نام پروردگارش را یاد کرد و نماز گذارد» به مسأله زکات که همان زکات فطره است قبل از نماز اشاره کرده است.

وی افزود: فقها نیز در این مورد تأکید کرده اند که در روز عید فطر قبل از اینکه برای اقامه نماز بروید به سراغ فقرارفته و زکات فطره را بدهید.

مقیسی تصریح کرد: از این دو آیه و آیات نظیر آن می توان به فلسفه زکات فطره پی برد و اینکه در اسلام رابطه با خدا و مناجات مقدمه اش رابطه با خلق خداست؛ آن هم با قسمی از مخلوقات خدا که به تعبیر دیگر، مستضعفانی هستند که زندگی اقتصادی آنها دچار مشکل است.

این مشاور قرآنی در ادامه گفت: در واقع خداوند در قالب زکات فطره می فرماید که ای مؤمن روزه دار که یک ماه طاعت امر الهی کرده ای فراموش نکن که روز عید مستمندان را قبل از اینکه بیایی و از من در نماز عید فطر طلب عیدی کنی برو به سراغ فقرا به ویژه فقرای خویشاوند و همسایه.

وی درباره افرادی که فطریه به آنها تعلق می گیرد به خبرنگار ایکننا گفت: اولویت بر فقرا و مستمندان قوم و خویش و همسایه است و بعد فقرای دوردست؛ البته اگر انسان خودش فطریه را با رعایت مسائل عاطفی و حفظ آبروی مؤمن به خانواده های مستمند بدهد، ارزش آن زکات فطره بیشتر می شود.

مقیسی تأکید کرد: در روایات متعددی بر لزوم حفظ آبروی مؤمن تأکید شده بنابراین در توزیع زکات فطره باید همه جوانب این امر لحاظ شود.

این استاد حوزه علمیه در ادامه تصریح کرد: اسلام در

ساماندهی زکات فطره مستلزم شفاف سازی از سوی مراکز ذی صلاح است

رسیده

است، مردم

آسان تر به آنها اعتماد می کنند و

فطره های خود را به آنها می سپارند.

وی درباره مراکز ذی صلاح در جمع

آوری زکات فطره به خبرنگار ایکننا گفت: به

نظر من چند مرکز هستند که می توانند

مشترکاً جمع آوری زکات فطره را بر عهده

بگیرند که از جمله آنها می توان به کمیته امداد

امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی اشاره

کرد.

معاون بخش حوزوی پانزدهمین

نمایشگاه بین المللی قرآن همچنین

یادآوری کرد: البته در این راستا می توان

ستاد محلی تشکیل داد تا اطلاعات مربوط به

خانواده های مستحق را در اختیار مسئولان قرار دهند

به نحوی که بتوانند به توزیع درست زکات فطره کمک

کنند.

وی افزود: البته باید توجه داشت که حفظ آبروی

خانواده ها در اولویت قرار دارد و همانطور دستور اسلام

بر پرداخت زکات فطره است بر حفظ آبروی مؤمن نیز تأکید

شده است. صادقی در پایان با استناد به روایات یادآوری

کرد: در روایات آمده است که حرمت آبروی خانواده بر کعبه

نیز مقدم شمرده شده است و نباید به دلیل کمک های جزئی

آبروی مؤمنان را نادیده بگیریم؛ به ویژه اگر ستاد های محلی

در این مورد وارد عمل می شوند باید به این مسأله توجه داشته

باشند.

گفت: بعد از یک ماه تمرین کردن و ممارست در امتثال امر

الهی و گرفتن روزه، عیدی آن در واقع همین عید فطر است

که به این معناست که فرد در این امتثال امر الهی توانسته موفق

شود. ساماندهی جمع آوری زکات فطره پرسش دیگری بود

که خبرنگار ایکننا از صادقی پرسید و وی در پاسخ اظهار کرد:

دستور اسلام این است که اگر کسانی در بستگان و یا

همسایگان شما فقیر هستند، بهتر است زکات فطره را به آنها

بپردازید و در این صورت نمی توان به افراد دورتری داد.

وی افزود: اما درباره اصل ساماندهی زکات فطره باید

گفت که این امری لازم و بسیار ضروری است و بهتر است که

مردم به مسئولان ذی ربط اعتماد کنند و زکات فطره را در

اختیار آنها قرار دهند.

معاون بخش حوزوی پانزدهمین نمایشگاه بین المللی

قرآن اظهار کرد: البته مسئولان نیز با برنامه ریزی دقیق باید

زکات فطره جمع آوری شده را به افراد مستحق برسانند و در

این راستا اطلاع رسانی نیز بکنند.

صادقی تصریح کرد: مراکز ذی صلاحی همچون کمیته

امداد با تحقیقات گسترده ای که در این حوزه داشته اند، بهتر

می دانند که چه کسانی شایسته دریافت فطره هستند.

وی یادآوری کرد: البته آنها هم باید برنامه ریزی های

دقیق تر مردم را هم در جریان نحوه این توزیع بگذارند چرا که

معتقدم ارائه نکردن زکات فطره از سوی برخی از مردم به

سازمان ها و نهاد های ذی ربط به این دلیل است که می بینند

در برخی مواقع افراط و تفریط هایی وجود دارد.

معاون آموزش و پژوهش مرکز تخصصی تفسیر افزود:

بنابراین اگر مسئولان شفاف سازی و اعلام کنند که این زکات ها

در جای خودش استفاده شده و به دست مستحقان واقعی

گروه اجتماعی: مراکز ذی صلاح که به جمع آوری زکات فطره

می پردازند باید درباره نحوه توزیع آن شفاف سازی نموده و

اعتماد مردم را به خود جلب کنند.

حجت الاسلام والمسلمین «محمد حسین صادقی»

معاون آموزش و پژوهش مرکز تخصصی تفسیر در گفت

وگو با خبرنگار قرآنی ایران (ایکننا) باین بیان مطلب درباره

فلسفه زکات فطره گفت: فلسفه برخی از احکام برای ما

واضح و مبرهن است و فلسفه برخی دیگر برای ما روشن

نیست؛ مثلاً درباره نماز خداوند می فرماید «نماز را بخوانید

تا یاد من باشید» پس فلسفه نماز خواندن به یاد خدا بودن

است. وی افزود: اما برخی از احکام فلسفه اش در شریعت

بیان نشده اما درباره زکات فطره باید بگویم که در بعضی از

روایات آمده که هر چیزی زکاتی دارد و زکات بدن نیز دادن

فطره است یعنی حتی کسی که روزه هم نگرفته، زکات فطره

بر او واجب است.

معاون بخش حوزوی پانزدهمین نمایشگاه بین المللی

قرآن در ادامه تصریح کرد: حتی اگر خداوند به کسی قبل از

غروب آفتاب شب عید فرزند عطا کند، فطره آن نوزاد نیز

بر عهده سرپرست خانواده است بنابراین اینطور نیست که

فطره فقط بر روزه داران واجب باشد بلکه بر همه واجب

است چه بالغ و غیر بالغ، روزه دار یا غیر روزه دار.

وی تأکید کرد: در روایات داریم کسی که زکات فطره می

پردازد بدن خود را از این عید فطر تا عید فطر آتی بیمه می کند

یعنی فطره در واقع صدقه یک سال سلامتی آن فرد

محسوب می شود.

صادقی در پاسخ به خبرنگار ایکننا مبنی بر اینکه چرا

پرداخت زکات فطره در پایان ماه رمضان واقع شده است؟

هیچ ضرورتی برای ساماندهی فطره در کشور وجود ندارد

گروه اجتماعی: هیچ ضرورتی برای ساماندهی فطره در کشور وجود ندارد، زیرا جمع آوری و پرداخت فطره به روش سنتی بهترین و صحیح ترین شیوه است.

آیت الله «حسین ابراهیمی» رییس مرکز رسیدگی به امور مساجد در گفت وگو با خبرنگار قرآنی ایران (ایکننا) با بیان این مطلب گفت: پرداختن زکات فطره از سوی مسلمانان جزء و جوب اسلامی است و این اصلی است که همه ی فقهای دینی به رعایت آن از سوی مسلمانان فتوای یکسانی داده اند.

وی با اشاره به این مهم که مستحب است زکات فطره افراد در روز عید فطر قبل از برگزاری نماز فطر از اموال آنان اخذ شود، افزود: من با طرح ساماندهی فطره کاملاً مخالفم زیرا در تمام احادیث و روایات دینی بر این مهم تأکید شده است که برای پرداخت فطره باید فقرا ی محل بر تمامی فقرا ارجحیت و برتری داشته باشند، بنابراین نمی توان با واگذاری فطره به خود به مراکز دیگر این حق مسلم را از فقرا ی محل گرفت.

رییس مرکز رسیدگی به امور مساجد خواستار جمع آوری زکات فطره افراد در محل زندگی شان شد و اظهار کرد: در گذشته اهالی یک محله و یا منطقه در مساجد محل زندگی خود جمع می شدند و فطره خود را به ائمه جماعت مسجد خود واگذار می کردند و آنها با شناسایی افراد نیازمند محل و با در نظر گرفتن آبرویشان، این اموال را به آنان واگذار می کردند. ابراهیمی گفت: جمع آوری فطره به روش سنتی و توسط ائمه جماعت آثار ارزشمندی را در جامعه در برداشت، زیرا در اسرع وقت با درایت و تیزبینی ائمه جماعات

محل کمک های مالی در کوتاهترین زمان ممکن به نیازمندان واگذار می شد.

وی در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکننا مبنی بر مخالفت وی با ساماندهی فطره توسط سازمان خاص در کشور، افزود: اگر قرار شود سازمانی در کشور تاسیس شود و افراد جامعه فطره های سالانه خود را به این مرکز دهند تا این مرکز با شناسایی افراد نیازمند، این کمک های مالی را به افراد واجد شرایط بپردازند، بدون شک برای انجام هر یک از این مراحل به زمان طولانی نیازمندیم.

رییس مرکز رسیدگی به امور مساجد در پایان گفت: اولیای مساجد و در راس آنان امام جماعت وظیفه دارند تا با برنامه ریزی دقیق، فقرا ی محل و شدت نیاز آن ها را شناسایی کنند تا بلافاصله بعد از جمع آوری زکات فطره به مسلمانان، این کار خدا پسندانه انجام شود.

ساماندهی نظام دریافت و توزیع زکات فطره ضرورتی که نباید فراموش شود

بسیاری از موارد پرداخت فطره به قوم و خویش و همسایه مستحق سفارش شده است اما نکته جالب توجه در بررسی این موضوع، موافقت بسیاری از کارشناسان علوم دینی و اساتید حوزه علمیه مبنی بر تدوین نظام هماهنگ جمع آوری فطره بوده است.

ضرورت شفاف سازی زکات فطره از سوی مراکز ذی صلاح

برخی ها همچون حجت الاسلام والمسلمین «محمدحسین صادقی» معاون آموزش و پژوهش مرکز تخصصی تفسیر و معاون بخش حوزوی پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن در این راستا با اعلام موافقت خود، ساماندهی زکات فطره را مشروط به شفاف سازی از سوی مراکز ذی صلاح عنوان کرد.

وی در بخشی از گفت و گو خود با خبرنگار اجتماعی خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) گفت: درباره اصل ساماندهی زکات فطره باید گفت که این امری لازم و بسیار ضروری است و بهتر است که مردم به مسئولان ذی ربط اعتماد کنند و زکات فطره را در اختیار آنها قرار دهند؛ البته مسئولان نیز با برنامه ریزی دقیق باید زکات فطره جمع آوری شده را به افراد مستحق برسانند و در این راستا اطلاع رسانی کنند.

صادقی همچنین تأکید کرد: مسئولان باید برنامه ریزی های دقیق تر مردم را در جریان نحوه توزیع زکات فطره میان مستمندان و مستحقان قرار دهند چرا که معتقدم ارائه نکردن زکات فطره از سوی برخی از مردم به سازمان ها و نهاد های ذی ربط به این دلیل است که می بینند در برخی مواقع افراط و تفریط هایی وجود دارد.

وی همچنین از کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی با توجه به اینکه خانواده های مستحق و نیازمندان تحت پوشش خود دارند، به عنوان مراکز ذی صلاح در جمع آوری زکات فطره نام برد و بر لزوم حفظ آبروی مؤمن که خداوند نیز سفارش های زیادی بر آن دارد، تأکید کرد.

حجت الاسلام والمسلمین «غلامرضا مقیسی» استاد حوزه علمیه و مشاور قرآنی در بخش پژوهش پانزدهمین نمایشگاه بین المللی قرآن نیز از دیگر کارشناسانی بود که کمیته امداد و سازمان بهزیستی را به عنوان بهترین مراکز برای جمع آوری زکات فطره و ساماندهی آن معرفی کرد.

نکته جالبی که این مشاور قرآنی به آن اشاره کرد این بود که بسیاری از افراد هستند که در قوم و خویش خود فقیری ندارند و یا نمی شناسند از این رو ساماندهی جمع آوری فطره می تواند بهترین گزینه باشد؛ این مراکز هم باید در رعایت موازین شرعی و نحوه توزیع آن اهتمام بیشتری به کار گیرند.

نظارت دولت در تدوین نظام هماهنگ فطره

عده ای از کارشناسان نیز به نظر مراجع تقلید در این راستا اشاره کرده و خواستار توجه به نظر آنها در ایجاد نظام هماهنگ جمع آوری زکات فطره شدند و برخی ها نیز دخالت دولت در تدوین چنین نظامی را ضروری دانستند.

حجت الاسلام والمسلمین «حسین عابدینی» یکی از کارشناسانی بود که در گفت

گروه اجتماعی: امروزه نحوه پرداخت، جمع آوری زکات فطره و توزیع آن در میان مستحقان به یکی از دغدغه های اصلی روزه داران و مسئولان مبدل شده است؛ از این رو خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) این مقوله را در میان کارشناسان و اهل فن به بحث و گفت و گو گذاشته است که حاصل آن موافقت بیشتر آنها با لزوم تدوین نظام هماهنگ جمع آوری و هزینه کرد زکات فطره از سوی نهاد یا متولی خاص بوده است.

زکات از جمله واجبات مشترک میان مسلمانان شیعه و سنی است که در کتب دینی برای آن، فلسفه و فواید متعددی عنوان شده است که از جمله آن ها می توان به اطاعت از فرمان الهی، افزایش روح معنویت، تقوی و اخلاص، تقویت اراده در کنترل نفس و برانگیخته شدن روح تعاون و دستگیری از محرومان و نیازمندان جامعه اشاره کرد.

همچنین از جمله معانی و تعبیری که برای زکات عنوان شده است می توان به طهارت و پاکیزگی، رشد و نمو و در برخی از موارد نیز به عمل صالح اشاره کرد که بر اساس روایات متعددی این فریضه الهی از جمله ضروریات دین اسلام تعبیر شده است که در قرآن کریم و روایات منقول از پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) نیز به آن اشاره شده است و از جمله آنها می توان به آیات پنج، ۱۱ و ۶۰ سوره توبه، ۱۲ سوره مائده و... اشاره کرد.

«فطره» نیز یکی از اقسام زکات است که پرداخت آن در ماه رمضان به ویژه بر روزه داران این ماه واجب شمرده شده و به نوعی مکمل و تمام کننده این ماه معنوی و عاملی برای قبولی روزه ماه رمضان و موجب حفظ انسان از مرگ در آن سال و سلامتی جسم و پاک سازی روح از ذایل اخلاقی است که در برخی از آیات و روایات نیز به این بعد زکات فطره اشاره شده است.

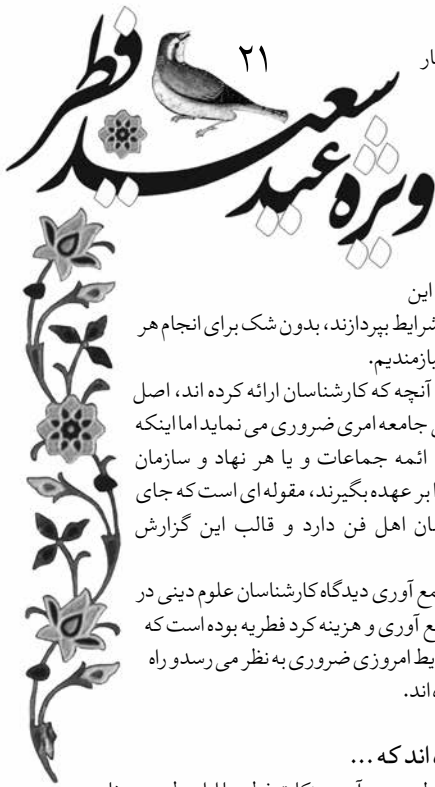
اینکه خداوند در آیات متعددی مؤمنان را به پرداخت زکات و توجه به فلسفه آن دعوت کرده، مقوله ای است که چندی پیش در راستای پرداختن به این موضوع در قالب یادداشتی با عنوان «زکات فطره؛ عاملی برای انسجام و وحدت مسلمانان» بر روی خروجی ایکنا قرار گرفته است.

با همه این اوصاف امروزه نحوه پرداخت زکات فطره و توزیع آن در میان مستحقان به یکی از دغدغه های اصلی روزه داران مبدل شده است؛ چرا که از سویی پرداخت فطره به قوم و خویش و یا همسایه نیازمند با استناد به آیات و روایات در اولویت قرار گرفته است و از طرفی دیگر مراکز و نهاد هایی همچون کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی با ایجاد پایگاه های مستقر در محل برپایی نماز عید فطر در سراسر کشور و تبلیغات گسترده اقدام به جمع آوری زکات فطره از سوی نمازگزاران کرده اند؛ آنچه در این گزارش فراروی مخاطبان قرار می گیرد، انعکاس دیدگاه و نقطه نظرات جمعی از کارشناسان

علوم دینی، اساتید حوزه علمیه و مسئولان است که در راستای تدوین نظام هماهنگ برای پرداخت زکات فطره صورت گرفته است.

البته با وجود اینکه در

توسط ائمه جماعت را حاوی آثار ارزشمندی در جامعه برشمرد.

وی در تأیید این گفته خود تصریح کرد: اگر قرار شود سازمانی در کشور تأسیس شود و افراد جامعه فطریه های سالانه خود را به این مرکز دهند تا این مرکز با شناسایی افراد نیازمند، این کمک های مالی را به افراد واجد شرایط بپردازند، بدون شک برای انجام هر یک از این مراحل به زمان طولانی نیازمندیم.

با همه این اوصاف و بر طبق آنچه که کارشناسان ارائه کرده اند، اصل ساماندهی فطریه در شرایط فعلی جامعه امری ضروری می نماید اما اینکه دولت، سازمان های مردم نهاد، ائمه جماعات و یا هر نهاد و سازمان دیگری بخواهند این مسئولیت را بر عهده بگیرند، مقوله ای است که جای بحث زیادی در میان کارشناسان اهل فن دارد و قالب این گزارش نمی گنجد.

آنچه در اینجا مد نظر بوده جمع آوری دیدگاه کارشناسان علوم دینی در راستای تدوین نظام هماهنگ جمع آوری و هزینه کرد فطریه بوده است که بر اساس اهل فن تدوین آن در شرایط امروزی ضروری به نظر می رسد و راه کارهایی نیز در این مقوله ارائه کرده اند.

کارشناسان پیشنهاد داده اند که ...

راه اندازی مرکزی به عنوان متولی جمع آوری زکات فطره با ارایه طرح و برنامه ی مناسب، شناسایی افراد نیازمند با حفظ حرمت خانواده ها، اطلاع رسانی و شفاف سازی در ساماندهی فطریه به مردم، نظارت دولت بر فعالیت مراکز ذی صلاح در جمع آوری زکات فطره از جمله پیشنهادات و راهکارهایی بود که خبرگزاری ایکنا در قالب گفت و گو با کارشناسان علوم دینی به آنها دست یافت اما اینکه تا چه اندازه این گفت و گوها و راه کارهای پیشنهادی مورد توجه مسئولان ذی ربط قرار می گیرد، همان چیزی است که باید در آینده منتظر تحقق آن بود.

یک کارشناس دینی:

ساماندهی فطریه در کشور بدون حضور دولت میسر نخواهد شد

بیدار شود و باید این اصل در جامعه تقویت شود.

این کارشناس دینی ادامه داد: گاهی اوقات نیز به دلیل جمعیت میلیونی جامعه و یا مشغله ی زندگی، افراد خودشان شرایط شناسایی فقرا و نیازمندان را در جامعه ندارند در این مواقع نیز دین اسلام از مسلمانان خواسته است تا با گرفتن وکیل، مستمندان و نیازمندان اطراف او را شناسایی فطریه اموالشان را با این افراد بپردازند.

علوی گفت: در حال حاضر برخی از سازمان ها از جمله کمیته امداد خمینی (ره) به شناسایی افراد نیازمند در جامعه می پردازند، اما وجود چنین سازمان های در جامعه، ضرورت شناسایی فقرا از سوی افراد را حذف نمی کند.

وی خاطر نشان کرد: در اسلام ساماندهی فطریه در جامعه در وهله ی اول بر عهده ی تک تک افراد است و تنها در صورت وجود شرایط خاص این وظیفه از فرد ساقط می شود.

این کارشناس دینی خواستار حضور دولت در ساماندهی فطریه شد و گفت: اینکه مرکز خاصی در کشور به منظور ساماندهی فطریه تشکیل شود تا به شناسایی دقیق نیازمندان، سرمایه عظیم فطریه در کشور به درستی مصرف شود کاری درست و ارزشمندی است.

علوی ساماندهی فطریه را کاری مناسب و با ارزش در جامعه اسلامی دانست و افزود: با ساماندهی فطریه در غالب منسجم تر یقیناً رسیدگی به فقرا نیز در شرایط بهتری در جامعه مهیا می شود و در صورتی که دولت خود عهده دار این امور مهم باشد نتایج حاصله این طرح با موفقیت بیشتری روبه رو خواهد شد.

وی در پایان گفت: نباید در جامعه شرایطی ایجاد شود تا مردم زکات فطریه خود را به این مراکز دهند، بلکه باید سعی شود خودشان به شناسایی افراد نیازمند بپردازند، تنها در صورت ناتوانی در شناسایی مستمندان واقعی فطریه خود را به مراکز دهند.

وگویی خود با خبرنگار اجتماعی ایکنا خواستار این شد که دولت تمام امور مربوط به فطریه را بر عهده بگیرد.

وی در این گفت و گو تصریح کرد: اگر ما نتوانیم مسایل مربوط به فطریه را ساماندهی کنیم، یقیناً نخواهیم توانست که به دستورات اسلام در این زمینه جامعه ی عمل ببوشانیم، چرا که اجرای دستورات قرآن و دین در گرو برخورداری از نگاهی عاقلانه و مستدل است.

وی افزود: ضرورت دارد که مباحث اقتصادی که به طور مستقیم به مردم ربط پیدا می کند، به طور واضح برای آن ها تبیین شود تا شک و شبهه ای گریبانگیر اعمال مردم نشود. عابدینی همچنین خواستار فعالیت یک نهاد مجزا در زمینه ی نحوه ی دریافت و پرداخت فطریه شد و تأکید کرد: در این شرایط امکان به خطر افتادن عزت نفس مستمندان و افراد محتاج نیز کاهش پیدا می کند؛ البته فعالیت این نهاد باید از سوی دولت نظارت شود. حجت الاسلام والمسلمین «علوی» کارشناس دیگری است که نظرش مشابه دیدگاه عابدینی بوده است اما نکته ای که بر آن تأکید داشت این بود که در حال حاضر که برخی از سازمان ها از جمله کمیته امداد خمینی (ره) به شناسایی افراد نیازمند در جامعه می پردازند، وجود چنین سازمان هایی در جامعه ضرورت شناسایی فقرا از سوی افراد را حذف نمی کند.

همه مردم علاقه مند به دخالت دولت در همه امور نیستند

عده ای نیز خواستار وجود متولی خاص در جمع آوری زکات فطره و ایجاد ساختارهای مردم نهاد شدند و برخی کارشناسان نیز همچون «حسینی بوشهری» مدیر حوزه علمیه قم ساماندهی فطریه را توسط بخش خصوصی موفقیت آمیز عنوان کردند.

حسینی بوشهری ساماندهی فطریه را امری کاملاً لازم دانست و گفت: زمانی این ساماندهی نتایج مطلوب خواهد داشت که در ابتدا تمام افراد نیازمند در هر منطقه از کشور شناسایی شود و سپس در شرایط کاملاً مناسب زکات فطریه به افراد نیازمند و فقیر اعطا شود. وی در باره دخالت دولت در تدوین نظام هماهنگ فطریه گفت: همه ی مردم علاقه مند به دخالت دولت در همه ی امور نیستند از این رو در این طرح دولت تنها باید با سیاست گذاری مناسب و ارائه راهکارها و برداشت موانع موجود حضور داشته باشد.

در این میان برخی از کارشناسان نیز مخالف ساماندهی و تدوین نظام هماهنگ فطریه بوده اند که از جمله آنها می توان به آیت الله «حسین ابراهیمی» رئیس مرکز رسیدگی به امور مساجد اشاره کرد که در گفت و گو با خبرنگاری ایکنا جمع آوری فطریه به روش سنتی و

گروه اجتماعی: ساماندهی فطریه در وهله ی اول بر عهده ی تک تک افراد جامعه است اما در صورت ناتوانی و مشغله ی زندگی افراد این بر عهده ی سازمان ها و نهادهای مربوطه است که باید با مدیریت و نظارت دولت انجام شود.

حجت الاسلام والمسلمین «محمدعلی علوی» کارشناس امور دینی در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به آیاتی از سوره ی اعلی گفت: بر اساس این آیات و روایات دیگر مسلمانان وظیفه دارند در روز عید فطر زکات فطریه خور را از اموال خود بپردازند.

وی پرداختن زکات فطریه را راهی برای پاکی اموال مسلمانان دانست و افزود: این عمل در روز عید فطر در سه مرحله ی پرداخت زکات، ذکر نام خدا و برپایی نماز انجام می گیرد. این کارشناس امور دینی تصریح کرد: بر اساس بینش اسلامی و قرآنی در اموال هر فرد مسلمانی حق و حقوقی وجود دارد که متعلق به محرومان است که در صورت پرداختن نکردن آن در دارایی آن فرد حق الناس به وجود می آید.

علوی در خصوص اهمیت پرداختن زکات فطریه در روز عید فطر گفت: مینا و اساس فطریه در حقیقت فلاح و تزکیه اموال مسلمانان از حقوق محرومان است تا موجب برکت دارایی آنان شود اما اگر به این مساله عمیق تر توجه کنیم متوجه می شویم که پاکی اموال هر فردی در رشد اقتصاد جامعه نیز نقش موثری دارد.

وی در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکنا مبنی بر لزوم ساماندهی فطریه از سوی مرکز یا مراکز خاص اظهار کرد: برای پرداختن زکات فطریه در دین اسلام دو حکم اولیه و ثانویه وجود دارد، بدین گونه در حکم اولیه هر کسی خودش وظیفه شناسایی اشخاص نیازمند در محل زندگی خود را دارد تا با این روش احساس مسئولیت او نسبت به فقرا در جامعه او را

جمع آوری زکات فطره نیازمند متولی خاص در کشور است

دستورات جامعه اسلامی عاری از سائل می شود. قادری در ادامه افزود: دین اسلام با هر یک از احکام خویش چندین نکته انسانی و اخلاقی را به افراد می آموزد، درباره زکات فطره و ضرورت آن نیز توجه به فقرا و خویشتن‌اندان مسکین در اولویت قرار دارد پس از آن نیز خداوند توجه به همسایگان نیازمند را در دستور کار قرار داده است. به گفته مسئول واحد پژوهش مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآن، دین اسلام به علم و پژوهش نیز توجه خاصی دارد و اشاره به عالمان مستحق در پرداخت زکات فطره دلیلی بر این مدعاست.

قادری در پاسخ به پرسش اینکنا مبنی بر اینکه «با توجه به مقادیر هنگفتی که از زکات فطره به دست می آید آیا ضرورت دارد که نظام هماهنگی در جمع آوری و پرداخت آن ایجاد شود؟» تصریح کرد: نظر شخصی من این است که زکات باید توسط نهاد و دستگاه خاصی جمع آوری شود تا موازی کاری کاهش یابد و شاهد تمرکز خاصی در این امر باشیم علاوه بر این با این اقدام مطمئن می شویم که کمک مردم و روزه داران به دست نیازمندان می رسد.

این فعال قرآنی در ادامه این گفت و گو اظهار کرد: در حال حاضر کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و برخی از مساجد و کانون های مردمی و دولتی مبادرت به جمع آوری فطره می کنند و گاهی این تفکر به وجود می آید که این تعدد نهادها معضلاتی را به دنبال دارد از این رو باید این نهادها و دستگاه ها با هم ادغام شوند تا در نهایت یک مرجع مشخص و نهاد واحدی متولی این امر باشد تا در صورت بروز مشکل یا تخلفی نیز همگان بدانند باید چه کسی را مورد بازخواست قرار دهند.

به گفته وی در این صورت اقدامات انجام شده برای نیازمندان و محرومان نیز منسجم و هدفمند و نتایج مثبت حاصل از این امر خداپسندانه در جامعه فراگیرتر می شود. وی در پایان این گفت و گو در پاسخ به خبرنگار اینکنا درباره اینکه «آیا نمی توان میزان خاصی را برای پرداخت فطره برای همه کشور در نظر گرفت؟» گفت: میزان فطره بر اساس قوت غالب افراد هر منطقه در نظر گرفته شده است و از آنجا که در هر منطقه کشور یک نوع غذا مصرف نمی شود نمی توان معیار واحدی را برای همگان در نظر گرفت. در مسأله فطره مهم ترین نکته نحوه مصرف آن است که همه علما درباره آن اتفاق نظر دارند.

گروه اجتماعی: زکات فطره باید توسط نهاد و دستگاه خاصی جمع آوری شود تا موازی کاری در این زمینه کاهش یابد و شاهد تمرکز خاصی در این امر باشیم علاوه بر این در این صورت مطمئن می شویم که کمک مردم و روزه داران به دست نیازمندان واقعی می رسد. حجت الاسلام و المسلمین سید «عباس قادری» مسئول واحد پژوهش مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآن در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (اینکنا) با بیان این مطلب با اشاره به آیه ۱۸۳ سوره مبارکه «بقره» در باره فلسفه روزه گفت: خداوند در این آیه می فرماید «یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلكم لعلکم تتقون؛ ای کسانی که ایمان آورده اید روزه بر شما مقرر شده است همان گونه که بر کسانی که پیش از شما [بودند] مقرر شده بود، باشد که پرهیزگاری کنید»

وی با تأکید بر اینکه تقوا و تعبد فلسفه اصلی روزه است و پرداخت زکات فطره آخرین گام برای رسیدن به این مهم است، تصریح کرد: زکات فطره یکی از مقتضیات دین اسلام و عامل تعالی انسان است و طی آن فرد روزه دار باید پیش از غروب شب عید فطر مقدار مشخصی از قوت غالب را برای خود و اهالی خانواده اش - که به اصطلاح در آن شب نان خور وی هستند - اختصاص دهد حتی کسی که پیش از غروب شب عید فطر مسلمان شود نیز باید زکات فطره را پرداخت کند. قادری در ادامه به تشریح فلسفه فطره پرداخت و تصریح کرد: برخی افراد پرداخت فطره را عامل سلامت جسم روزه دار می دانند و معتقدند که با این عمل فرد و خانواده وی تا ماه رمضان سال آینده بیمه الهی می شوند.

مسئول واحد پژوهش مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآن اظهار کرد: اموال به دست آمده از طریق زکات در هشت مورد همچون کمک به فقرا، مساکین، تألیف قلوب کافران، کارهای عمرانی و عام المنفعه و... مصرف دارد اما زکات فطره برای سه مصرف خاص مورد استفاده قرار می گیرد. وی با اشاره به یکی از احادیث که می فرماید: «فقر از هر در وارد شود ایمان نیز از در دیگر خارج می شود»، گفت: اسلام به این دلیل دین کامل نامیده می شود که برای همه اقشار جامعه احترام و ارزش خاصی قایل است در این مورد نیز فقرا، مساکین و اهل علم برای صرف مبالغ به دست آمده از فطره مقدم بر سایر موارد هستند و با عمل به این

With Deepest Sympathy

یک استاد حوزه علمیه:

دولت تمامی امور فطره را برعهده گیرد

مرجع برای پرداخت فطره های خود مواجه هستند. حجت الاسلام عابدینی، خواستار فعالیت یک نهاد

مجزا در زمینه ی نحوه ی دریافت و پرداخت فطره شد و تأکید کرد: در این شرایط امکان به خطر افتادن عزت نفس مستمندان و افراد محتاج نیز کاهش پیدا می کند.

وی «دولتی کردن» مسئله ی فطره و دخالت دولت در این زمینه را بسیار مثبت ارزیابی کرد و گفت: کسانی که با مسائل اعتقادی و اقتصادی مردم سر و کار دارند باید از سوی یک نهاد یا ارگان به طور جدی حمایت بشوند.

عابدینی خاطر نشان کرد: فطره از ابتدا به شکل دولتی اداره می شده و تنها در بعضی از مقاطع که سران حکومت ها اهمیتی به بیت المال نمی دادند، این دغدغه به وجود می آمده که فطره های جمع آوری شده به درستی مصرف نشود ولی خوشبختانه در شرایطی که دولت حاضر بیشترین هم و غم خود را در زمینه ی مسایل اقتصادی صرف می کند، دیگر مشکلی وجود ندارد.

وی در پایان یاد آور شد: دغدغه ی پرداخت فطره باید در میان مردن نهادینه شود تا از این رهگذر بتوان سرمایه ی عظیمی برای مردم محتاج آبرومند جمع آوری کرد.

آسیب شناسی اجتماعی این امر است. وی در ادامه افزود: پرداخت فطره در نگاه اجتماعی عاملی برای رسیدن جامعه به نقطه ی اوج و تعالی و هم چنین ارتقای کیفی وضعیت مستمندان است.

عابدینی بر لزوم ساماندهی این مسئله در جامعه اشاره و تصریح کرد: اگر ما نتوانیم مسایل مربوط به فطره را ساماندهی کنیم، یقیناً نخواهیم توانست که به دستورات اسلام در این زمینه جامه ی عمل بپوشانیم، چرا که اجرای دستورات قرآن و دین در گرو برخورداری از نگاهی عاقلانه و مستدل است. وی در تشریح سخنان خود اظهار کرد: ضرورت دارد که مباحث اقتصادی که به طور مستقیم به مردم ربط پیدا می کند، به طور واضح برای آن ها تبیین شود تا شک و شبهه ای گریبانگیر اعمال مردم نشود.

این استاد حوزه ی علمیه ادامه داد: نظارت کمیته ی امداد در زمینه چگونگی دریافت فطره کافی نیست و در بسیاری از شهرستان ها و روستاها مردم با مشکل فقدان یک

گروه اجتماعی: فطره از ابتدا به شکل دولتی اداره می شده و در حال حاضر که

دولت بیشترین هم و غم خود را در زمینه ی مسایل اقتصادی صرف می کند، بهتر است که وظیفه تمام امور فطره از جمع آوری، ساماندهی تا توزیع را دولت برعهده گیرد.

حجت الاسلام و المسلمین «حسین عابدینی» استاد حوزه ی علمیه در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (اینکنا) از «فطره» به عنوان یکی از فلسفه های وجودی روزه داری یاد کرد و گفت: پس از ۳۰ روز روزه داری، درک وضعیت مستمندان و محرومین و رسیدن اصل وجودی خویش، پرداخت فطره

محرمان

اشاره نشده است.

وی افزود: متولیان امر همانطور که فطریه را برای حمایت از نیازمندان صرف می کنند باید بخشی از وجوه شرعی همچون خمس، وقف و ... را که روش های شرعی برای تأمین منابع مالی به شمار می رود، به حمایت از معلولان اختصاص دهند.

اعلامی ایجاد ساختارهای مردمی و مشارکت مردم را یکی از راه های مؤثر در ساماندهی فطریه و هر نوع وجه شرعی دانست و گفت: ساختار شکنی و برون رفت از روش های سنتی در این مقوله، برای مسئولان ذی ربط امری دشوار است ولی با توجه به اصل ۴۴ قانون اساسی که مقام معظم رهبری نیز به آن تأکید دارند باید اصل کار را به مردم بسپاریم و دولت در این میان نقش نظارتی را به عهده گیرد.

وی در پایان یادآوری کرد: تاکنون ما شاهد فراگیری این اصل در حوزه اجتماعی نبوده ایم اما باید با تکیه به مردم و تأسی از پشتوانه فرهنگ دینی خویش، در این مقوله اختیارات را میان نهادها و سازمان های مختلف تفویض کنیم و بخشی از کار را به مردم بسپاریم تا با این روش گام های مؤثرتری در ساختار محله محوری در حمایت از محرومان برداریم.

معاون سازمان بهزیستی:

ایجاد ساختارهای مردم نهاد راهکار نوینی در تدوین نظام هماهنگ فطریه است

دولتی و با نظارت آموزشی از سوی این سازمان تجهیز می شوند که هدف اصلی آن محرومیت زدایی منطقه ای است و از طریق استفاده از منابع مالی موجود که منشأ بیشتر آن ها منابع تعیین شده توسط شرع است، انجام می شود.

وی همچنین گفت: مددجویان و جامعه هدف نیز در محله ها هستند که با این مرزبندی نیز راه کاری برای ساماندهی آنان با استفاده از وجوه شرعی اتخاذ می شود اعلامی در پاسخ به پرسش ایکنامبنی بر اینکه «آیا جمع آوری و توزیع فطریه توسط کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی موازی کاری نیست و آیا ضرورت وجود مرکز واحدی در جمع آوری وجوه شرعی احساس می شود یا خیر؟» گفت: درست است که کمیته امداد امام خمینی (ره) و این سازمان یک هدف مشترک که همانا کمک به محرومان و نیازمندان است را دنبال می کنند اما هر کدام از این سازمان ها برای رفع نیاز محرومان، جامعه ی هدف متفاوتی را تحت پوشش خود دارند ولی وجود مرکزی که سازماندهی مادر را به عهده داشته باشد پیشنهادی اساسی و قابل پیگیری است.

معاون مشارکت های مردمی سازمان بهزیستی کشور ارایه الگوی جامع برای حمایت از محرومان را امری مهم در این زمینه دانست و افزود: با توجه به تأکیدات دین مبین اسلام در حمایت از محرومان و نیازمندان جامعه، ما نیازمند ارایه یک الگوی اداره جامعه محرومان در حوزه رفاه اجتماعی هستیم که متناسب با فرهنگ ملی و دینی خودمان باشد زیرا در هیچ مکتبی به اندازه اسلام به حمایت از حقوق

گروه اجتماعی: با توجه به تأکیدات شرع مقدس مبنی بر حمایت از محرومان خویشاوند و همسایه، باید ساختارهای مردم نهاد در محله ها برای تدوین نظام هماهنگ فطریه مورد توجه قرار گیرد.

«مجتبی اعلامی» معاون مشارکت های مردمی سازمان بهزیستی کشور در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب به تشریح موارد مصرف فطریه پرداخت و گفت: با توجه به آیات و روایات موجود می توان به این نتیجه رسید که شرع مقدس نگاه جامعی به مستمندان و فقرا را جامعه دارد و در موارد مصرف فطریه نیز خویشاوندان و همسایگان مورد تأکید قرار گرفته اند.

وی افزود: پس مورد مصرف زکات و هر وجه شرعی دیگر با استناد به آیات و روایات، محله ای است و این نظام نیز از جانب همه مسئولان ذی ربط پذیرفته شده است و در صورت نبودن فقیر نیز زکات برای فعالیت ها و خدمات عام المنفعه هزینه می شود.

اعلامی با تأکید بر فقرزدایی محله ای تصریح کرد: مسئولان امر در ابتدا باید سازوکار محله ای را از طریق حل و فصل وجوه شرعی مردم اعم از فطریه، صدقات و نذورات در راستای فقرزدایی، تقویت اقتصاد و ایجاد اشتغال محله ای سازماندهی کنند که این معاونت نیز طرحی را با همین دیدگاه یعنی ایجاد ساختارهای مردم نهاد در دستور کار خود دارد.

معاون مشارکت های مردمی سازمان بهزیستی کشور در ادامه اظهار کرد: این ساختارها بدون دخالت نهادهای

حسینی بوشهری:

ساماندهی فطریه توسط بخش خصوصی موفقیت بیشتری خواهد داشت

و افزود: مرحله ی دوم موفقیت طرح، شناسایی افراد نیازمند و اطلاع رسانی به این مرکز است تا هیچ فقری در این طرح یاد برده نشود و بتواند از حق طبیعی خود استفاده کند.

مدیر حوزه ی علمیه قم طراحی و برنامه ریزی را قدم سوم این طرح دانست و اظهار کرد: با توجه به این مهم که پرداخت فطریه بر همه ی افراد جامعه واجب است در نتیجه مبلغ نهایی از جمع آوری این فطریه ها رقمی کاملاً درشت خواهد بود از این رو باید مسئولان با برنامه ریزی صحیح این مبلغ را صرف نیازهای افراد فقیر در جامعه کنند.

حسینی بوشهری در پاسخ به پرسش دیگر خبرنگار ما مبنی بر دخالت مستقیم دولت در ساماندهی طرح فطریه گفت: همه ی مردم علاقه مند به دخالت دولت در همه ی امور نیستند از این رو در این طرح دولت تنها باید با سیاستگذاری مناسب و ارایه راهکارها و برداشت موانع موجود حضور داشته باشد. وی خواستار اجرای این طرح از سوی موسسات خیریه و افراد خیر شد و ادامه داد: بخش های خصوصی در اجرای این طرح یقیناً موفق تر از دولت عمل خواهند کرد بنابراین نقش دولت در این طرح تنها باید جنبه ی نظارتی و ارزشیابی داشته باشد تا نواقص مربوط به این طرح را رفع کند. مدیر حوزه علمیه قم تأکید کرد: وجود دو نهاد کمیته امداد خمینی (ره) و بهزیستی در کشور به عنوان دو مرکز جمع آوری فطریه در جامعه کفایت و نیاز به ایجاد سازمان جدیدی برای جمع آوری فطریه نیست بلکه باید این دو نهاد با پیروی از سیاستی واحد عملکرد هماهنگ با یکدیگر داشته باشند. حسینی بوشهری ساماندهی این طرح را راهکاری برای دل بستگی و همدردی افراد نیازمند و اعتماد آنان به دولت و افراد خیر دانست و گفت: باید رسانه ها کارکرد افراد خیر و موسسات خیریه را در جمع آوری فطریه برای جامعه شفاف سازی کند.

گروه اجتماعی: همه ی مردم علاقه مند به دخالت دولت در همه ی امور نیستند از این رو بخش های خصوصی در اجرای طرح ساماندهی فطریه یقیناً موفق تر از دولت عمل خواهند کرد.

سید «هاشم حسینی بوشهری» مدیر حوزه علمیه قم در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: بر اساس فتوای مراجع عظام، زکات فطریه بر افراد فقیر و بی بضاعت تعلق می گیرد.

وی درباره ی ساماندهی زکات فطریه افزود: ساماندهی فطریه امری کاملاً لازم است و زمانی این ساماندهی نتیجه مطلوب خواهد داشت که در ابتدا تمام افراد نیازمند در هر منطقه از کشور شناسایی شود و سپس در شرایط کاملاً مناسب زکات فطریه به افراد نیازمند و فقیر اعطی شود. مدیر حوزه ی علمیه قم ادامه داد: گاهی اوقات در محل زندگی و یا در میان آشنایان، افراد فقیر واجد شرایطی وجود دارد که ما احساس می کنیم با سپردن زکات فطریه به این مراکز، این افراد به دلیل عدم شناسایی و یا گستردگی این طرح فراموش می شوند، در این شرایط باید خودمان این فطریه را به افراد نیازمند بدهیم.

حسینی بوشهری در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکنا مبنی بر ارایه راهکار مناسب برای ساماندهی طرح جمع آوری فطریه گفت: برای موفقیت در این طرح در وهله ی اول باید مرکزی مسئولیت این کار بزرگ را بر عهده گیرد تا همه ی کمک های مالی و فطریه افراد به این مرکز هدایت شود تا با ارایه طرح و برنامه ی مناسب مشکل مالی فقرا در طول سال رفع شود در این شرایط می توان این ساماندهی را زمینه ساز رفع فقر از جامعه دانست.

وی همچنین نقش اطلاع رسانی در ساماندهی فطریه نقشی بی بدلیل و اساسی عنوان

نقد سریال‌های مناسبتی سیما در رمضان ۱۴۲۸ از دیدگاه قرآنی

شویم.

«سیروس مقدم» جزو آن دسته از سریال سازان سیماست که همیشه آثارش با مخاطب بسیاری رو به رو بوده است، این فیلمساز در ابتدا توضیحات خود اظهار داشت: مفاهیمی که من در آثارم به دنبال آن هستم نشأت گرفته از ایمان و اعتقادات درونی من است. اعتقاداتی که شخصیت باطنی مرا شکل داده است، البته نمی خواهم ادعا کنم که صددرصد این اعتقادات نشأت گرفته از دین است، چراکه در آن موقع کلام رنگ و بوی فخرفرشی به خود می گیرد.

وی ادامه داد: اما نمی توانم کتمان کنم ارتباطی که در درون من با ذات احدیت برقرار است فراتر از یک عشق معمولی است به همین دلیل سعی کرده‌ام که همیشه در آثار خود به گونه‌ای متفاوت این مفهوم را به بیننده منتقل کنم.

این فیلمساز در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکنامینی بر اینکه اصول اساسی برای ساختن آثار مناسبتی چیست اظهار کرد: برای بهتر بیان کردن منظوم به سریال «اغماء» اشاره می کنم که در آن مفاهیمی مورد توجه قرار گرفته که جزو اصول اساسی شریعت اسلام است، اما شما هیچ گونه اشاره مستقیم به مفهوم را در اثر مشاهده نمی کنید، چون این اعتقاد شخصی من است که هر مفهومی و ایده‌ای اگر به صورت مستقیم پرداخت شود نه تنها نتیجه مثبتی به همراه نخواهد داشت بلکه عواقب منفی نیز به دنبال دارد.

از توضیحات این فیلمساز می توان نتیجه گرفت که در ساخت این سریال تنها نکته‌ای که شرط اساسی بوده اعتقاد قلبی فیلمساز است که دلیل اصلی خلق این اثر شده است، گرچه برخلاف ادعای مقدم در بسیاری از صحنه‌ها و دیالوگ‌های این سریال پرداخت‌های رو و حتی اغراق آمیز دیده می شود.

برای اینکه در این گزارش توانسته باشیم از نظر کارشناسان دینی سود بریم سعی شد با مدرسان حوزه‌های دینی ارتباط برقرار شود تا بتوان در سایه این ارتباط به کنکاشی مناسب از دیدگاه مذهبی دست یافت.

حجت الاسلام والمسلمین «محمد احسانی فر» مدیر گروه پژوهش‌های تفسیر حدیثی در پژوهشگاه دار الحدیث، جزو آن دسته از مصاحبه‌شوندگان این گزارش است که نگاهی انتقادی به تولیدات مناسبتی دارد و برای این مخالفت نیز دلایلی دارد. این کارشناس می گوید: سریال‌هایی که در این سال به مناسبت ماه رمضان به روی آنتن رفته هر کدام به گونه‌ای با نقصان روبه رو بوده که نشان می دهد نگاهی کارشناسانه در متن آن لحاظ نشده است که این نوع نگاه در برخی موارد برای مخاطبان سیما و جامعه بازخورد منفی به همراه داشته است.

شروع خرافه

وی ادامه داد: برای نمونه در ابتدا از سریال «اغماء» مثال می زنیم که نمونه بارز تبلیغ خرافه در جامعه است، چراکه در جامعه ما به قدر کافی خرافه گرایی در سطح عام شیوع دارد و ساختن چنین آثاری سبب می شود که نمود این آثار در جامعه شکلی جدی تر پیدا کند، البته نمی خواهم منکر اصل ماجرا شوم، زیرا اگر بخواهیم

گروه هنر: هر ساله در ماه رمضان شاهد پخش سریال‌هایی از شبکه‌های مختلف سیما هستیم که هر کدام به گونه‌ای سعی دارند در جهت اشاعه فرهنگ دینی قدم بردارند، و هر اثر نیز به فراخور فضای داستانی خود و برای پیشبرد اهداف داستان زبانی را برمی گزیند و البته همواره این نوع سریال‌ها با چالش‌ها و برخوردها و بازخوردهای مختلف رو به رو بوده است.

به گزارش خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا)، ماه رمضان امسال نیز مطابق سال‌های گذشته شاهد پخش سریال‌هایی از شبکه‌های مختلف سیما هستیم که هر کدام به گونه‌ای سعی دارند مباحث دینی را متناسب با حال و هوای افکارهای رمضان به مخاطب ارائه کنند.

«اغماء»، «میوه ممنوعه»، «یک وجب خاک» و «شکرانه» سریال‌هایی هستند که امسال ماه رمضان از سیما پخش می شوند که دو اثر «اغماء، میوه ممنوعه» به دلیل برخورداری از داستان‌های پرکشش و ارائه مفاهیم در قالب‌های مخاطب پسند توانسته با عموم مخاطبان، ارتباط مناسبی برقرار کند.

خبرگزاری قرآنی ایران نیز سعی داشته در طول ماه رمضان با عوامل و کارشناسان گفت و گوهایی را ترتیب دهد تا بتوان به واسطه نقد‌های صحیح راه را برای رشد این گونه آثار هموار کرد.

«اغماء» به عنوان پرمخاطب‌ترین سریال امسال اولین و اصلی‌ترین اثر مورد بحث در این گزارش است که سعی شده به واسطه نقد‌های اصولی مورد کنکاش قرار گیرد.

ساختار شکنی در سریال اغماء

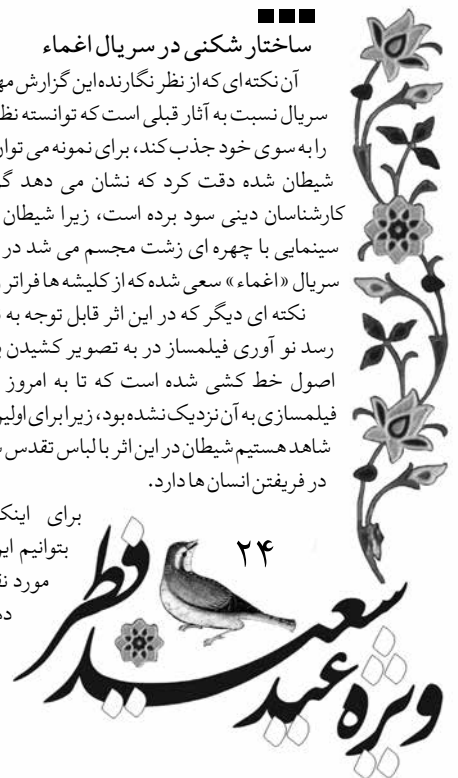
آن نکته‌ای که از نظر نگارنده این گزارش مهم می نماید ساختار شکنی این سریال نسبت به آثار قبلی است که توانسته نظرات موافق و مخالف بسیاری را به سوی خود جذب کند، برای نمونه می توان به نگاهی که در این سریال به شیطان شده دقت کرد که نشان می دهد گروه تحقیقی سریال از وجود کارشناسان دینی سود برده است، زیرا شیطان معمولاً در آثار تلویزیونی یا سینمایی با چهره‌ای زشت مجسم می شد در صورتیکه در سریال «اغماء» سعی شده که از کلیشه‌ها فراتر رفت.

نکته‌ای دیگر که در این اثر قابل توجه به نظر می رسد نوآوری فیلمساز در به تصویر کشیدن برخی اصول خط کشی شده است که تا به امروز هیچ فیلمسازی به آن نزدیک نشده بود، زیرا برای اولین بار شاهد هستیم شیطان در این اثر با لباس تقدس سعی در فریفتن انسان‌ها دارد.

تصویر سازی غلط از شیطان در «اغماء» مسلم است که شیطان می تواند در قالب های گوناگون تجسم پیدا کند، اما این نوع تصویر کشیدن شیطان (جسمی) برای جامعه که درگیر خرافات است نوعی تبلیغ خرافه گری به حساب می آید که بسیار ناشایسته است

برای اینکه بهتر بتوانیم این سریال را مورد نقد و بررسی قرار

دهیم مناسب است در قدم اول از نظر سازنده اثر مطلع

دوگانگی مفهوم سریال با سیاست های دولت هستیم زیرا در جامعه امروز شاهدیم که بحث ازدواج موقت از سوی دولتمردان به عنوان امری نیکو خوانده می شود در این سریال مذموم شناخته می شود این دوگانگی ها همواره جامعه را دچار سرگردانی می کند.

کارگردان فیلم «خلبان» در پایان یادآور شد: سریال های مناسبی نباید فقط در ایام مناسبت های دینی پخش شود و لازم است پخش اینگونه تولیدات در طول سال ادامه پیدا کند تا به واسطه این تولیدات بتوان بر بیننده تاثیر بیشتری گذاشت.

توجه به سریال های دینی در تمامی ایام سال

البته ارادت «شورجه» که خود جزو فیلمسازان متعهد کشور است نسبت به بسیجیان قابل احترام است، اما باید توجه داشت که راهی را که شیطان برای فریفتن انسان ها می پیماید همیشه متناسب با الگوهای رایج نیست و این نکته را ما به وضوح در طول تاریخ صدر اسلام مشاهده می کنیم که چگونه متدینین راه مبارزه با امامان معصوم (ع) را در پیش گرفتند، طلحه، زبیر، شمر بن ذالحوش، ابن ملجم مرادی و... بهترین مثال برای توضیحات فوق هستند که هر کدامشان به تنهایی جزو دینداران زمان خود بودند که به واسطه شیطان از راه خود گمراه شدند.

«احمد رضا اخوت» مدرس دانشگاه و کارشناس علوم قرآنی، به عنوان دیگر کارشناس دینی این گزارش، درباره تعریف صحیح از شیطان گفت: ویژگی که در قرآن برای شیطان در نظر گرفته شده است پیرو چند اصل است «اغوا»، «زینت» و «غرور» و این اصول جزو شرایطی است که تنها برای شیطان (ابلیس) در نظر گرفته نمی شود، بلکه شیطان انسی را نیز شامل می شود که به صورت القا، خوبی و بدی را جایجا می کند و در نهایت وسوسه هایش منجر می شود که انسان آدرس هدایت را اشتباه برود که به آن غرور گویند.

وی افزود: شیطان هنگامی که در قرآن مطرح می شود منظور هم نوع انسی آن است هم نوع جنی که می تواند به واسطه القای بیرونی انسان را دچار گمراهی کند و این نوع فریب متفاوت است با شیطانی که به انسان اطلاعات می دهد که در حقیقت نوعی تلقین است.

این کارشناس در تکمیل توضیحات فوق اظهار داشت: منظور از توضیحات فوق این است که بدانیم شیطانی که در سریال «اغماء» به تصویر کشیده شده سعی دارد به واسطه یک نماد انسانی به فرد مورد نظر اطلاعات بدهد و این نوع نگاه به شیطان صحیح نیست، چراکه باید ببینیم در جامعه امروزی چند درصد از افراد با چنین شیاطینی رو به رو می شوند.

وی افزود: البته انتقاد اصلی من به فیلمساز نیست، بلکه به کارشناس مذهبی این اثر است که چگونه اینچنین تجسمی را از شیطان ترسیم کرده است و اگر می خواستم افراطی به این موضوع نگاه کنم می توانم گفت که انگار خود شیطان توصیه به ساخت چنین اثری کرده است.

«میوه ممنوعه» با مفاهیم اشاعه شده از سوی برخی مسوولان مطابقت ندارد

در سریال «میوه ممنوعه» نیز ما به نوعی شاهد دوگانگی مفهوم اثر با سیاست های دولت هستیم

به صورت علمی فقط داستان را مورد نقد قرار دهیم با اشکال مواجه نخواهیم شد. این کارشناس قرآنی افزود: مسلم است که شیطان می تواند در قالب های گوناگون تجسم پیدا کند، اما این نوع تصویر کشیدن شیطان برای جامعه که درگیر خرافات است نوعی تبلیغ خرافه گری به حساب می آید که بسیار ناشایسته است، اصلاً باید گفت که با وجود این همه انسان که خود نمونه بارز شیطان انسی است چه لزومی دارد که سراغ شیطان جنی برویم.

«احسانی فر» برای روشن تر شدن موضوع به مثال های قرآنی در مورد شیطان اشاره کرد و گفت: اگر می بینیم که در قرآن از جن و شیطان صحبت شده است جنبه حقیقی آن نیز مورد توجه قرار گرفته و سعی شده از خرافی گری پرهیز شود، اما در سریال اغماء به طور مثال شیطان به وسیله ذهن با تلفن همراه افراد تماس برقرار می کند که این پرداخت در جامعه ما قالب طنز سخره آور به خود می گیرد.

این کارشناس علوم دینی در ادامه نقد خود به سریال «یک وجب خاک» اشاره کرد و گفت: علاوه بر موضوع فوق در سریال های مناسبی دیگر نیز کاستی هایی به چشم می خورد که بیننده را از تماشای اثر دلزده می کند، برای نمونه در سریال «یک وجب خاک» تصویری که از آدم نیکوکار به تصویر کشیده می شود یک فرد ساده لوح است که در کارهایش کوچک ترین نشانی از تدبیر دیده نمی شود در صورتیکه این نوع توجه کاملاً با اندیشه های اسلامی متفاوت است.

«جمال شورجه» کارگردان سینما نیز در ادامه این گزارش علاوه بر سریال «اغماء»، «میوه ممنوعه» را نیز اثری پر مخاطب خواند که علاوه بر نکات مثبت دارای ضعف هایی نیز هست. این فیلمساز در ابتدای توضیحات خود به تاثیرات سریال «اغماء» اشاره کرد و گفت: البته سریال هایی که به مسایل ماورایی و متافیزیک می پردازد همواره مورد توجه مخاطبان است و بیننده با ژانر وحشت ارتباط خوبی برقرار می کند و این در مدیوم جهانی نیز صادق است. مجموعه «اغماء» نیز به همین دلایل در کل تاثیر خوبی داشته است و حکم یک تذکره برای بینندگان در مقابل وسوسه های شیطان است.

وی ادامه داد: البته با وجود نکات مثبت در بعد محتوایی سریال مورد بحث (اغماء)، باید اذعان داشت که خطاهایی نیز در کارها دیده می شود که بیانگر سهل انگاری و کم دقتی در نگارش فیلمنامه است که سبب شده برخی از الگوهای دینی با امواج منفی رو به رو شود.

وی در توضیح بیشتر افزود: برای اولین بار است که شیطان در یکی از آثار تلویزیونی در سیمای یک فرد بسیجی و مثبت به تصویر کشیده می شود هر چند که نوآوری خوب است، اما باید توجه داشت که سال ها ست در سینما تلاش شده تا چهره هایی مانند بسیجیان به عنوان الگویی خوب معرفی شوند و حالا به ناگاه شاهد هستیم تمام آن ساختار با یک تصویر سازی غلط از بین رفته است.

این فیلمساز با اشاره به اینکه سریال «اغماء» به شکلی در جهت تخریب چهره های مذهبی حرکت می کند، گفت: علاوه بر اینکه شیطان در بیشتر مواقع این سریال به چهره یک بسیجی ترسیم شده است، شخصیت اصلی داستان نیز (دکتر پژوهان) یک انسان مذهبی است که به مرور باورهایش در عمل با مشکل رو به رو می شود و این امر سبب شده اینگونه افراد در ذهن مخاطب افرادی مترلزل جلوه کنند.

اگر می بینیم که در قرآن از جن و شیطان صحبت شده است جنبه حقیقی آن نیز مورد توجه قرار گرفته و سعی شده از خرافی گری پرهیز شود، اما در سریال اغماء به طور مثال شیطان به وسیله ذهن با تلفن همراه افراد تماس برقرار می کند

وی درباره راه های رفع این نقصان گفت: فیلمساز می تواند برای اینکه بتواند از هر گونه ایجاد شبهه پرهیز کند در چهره سازی شیطان از تعدد تصویر استفاده کند یعنی به گونه ای شیطان در سریال به چهره های متفاوت به تصویر می کشید، در صورتیکه در حال حاضر بیشتر تمرکز شیطان در این سریال در قالب چهره یک بسیجی است.

«شورجه» در ادامه این مصاحبه به نکته ای در مورد سریال «میوه ممنوعه» اشاره کرد و گفت: در این سریال نیز ما به نوعی شاهد

زیرادر جامعه امروز شاهدیم که بحث ازدواج موقت از سوی دولتمردان به عنوان امری نیکو خوانده می شود در این سریال مذموم شناخته می شود این دوگانگی ها همواره جامعه را دچار سرگردانی می کند

حجت الا سلام و المسلمین «حمید رسایی» مشاور وزیر و مدیر کل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم، در این گزارش جزو آن دسته از مصاحبه شوندهگان بود که نگاهی مثبت به سریال های مناسبی داشت. این کارشناس دینی در ابتدای مطلب خود تصریح کرد: هر ساله در ماه رمضان شاهد پخش سریال هایی از شبکه های مختلف سیما هستیم که به نوعی هر کدام در صدد اشاعه مفاهیمی ارزشمند در جامعه هستند و امسال نیز پیرو سال های گذشته، این سیاست رعایت شده است. وی برای ورود به بحث از نقد سریال «اغماء» شروع کرد و

گفت: با توجه به محدودیت هایی که ساخت آثاری که به مسایل ماورایی توجه دارد با آن رو به رو است باید گفت که این اثر توانسته تا حد چشمگیری موفق عمل کند، البته این موفقیت فقط در حد مسائل تکنیکی خلاصه نمی شود، بلکه این اثر نگاهی غیر کلیشه ای و موشکافانه به وسوسه های شیطان دارد.

وی ادامه داد: همیشه در اینگونه آثار باب بوده که شیطان با یک شکل مرسوم و زشت به تصویر کشیده می شد در صورتیکه در این کار سعی شده از این نگاه پرهیز شود و برای اولین بار است که می بینیم شیطان با لباس تقدس در صدد فریفتن انسانی مومن است و همچنین دیده می شود که شیطان در قالب دو شخصیت مختلف نشان داده شده است.

مشاور وزیر ارشاد در ادامه ذکر برخی ظرایف را نیز برای بهتر شدن این آثار ضروری دانست و گفت: البته هنوز تا پایان سریال راهی طولانی باقی است به همین دلیل نمی توان در مورد کاستی ها به روشنی صحبت کرد، اما به عقیده ی من اگر در کنار شیطان، ملکی نیز به عنوان فرشته قرار می داشت تا حدی مسئله قابل هضم تر بود.

این کارشناس علوم دینی در ادامه این بحث به سریال «یک وجب خاک» اشاره کرد و گفت: دیگر سریال پر مخاطب سیما نیز «یک وجب خاک» است که در این ایام به نوعی قصد نشان دادن همان مفاهیم سریال «اغماء» را به زبان طنز دارد که در این سریال نیز شیطان انسانی در صدد فریب انسان ها است که متصورم این نوع پرداخت طنز نیز می تواند در جای خود مثمر ثمر باشد.

«رسایی» در پایان در باره نقد خبرنگار ایکننا در باره ارائه تصویر یک مسلمان نوع دوست در قالب فردی ساده لوح، یاد آور شد: سریال «یک وجب خاک» نیز شاید از لحاظ واقع بینی در برخی موارد دور از تصور باشد، اما باید توجه داشت که در سریال های طنز یکی از اصول رایج بزرگ نمایی کردن رفتار است تا سبب جذابیت بیشتر شود.

ویژگی های سریال های طنز

در ادامه این گزارش سعی شد از نظرات بازیگران سریال ها در باره کلیت ساخت سریال های مناسبی و ویژگی های آنها نیز سود برده شود تا بتوان به یک نتیجه گیری مناسب دست یافت. «رضا

بابک» بازیگر سریال «یک وجب خاک» در ابتدای توضیحات زمان به بحث زمان در ساخت آثار مناسبی اشاره کرد و گفت: برای من به عنوان یک بازیگر قابل درک نیست که

چرا ساخت سریال های مناسبی معمولاً اینقدر با عجله همراه است، آیا نمی توان یک زمان مناسب برای ساخت اینگونه آثار در نظر گرفت؟ در صورتیکه سریال هایی که معمولاً در ماه رمضان تولید می شود به دلیل برخورداری از مفاهیم ارزشمند دینی لازم است که زمان کافی برای آن در نظر گرفت.

وی ادامه داد: سریال هایی که در ماه رمضان ساخته می شود از لحاظ حجم مخاطب به هیچ وجه قابل مقایسه با زمان های دیگر نیست، زیرا بعد از افطار معمولاً مخاطبان اوقات استراحت خود را با دیدن سریال های تلویزیونی سپری می کنند به همین دلیل این حجم مخاطب مسئولیت سازندگان اثر و همچنین مسئولان سازمان را بیشتر می کند.

این بازیگر سریال های تلویزیونی به نکته دیگری اشاره کرد و یاد آور شد: نمی توان کتمان کرد که فضایی که بر پشت صحنه سریال های ماه رمضان حاکم است با آثار دیگر تفاوت دارد، چرا که گروه سعی دارد با تلاش شبانه روزی خود که در برخی موارد به ۱۸ ساعت کار در روز می رسد اثری تولید کند تا بتواند در گونه های مختلف به شکلی تاثیرگذار مخاطب را به تعمق وادارد.

«بابک» شرط اصلی برای سازندگان سریال های مناسبی را حرفه ای بودن دانست و

متذکر شد: یک سریال مناسبی برای آنکه بتواند به یک اثر تاثیرگذار تبدیل شود لازم است از تمامی عوامل شاخص برخوردار باشد این شرط از فیلمنامه نویس تا گروه سازنده را شامل می شود.

وی در خاتمه به تجربه خود در زمینه بازی در آثار مناسبی اشاره کرد و تصریح کرد: در ماه رمضان امسال من در سریالی «یک وجب خاک» بازی دارم که سعی دارد به زبان طنز مفاهیمی ارزشمندی را به مخاطب منتقل کند که در سایه توجه به این ارزش ها می توان به زندگی بهتری دست یافت، البته با توجه به زحمات بی شائبه گروه امیدوارم این موفقیت حاصل شود.

«یوسف تیموری» بازیگر جوان سریال های مناسبی به عنوان آخرین فرد مصاحبه شونده با ذکر این مطلب که جنس سریال های ماه رمضان با دیگر کارهای وی متفاوت است گفت: در طول سال های گذشته من در تعدادی از

سریال های مناسبی حضور داشته ام و لذتی را که از بازی در سریال های ماه رمضان به من دست داده را تا امروز در هیچ اثر دیگری مشاهده نکرده ام، زیرا خودم هم از نقش تاثیر می گیرم.

وی ادامه داد: البته نوع کار نیز برای من دارای اهمیت است، چرا که معتقدم به واسطه خصوصیت بازیگری خودم، در سریال هایی که با مضمون طنز تولید می شود موثر تر خواهم بود، البته شاید این مسئله نکته ای منفی در کارنامه من محسوب شود، اما این قالبی است که در آن جا افتاده ام.

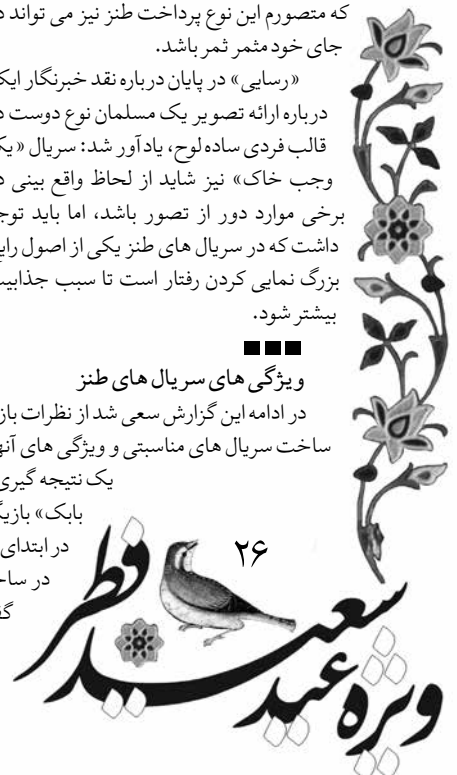
این بازیگر سریال های طنز در ادامه با اشاره به اینکه زبان طنز کلامی گو یا برای انتقال مفاهیم دینی است، گفت: من نمی توانم از جانب کسی حرف بزنم اما اگر نظر من را بخواهید من اگر فیلمی دینی را در قالبی طنز ببینم خیلی راحت با آن ارتباط برقرار می کنم، زیرا حس می کنم در آن اثر به من به عنوان یک مخاطب، نگاهی از بالا و دستوری نشده است.

«تیموری» در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکننا مبنی بر اینکه فیلمسازان سریال های ماه رمضان باید از چه طیف فیلمسازی انتخاب شوند گفت: آنچه مسلم است این است که مهمترین شرط برای فیلمسازی که می خواهد برای ماه رمضان اثری تولید کند مقید بودن وی به مفاهیمی است که خود سعی دارد در فیلم آن را به

تصویر بکشد و اگر اینگونه نباشد اثرش نتیجه مثبتی به همراه نخواهد داشت. وی در خاتمه افزود: علاوه بر اعتقاد باید سعی شود که از گروهی در ساخت آثار مناسبی سود برده شود که در تخصص خود جزو بهترین ها باشند، زیرا سریال های ماه رمضان به واسطه داشتن مخاطب وسیع و بهره گیری از مفاهیم اعتقادی حساسیت بالایی دارند

. در خاتمه این گزارش با توجه به نظرات مختلف می توان نتیجه گرفت که سریال های مناسبی معمولاً در سیما جزو آثار پر مخاطب است که هر کدام از این آثار به پیرو کیفیت اثر توانسته تا اندازه ای بر روی مخاطب تاثیر گذاری داشته باشد، البته این نکته را نیز باید مورد توجه قرار داد که به واسطه ماه رمضان نباید توقع داشت که فقط آثاری از سیما پخش شود که تنها در صدد دادن پیام اخلاقی به مخاطب است، زیرا آنچه مسلم است یکی از شرط های اساسی برای ساخت آثار مناسبی «سرگرمی» است.

سریال «یک وجب خاک» نیز شاید از لحاظ واقع بینی در برخی موارد دور از تصور باشد، اما باید توجه داشت که در سریال های طنز یکی از اصول رایج بزرگ نمایی کردن رفتار است تا سبب جذابیت بیشتر شود

این نویسنده کتب دینی برای روشن تر شدن موضوع به این نکته اشاره کرد که، دین سعی دارد به انسان دیدی دهد که به پیرامون خود نگاهی مثبت داشته باشد، اما نگاهی را که امروزه ما در سیما شاهد آن هستیم نگاهی سیاه است.

«دعوتی» همچنین یاد آور شد: اگر قرار است فریب انسان در سریال های مناسبی مورد توجه قرار گیرد باید به همان اندازه نیز تشویق در آن لحاظ شود یعنی اگر قرار است شیطان موضوع سریالی قرار گیرد باید در اثری دیگر فرشته نیز موضوع اصلی داستان باشد تا مخاطب بتواند این دو رادر کنار هم مقایسه کند

البته این ایراد یک سوئی نگرانی به سریال های دیگر شبکه هانیز وارد است. این کارشناس علوم قرآنی در پایان توضیحاتش یاد آور شد: نکته ای که از نظر سازندگان سریال «اغماء» دور مانده این است که شیطانی که آنها مجسم کرده اند به هیچ وجه کریه نیست در صورتی که ابلیس باید در سیمای زشت به تصویر کشیده شود تا آدمی با یادوری آن نیز از شیطان دوری جوید.

حجت الاسلام «دعوتی»: سیاه نمایی شرایط جامعه از سریال های مناسبی حذف شود

گروه هنر: سریال هایی مناسبی که امروزه به اسم آثار دینی شاهد پخش آن از سیما هستیم نباید مروج سیاه انگاری در جامعه و نشان دادن رفتارهای غیر دینی در قالبی مثبت و توسط نقش های محبوب باشند.

حجت الاسلام و المسلمین سید «ابوالفتح دعوتی» کارشناس علوم قرآنی در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق اظهار داشت: سریال هایی که امروزه در ایام ماه رمضان شاهد پخش آن از سیما هستیم همگی به نوعی در صدد رواج منفی نگری در جامعه هستند به شکلی که هیچ نشانی از شادابی یک مومن در آن یافت نمی شود به عنوان نمونه می توان از سریال «اغماء» نام برد که به سبب سیاه انگاری باعث شیوع نوعی بدبینی نسبت به آدم های متدین شده است.

وی افزود: جای شک نیست که شیطان در برخی موارد در سیمای یک انسان متدین سعی در گمراه کردن بندگان دارد، اما آن چیزی که مبرهن است نگاه به شیطان در این سریال نگاهی غلط است حتی اگر نیت سازنده خیر باشد، زیرا نشان دادن سیمای شیطان در قالب انسانی مذهبی که نماز نیز می خواند، سبب می شود با توجه به شرایط جامعه نوعی بدبینی نسبت به انسان های مذهبی شکل بگیرد.

لزوم نمایش چهره واقعی مومنان
سریال های که امروزه در ایام ماه رمضان شاهد پخش آن از سیما هستیم به نوعی در صدد رواج منفی نگری در جامعه هستند به شکلی که هیچ نشانی از شادابی یک مومن در آن یافت نمی شود

می بینیم شیطان با لباس تقدس در صدد فریفتن انسانی مومن است و همچنین دیده می شود که شیطان در قالب دو شخصیت مختلف نشان داده شده است.

مشاور وزیر ارشاد در ادامه ذکر برخی ظرایف رانیز برای بهتر شدن این آثار ضروری دانست و گفت: البته هنوز تا پایان سریال راهی طولانی باقی است به همین دلیل نمی توان در مورد کاستی ها به روشنی صحبت کرد، اما به عقیده ی من اگر در کنار شیطان، ملکی نیز به عنوان فرشته قرار می داشت تا حدی مسئله قابل هضم تر بود. این کارشناس علوم دینی در ادامه این بحث به سریال «یک وجب خاک» اشاره کرد و گفت: دیگر سریال پر مخاطب سیما نیز «یک وجب خاک» است که در این ایام به نوعی قصد نشان دادن همان مفاهیم سریال «اغماء» را به زبان طنز دارد که در این سریال نیز شیطان انسانی در صدد فریب انسان هاست که متصورم این نوع پرداخت طنز نیز می تواند در جای خود مثر ثمر باشد. «رسانی» در پایان در باره نقد خبرنگار ایکنا در باره ارائه تصویر یک مسلمان نوع دوست در قالب فردی ساده لوح، یاد آور شد: سریال «یک وجب خاک» نیز شاید از لحاظ واقع بینی در برخی موارد دور از تصور باشد، اما باید توجه داشت که در سریال های طنز یکی از اصول رایج بزرگ نمایی کردن رفتار است تا سبب جذابیت بیشتر شود.

مشاور وزیر ارشاد:

شیطان در لباس تقدس هم به فریب انسان می پردازد

گروه هنر: اینکه شیطان حتی در لباس تقدس هم به فریب بندگان خدا می پردازد امری است که از لحاظ دینی با مشکل روبرو نیست ولی بهتر بود همراه

با نشان دادن شیطان، ملکی که حرکت در راه راست را ترویج می کند نیز نشان داده می شد. حجت الاسلام و المسلمین «حمیدرسانی» مشاور وزیر و مدیر کل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق اظهار داشت: هر ساله در ماه رمضان شاهد پخش سریال هایی از شبکه های مختلف سیما هستیم که به نوعی هر کدام در صدد اشاعه مفاهیمی ارزشمند در جامعه هستند و امسال نیز پیرو سال های گذشته، این سیاست رعایت شده است.

وی برای ورود به بحث از نقد سریال «اغماء» شروع کرد و گفت: با توجه به محدودیت هایی که ساخت آثاری که به مسائل ماورایی توجه دارد با آن روبرو است باید گفت که این اثر توانسته تا حد چشمگیری موفق عمل کند، البته این موفقیت فقط در حد مسائل تکنیکی خلاصه نمی شود، بلکه این اثر نگاهی غیر کلیشه ای و موشکافانه به وسوسه های شیطان دارد. وی افزود: همیشه در اینگونه آثار باب بوده که شیطان با یک شکل مرسوم و زشت به تصویر کشیده می شد در صورتیکه در این کار سعی شده از این نگاه پرهیز شود و برای اولین بار است که

گروه هنر: آثار مناسبی با مشکل افت فیلمنامه در قسمت های میانی به بعد روبرو هستند که برای رفع این نقیصه لازم است از ابتدا کار نگارش به فیلمنامه نویس حرفه ای سپرده شود.

ضعف فیلمنامه عامل افت سریال های مناسبی در میانه راه است

موضوع هستند و هیچ هیجان جدیدی در طول داستان دیده نمی شود. وی ادامه داد: برای رفع نقصان فوق معتمد که با سفارش به فیلمنامه نویسان حرفه ای و مطرح می توان تا حدودی با این مشکل مقابله کرد تا بتوان شاهد ساخت آثار پر کشش در برنامه های مناسبی بود. «حجازی» در خاتمه یاد آور شد: با تمام سختی هایی که در سریال های مناسبی وجود دارد باید بگویم که این مشکلات دلچسب است، زیرا این حسن را به هنرمند منتقل می کند که در یک اثر ارزشمند و در ماهی روحانی حضور پیدا می کند.

وی ادامه داد: بزرگترین ضربه ای که به اینگونه آثار می خورد این است که تعجیل در کار باعث می شود خیلی از اصول رایج در ساخت سریال رعایت نشود. اصولاً برای من قابل درک نیست که چرا هر ساله ساخت آثار مناسبی به این شکل متداول پیش می رود و حتماً گروه باید با رنج عجله قسمت های آماده پخش را به سیما برسانند؟ آیا نمی شود با زمان بندی مناسب پیش بینی این نقصان را کرد؟ این بازیگر به متون آثار مناسبی اشاره کرد و گفت: متنی که به یک فیلمساز سفارش داده می شود باید از داستانی برخوردار باشد که بتواند مخاطب را حداقل ۳۰ شب به دنبال خود بکشد در صورتیکه برخی مواقع شاهدیم

افت فیلمنامه نویس حرفه ای سپرده شود. «صدرالدین حجازی» بازیگر سینما و تلویزیون که این روزها مشغول بازی در سریال «اغماء» است در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان اینکه نگاه مسوولان سیما در ساخت آثار مناسبی باید حرفه ای تر شود، گفت: علاوه بر سریال «اغما» من سال گذشته در سریال «زیرزمین» نیز حضور داشتم که در آن کار نیز به واسطه مشکلات رایج سریال های مناسبی با مشکل بسیاری روبرو رو شدیم. تعجیل متداول در سریال های مناسبی

یک تهیه کننده سیما:

تکرار و یکنواختی در برنامه‌ها بزرگ‌ترین معضل برنامه‌های مناسبتی سیما است

قرآنی و مذهبی بپردازد. به عنوان مثال برنامه «زلال احکام» که هر روز از شبکه سوم سیما و برنامه معارفی «آینه» که از شبکه اول سیما پخش می‌شود مخاطبان خاص خود را دارد که از مباحث قرآنی این برنامه‌ها استفاده می‌کنند.

«سعید عباسی» عنوان کرد: در ایام مناسبتی باید مباحث قرآنی و معارفی را بیشتر مدنظر قرار داد و آن هم به دلیل نیاز مخاطب است و برنامه سازان باید تمامی سعی و تلاش خود را به کار برده تا در ایام مناسبتی بهترین برنامه‌ها را روی آنتن ببرند.

وی تصریح کرد: متأسفانه زمانی که برنامه‌ای با موفقیت روبرو می‌شود تمامی برنامه سازان به دنبال تقلید از قالب آن برنامه می‌روند و نتیجه کار چیزی جز قالب‌های تکراری در برنامه‌های مناسبتی نمی‌شود. به عنوان مثال برنامه «فوق العاده» تکرار برنامه «کوله پشتی» و «جزر و مد» است که البته این برنامه‌ها می‌توانیم بگوییم با تکرار در همان قالب دو برنامه مذکور، کپی موفق است.

وی تأکید کرد: قالب‌هایی همچون نماهنگ، سریال و... مخاطبان خاص خود را دارند و شبکه‌ای می‌تواند در ایام مناسبتی موفق باشد که همه این قالب‌ها را در برنامه‌های مناسبتی خود ارائه دهد که البته در ایام مناسبتی به ویژه ماه محرم شاهد مجموعه‌ای از این برنامه‌ها در اشکال تکراری هستیم. حتی حجم زیادی از نماهنگ‌هایی که از شبکه‌های مختلف سیما پخش می‌شود تکراری است.

تهیه‌کننده برنامه تلویزیونی «آینه» اظهار کرد: در سال‌های اخیر تنها برنامه‌ای که در پخش نماهنگ از خلاقیت چشمگیری برخوردار بوده برنامه صبحگاهی «مردم ایران سلام» است که هر روز از شبکه دوم سیما پخش می‌شود. این برنامه در قالب جنگ با برخورداری از بخش‌هایی همچون نماهنگ، سخنرانی، ارائه مباحث هنری، ورزشی، معارفی، مذهبی و... توانسته نوآوری‌های بسیاری را در برنامه ایجاد کرده و رضایت مندی مخاطب را بالا ببرد در واقع این برنامه نشان داده که می‌توان در قالب‌های تکراری با تغییر روش اجرای کارشناس برنامه و گوینده، نوآوری ایجاد کرد.

وی افزود: برخی از برنامه‌سازان بودجه کم را بهانه‌ای برای سطح پایین کیفیت برنامه‌های مناسبتی می‌دانند اما بودجه نمی‌تواند دلیل اصلی پایین بودن سطح کیفی برنامه‌های مناسبتی باشد.

این تهیه‌کننده برنامه‌های تلویزیونی در ادامه عنوان کرد: در تهیه و تولید برنامه‌های مناسبتی خلاقیت و

عزاداری و یا سوژه‌های مناسبتی به شیوه امروزی تأثیرات بسیاری را در مخاطب بگذارد.

تهیه‌کننده برنامه قرآنی «آینه» که هر روز از شبکه اول سیما پخش می‌شود، در ادامه عنوان کرد: روند تولید آثار مناسبتی در ده ساله اخیر به ویژه در ماه مبارک رمضان و محرم به گونه‌ای است که دو یا سه ماه قبل از مناسبت سفارش کار داده می‌شود و عمده این کارها ارزان ساخت هستند به همین دلیل آثار مناسبتی به دلیل فرصت کم از سطح کیفی کمتری برخوردار می‌شوند.

وی تصریح کرد: در یکی دو سال اخیر گروه‌های معارف در تمامی شبکه‌ها با تهیه و تولید برنامه‌های مناسبتی ذائقه مخاطبان را به سمت برنامه‌های مناسبتی با بخش‌هایی همچون سخنرانی، مداحی تغییر داده‌اند و ناخودآگاه مردم به سمت وسوی این گونه برنامه‌های مناسبتی گرایش پیدا کرده‌اند.

به گفته «سعید عباسی» رسالت رسانه در ایام مناسبتی به پخش برنامه‌هایی با مداحی و سخنرانی ختم نمی‌شود اما متأسفانه سفارش کار به برنامه‌سازان در ایام مناسبتی از سوی مدیران سازمان صداوسیما و شبکه‌های مختلف، رسانه‌ها را به این سمت و سو گرایش داده است.

تکرار در پژوهش

برنامه سازان تلویزیون در بخش پژوهش هم به تکرار گرایش پیدا کرده‌اند در حالی که می‌توانند با تحقیقات، مطالعه، اطلاعات جدیدتر را به مخاطب ارائه کنند

وی با اشاره به عملکرد شبکه‌های مختلف سیما در ایام مناسبتی گفت: هیچ‌یک از شبکه‌های مختلف سیما نتوانسته‌اند در ایام مناسبتی نیاز جامعه را به طور کامل در هر قشر، سن و سلیقه‌ای برآورده کنند.

این برنامه‌ساز اشاره کرد: در همه شبکه‌های سیما سخنرانی و مداحی از بخش‌های اصلی برنامه‌های مذهبی محسوب می‌شود که باعث شده مخاطب به دیدن این گونه برنامه‌ها عادت کند تا آنجا که اگر در ایام مناسبتی به ویژه ایام محرم مداحی از شبکه‌های سیما پخش نشود مورد اعتراض مخاطب قرار می‌گیرد.

تهیه‌کننده برنامه «ایران» تأکید کرد: تلویزیون به عنوان رسانه‌ای تأثیرگذار در تمام ایام سال به مباحث

گروه هنر: مهم‌ترین معضل در ساخت و پخش برنامه‌های مناسبتی سیما مسأله تکرار است و این مشکل حتی در بخش تحقیقاتی این برنامه‌ها هم دیده می‌شود و برنامه‌سازان به دنبال ابعاد معرفی نشده یک مناسبت مذهبی و شخصیت دینی نرفته و به پژوهش‌هایی که قبلاً انجام شده، اکتفا می‌کنند.

«سعید عباسی» تهیه‌کننده برنامه‌های تلویزیون در گفت‌وگو با خبرنگار قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق گفت: در ایام مناسبتی دیده می‌شود که تمام شبکه‌های تلویزیون از قالب‌های تکراری و حتی برنامه‌های آرشویی استفاده می‌کنند که این یکنواختی و تکرار باعث قهر بیننده با برنامه‌ها می‌شود.

قالب مستند یکی از قالب‌هایی است که در ایام مناسبتی می‌تواند با روایت واقعیت‌های موجود در آن حادثه، مخاطبان بیشتری را جذب برنامه‌های مناسبتی کند زیرا این قالب پتانسیل خوبی برای مباحث قرآنی و مذهبی داراست.

وی افزود: متأسفانه برنامه‌سازان برای ارائه مباحث قرآنی و معارفی به جای استفاده از قالب مستند، از قالب‌های نمایش استفاده می‌کنند این در حالی است که قالب نمایش می‌تواند تأثیر معنوی خود را در مخاطب بگذارد اما قالب مستند بیش از قالب‌های دیگر می‌تواند مخاطب را تحت تأثیر قرار دهد.

این تهیه‌کننده برنامه‌های تلویزیونی اظهار کرد: از میان مستندهای پخش شده می‌توان مستند «روایت فتح» را نام برد چرا که شهید «آوینی» با تهیه و تولید این مستند در صحنه جنگ، بسیاری از واقعیت‌های جنگ را برای مردم بازگو کرد، این مستند به دلیل برخورداری از واقعیت‌های موضوع توانست مخاطبان بیشتری را جذب کند.

وی تأکید کرد: قالب مستند به بخش‌هایی همچون مستند گزارشی تقسیم می‌شود. این نوع مستند را در برخی از شبکه‌های تلویزیونی شاهد هستیم کما اینکه شبکه دوم سیما با بخش خبری ۲۰/۳۰ توانسته در ایام مناسبتی با گزارش از مراسم‌های

۲۹ سعدی ویرانه‌ها

مطلوبی تولید کنند و باید این پتانسیل و بضاعت و نیروها در جهت درستی هدایت شوند تا به بیراهه نروند. این کارگردان برنامه های تلویزیونی تأکید کرد: عنصر نمایش به عنوان عنصری موفق می

تواند در مخاطب تأثیر معنوی و قرآنی بگذارد اما برنامه های شبکه تلویزیونی در تمام روز مناسبتی نمی تواند تنها به سریال محدود شود بلکه شبکه باید به برنامه های ترکیبی هم توجه کنند و برنامه سازان باید به برنامه های ترکیبی دقت بیشتری داشته باشند. وی در ادامه عنوان کرد: متأسفانه ضعف بسیاری از برنامه سازان در ساخت برنامه های ترکیبی مناسبتی است که غالباً نمی توانند به نحو احسن از عهده ساخت برنامه ترکیبی برآیند.

تهیه کننده برنامه تلویزیونی «آیین» تصریح کرد: برنامه سازان در سال های اخیر در ساخت سریال های مناسبتی مخاطبان بیشتری را جذب تلویزیون کرده اند که این امر نشان دهنده موفقیت سریال ها نبوده بلکه تلویزیون یک قالب تکراری را در نظر گرفته و با عادت دادن

ذائقه مخاطب مسیر غلط خود را در پیش گرفته است.

وی تأکید کرد:

متأسفانه مدیران سازمان صداوسیما و شبکه های مختلف سیما با سطحی ترین کار تولید شده از سوی برنامه سازان خود را راضی کرده و زیاد سخت گیری نمی کنند و برنامه سازان به تبعیت از آن ها به تولید این گونه آثار گرایش پیدا کرده اند.

این تهیه کننده برنامه های تلویزیونی تصریح کرد: پخش سریال های مناسبتی ایران در کشورهای مسلمان به دلیل برخی اختلافات موجود در عقاید و دین کار بسیار پیچیده ای است.

وی اظهار کرد: متأسفانه آثار برخی از برنامه سازان در سطح کیفی مطلوبی قرار ندارد و نمی توان به ساخت برنامه های مناسبتی در سطح جهان فکر کرد و در وهله اول باید نیاز مخاطبان کشور خود را

به درستی تأمین کنیم و سپس به فکر ساخت برنامه های مناسبتی در سطح جهان باشیم. وی عدم موفقیت کافی در شناخت مخاطب داخلی که زبان و فرهنگ او برای برنامه ساز آشناست را مشکلی دانست که هنوز در تلویزیون حل نشده است.

«سعید عباسی» تأکید کرد: اگر روزی قرار باشد برای مخاطبان شبکه های جهانی برنامه های مناسبتی تولید کنیم باید در وهله اول مخاطب سنجی داشته تا براساس شناخت خود از مخاطب برنامه ای ایده آل تولید کنیم، سپس با در نظر گرفتن نیاز مخاطب به بخش پژوهش هم توجه داشته باشیم.

پشتوانه پژوهشی می تواند دو عامل جذب مخاطب باشد که متأسفانه در این دو زمینه از ضعف بسیاری برخوردار هستیم.

وی اظهار کرد: برنامه سازان تلویزیون در بخش پژوهش هم به تکرار گرایش پیدا کرده اند به عنوان مثال در شهادت امام جعفر صادق (ع) همان اطلاعات تکراری از سال تولد و شهادت آن حضرت را بازگو می کنند در حالی که می توانند با تحقیقات و مطالعه بیشتر اطلاعات جدیدتری که هیچ زمانی از شبکه های سیما پخش نشده را به مخاطب ارائه کنند. به گفته وی عمده ترین مسأله ای که جذابیت برنامه مذهبی حتی سخنرانی و مداحی را پایین می آورد تکرار است.

این کارگردان برنامه های تلویزیونی تأکید کرد: کارشناسانی که در برنامه های مناسبتی به ایراد سخنرانی می پردازند مباحث بسیار جامعی را مطرح می کنند اما باز هم به دلیل ارائه مطالب تکراری دیده می شود مخاطب از گوش دادن به سخنرانی ها فراری کند، زیرا برنامه ساز کم ترین فرصت را برای دعوت کارشناس به برنامه در نظر می گیرد و هیچ گونه فرصتی برای مطالعه کارشناس باقی نمی ماند و نتیجه کار برابر با ارائه مطالب تکراری از سوی کارشناس برنامه مناسبتی می شود.

وی تصریح کرد: عنصر موسیقی شاید بتواند در جذب برنامه ای موفق باشد اما مهم ترین عنصر در جذب مخاطب به شمار نمی رود، به عنوان مثال برنامه ای همچون «صندلی داغ» و برنامه «گفت و گوی خبری ویژه» بدون استفاده از موسیقی و یاریتم تند، مخاطبان خوبی را به خود جذب کرده اند در واقع آن چه که

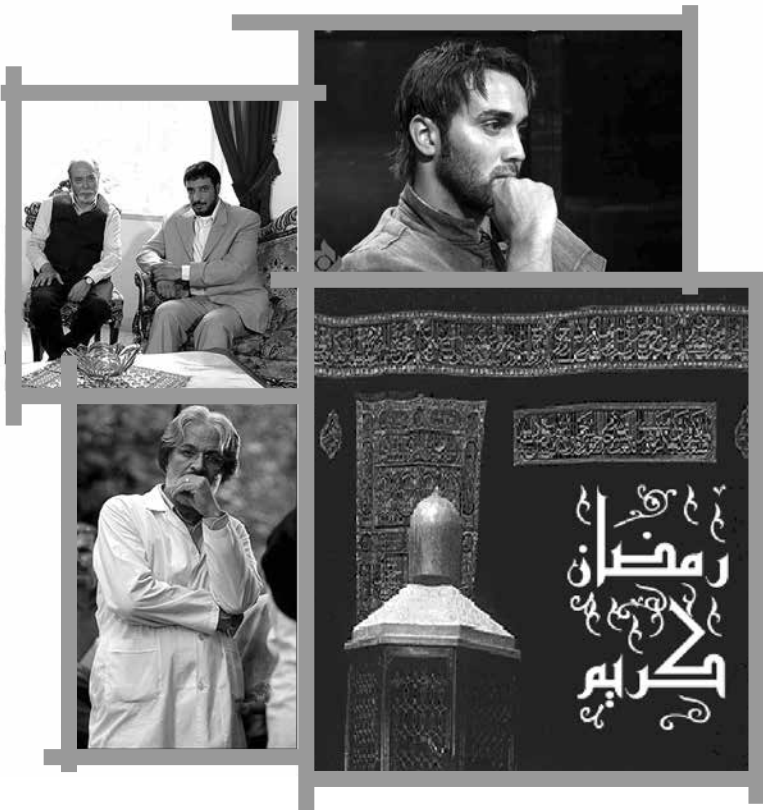
باید در برنامه های مناسبتی مورد توجه برنامه سازان قرار بگیرد، استفاده از تمام عناصر بصری، شنوایی و محتوایی برنامه است که به مخاطب انتقال می یابد.

کارگردان برنامه تلویزیونی «ایران» تأکید کرد: موسیقی هیچ گونه منافاتی با ایام مناسبتی ندارد و می توان با استفاده از ترانه های خواننده های مذهبی در برنامه های مناسبتی مخاطب را جذب برنامه کرد چرا که بسیاری از نوحه هایی که از شبکه های تلویزیونی سیما پخش می شود برگرفته از این نوع موسیقی است.

وی در ادامه عنوان کرد: پخش صداهای شاعرانی همچون «آقاسی» می تواند مخاطب را تحت تأثیر گذارد کما اینکه صدای «آقاسی» شاعر معاصر با سروده های عارفانه وی عصر جمعه های هر هفته در قالبی جذاب و خلاقانه از شبکه پنجم سیما پخش می شود.

«عباسی» تأکید کرد: برنامه های مناسبتی را می توان با برنامه ریزی و دقت نظر از تکرار دور کرد اگر برنامه های مناسبتی چند ماه زودتر به برنامه ساز سفارش داده شود و برنامه ساز فرصت بیشتری برای تهیه و تولید برنامه های خود داشته باشد بطور قطع می تواند برنامه ای را تولید کند که از سطح کیفی مطلوب برخوردار باشد.

وی اظهار کرد: سریال هایی همچون «صاحب دلان» و «زیر تیغ» نشان می دهد که تلویزیون و برنامه سازان از پتانسیلی برخوردار هستند که می توانند برنامه هایی با سطح کیفی

متأسفانه آثار برخی از برنامه سازان در سطح کیفی مطلوبی قرار ندارد و نمی توان به ساخت برنامه های مناسبتی در سطح جهان فکر کرد و در وهله اول باید نیاز مخاطبان کشور خود را به درستی تأمین کنیم و سپس به فکر ساخت برنامه های مناسبتی در سطح جهان باشیم

یک کارگردان سیما:

برنامه های مناسبی سیما باید به دنبال جذب مخاطب جهانی هم باشد

ها نو و ساختار شکنی های مختلف توانسته مخاطب های بسیاری را جذب برنامه مناسبی کند همان گونه که ویژه برنامه محرم که ساعت ۲۲ با اجرای محمود شهریاری از شبکه پنجم سیما پخش می شود توانسته ذهنیت مخاطب را نسبت به برنامه مناسبی خشک را تغییر دهد.

به گفته وی زمان پخش ابزاری برای تأثیرگذاری مخاطب از برنامه های مناسبی است.

این تهیه کننده تلویزیون با اشاره به زمان پخش برنامه های مناسبی گفت: برنامه مناسبی با مخاطب بسیار، به زمان پخش آن برمی گردد چرا که هر زمانی مخاطب خاصی خود را می طلبد و اگر برنامه ساز شناختی از

مخاطب خود داشته باشد می تواند با قراردادن برنامه در زمان مناسب مخاطبان خود را جذب برنامه کند.

وی اظهار کرد: استفاده از مجریان مورد علاقه مردم یکی از بخش هایی است که برنامه ساز می تواند مطابق با آن مخاطب را جذب برنامه مناسبی کند. برنامه های مناسبی و قرآنی را می توان با استفاده از ظرافت های هنرمندانه و آن چه که مخاطب می پسندد به سمت معنویت گرایش داد که بار این مسؤلیت در برنامه هایی که مجری دارد بیشتر برعهده مجری است.

وی در ادامه عنوان کرد: شبکه قرآن سیما به دلیل عملکرد تخصصی خود در تهیه و تولید برنامه های مناسبی موفق بوده است چرا که در تمام طول سال به دور از افراط و تفریط مباحث قرآنی و معارفی خود را در قالب های جذاب به مخاطب انتقال می دهد و تنها در ایام مناسبی به مباحث معنوی نمی پردازد بلکه ارائه مباحث قرآنی را در ایام غیر مناسبی نیز در برنامه های خود قرار داده است.

این تهیه کننده سیما تأکید کرد: هر کدام از بخش های نماهنگ، سریال، فیلم داستانی و... می تواند به نوبه خود در یک اثر قرآنی تأثیر داشته باشد و این مسأله نیازمند نیازسنجی از سوی برنامه ساز و شناخت او از مضامین قرآنی است.

وی تصریح کرد: برنامه های قرآنی و معارفی از حساسیت های بسیاری برخوردار است و اگر برنامه ساز نتواند در برنامه قرآنی و معارفی مخاطب و نیازش را بشناسد و بر او تأثیر بگذارد به طور قطع در دیگر حوزه ها هم عملکردی ضعیف خواهد داشت.

وی افزود: برنامه ای همچون برنامه خانواده که در ساعت ۱۱۲ از شبکه یک سیما پخش می شود و مورد استقبال بسیاری از خانم های خانه دار گرفته به دلیل شناخت صحیح مخاطب و ساعت فراغت او از سوی برنامه ساز بوده چرا که برنامه ساز این برنامه مخاطب خود را به درستی شناخته و بر اساس شناخت خود از نیازهای مخاطب برنامه ای جذاب ساخته است.

این تهیه کننده سیما تأکید کرد: خوشبختانه سازمان صداوسیما به بحث مخاطب شناسی بسیار نزدیک شده است و برنامه های پخش شده از شبکه توانسته به سطح سلیقه مردم نزدیک شود.

«امیری» در بخش دیگری از صحبت های خود با اشاره به قدرت برنامه های تلویزیونی در ارائه مباحث قرآنی و معنوی گفت: برنامه ای همچون «کوله پشتی» که چندماه پیش از شبکه سوم سیما پخش می شد با ایجاد ساختار شکنی در برنامه و حفظ شأن قرآن، مخاطبان بسیار زیادی را جذب کرد چرا که در یکی از قسمت های برنامه با دعوت از مهمان زن آمریکایی که مسلمان شده بود توانست با نقد و بررسی بحث حجاب به لحاظ معنوی در مخاطب تأثیر بگذارد. در واقع رسانه تلویزیون به دلیل برخورداری از صدا و تصویر از قدرتی برخوردار است که می تواند بسیاری از مباحث معنوی و قرآنی را به مخاطب انتقال دهد.

وی در پاسخ به این پرسش که آیا بضاعت سیما در حدی هست که با رعایت اصول برنامه سازی بتواند برنامه ی پر مخاطب و جذاب بسازد، گفت: گروه های معارف که در همه شبکه های مختلف سیما مستقر هستند، در ایام مناسبی با حمایتی که از سوی سازمان صدا

گروه هنر: برنامه سازان مناسبی سیما اگر می خواهند ضمن جذب مخاطب داخلی در جهت اشاعه فرهنگ اسلامی به جهانیان هم اقدام کنند لازم است به زبانی بین المللی در آثار خود دست یابند و این امر مستلزم تحقیق و بهره گیری از تکنیک روز است.

«پرویز امیری» تهیه کننده و کارگردان برنامه های تلویزیونی در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق گفت: تلویزیون در دوره ای از زمان که آن را پشت سر گذاشتیم در ایام مناسبی عملکرد بسیار ضعیفی داشت تا آنجا که این رسانه در روزهای عزاداری نه تنها نمی توانست نیاز معنوی مخاطب را تأمین کند حتی باعث فرار و دلزدگی مخاطب هم می شد.

وی افزود: پخش آثار مناسبی در شبکه های

مختلف سیما در دهه اخیر رشد بسیاری داشته و برنامه سازان خوش فکر با ورود به این عرصه روش های جذب مخاطب را کم و بیش پیدا کردند، و متناسب با نیاز مخاطب در گروه های سنی مختلف کما اینکه مخاطب در ایام مناسبی از طریق تلویزیون به سمت وسوی معنوی بیشتر گرایش دارد.

لاین کارگردان تلویزیون تصریح کرد: برنامه سازان برای تهیه و ساخت برنامه های مناسبی، باید از بهترین گروه اعم از مجری، نویسنده، دکوراتور و... استفاده کنند تا برنامه مناسبی از تأثیرگذاری بیشتری برخوردار باشد.

وی تأکید کرد: گاهی اوقات در تولید برنامه های مناسبی به روزمره گی دچار می شویم و برنامه سازان با استفاده از قالب های انتخاب شده به تهیه و تولید برنامه های تکراری می پردازند که این مسأله سبب دوری مخاطب از برنامه های مناسبی می شود.

نیازسنجی پیش از ساخت برنامه

هر کدام از بخش های نماهنگ، سریال، فیلم داستانی و... می تواند به نوبه خود در یک اثر قرآنی تأثیر داشته باشد و این مسأله نیازمند نیازسنجی از سوی برنامه ساز و شناخت او از مضامین قرآنی است.

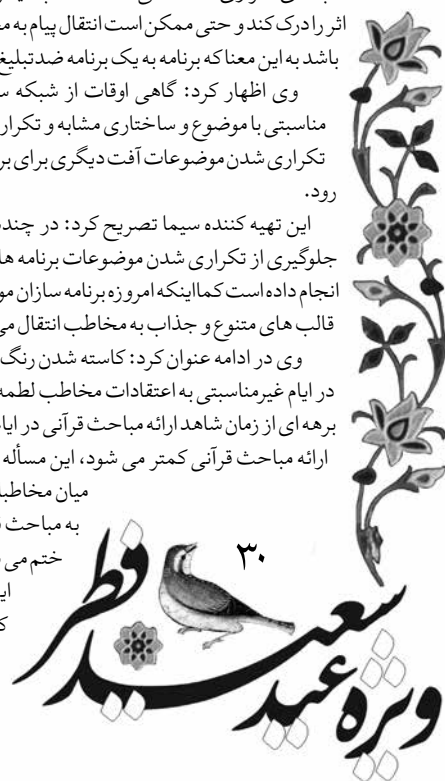
«امیری» در ادامه عنوان کرد: زمانی که برنامه ساز در تهیه و تولید برنامه مناسبی از قالب های تکراری استفاده می کند، مخاطب دیگر نمی تواند پیام های موجود در اثر را درک کند و حتی ممکن است انتقال پیام به مخاطب نتیجه معکوسی داشته باشد به این معنا که برنامه به یک برنامه ضد تبلیغ دینی تبدیل شود.

وی اظهار کرد: گاهی اوقات از شبکه سیما شاهد پخش برنامه های مناسبی با موضوع و ساختاری مشابه و تکراری هستیم که این هم پوشانی و تکراری شدن موضوعات آفت دیگری برای برنامه های مناسبی به شمار می رود.

این تهیه کننده سیما تصریح کرد: در چندسال اخیر معاونت سیما برای جلوگیری از تکراری شدن موضوعات برنامه های مناسبی برنامه ریزی هایی انجام داده است کما اینکه امروزه برنامه سازان موضوعات قرآنی و معنوی را در قالب های متنوع و جذاب به مخاطب انتقال می دهند.

وی در ادامه عنوان کرد: کاسته شدن رنگ و بوی برنامه های قرآنی سیما در ایام غیر مناسبی به اعتقادات مخاطب لطمه وارد می کند زیرا مخاطب در برهه ای از زمان شاهد ارائه مباحث قرآنی در ایام مناسبی و پس از آن دیگر از ارائه مباحث قرآنی کمتر می شود، این مسأله سبب ایجاد فرهنگی غلط در میان مخاطبان می شود که گویی پرداختن به مباحث قرآنی باید تنها به ایام مناسبی ختم می شود.

این کارگردان تلویزیون تصریح کرد: شبکه های مختلف تلویزیون با استفاده از روش

۳۱ سوره عید ویریه عید فطر

دید

فراقه ای

مخاطبان جهانی را جذب کند.

این تهیه کننده سیما تأکید کرد:

متأسفانه برنامه سازان در ساخت برنامه

های مناسبی به دنبال آسان ترین راه هستند

و به محض پذیرفتن سفارش کار مناسبی

به اولین کارشناس مورد تأیید سازمان

مراجعه و با استفاده از آرشیو قدیمی

سازمان، اقدام به تهیه و تولید برنامه مناسبی می کنند، نتیجه

این نوع کار سطحی چیزی جز دوری مخاطب از برنامه

نمی شود. وی تصریح کرد: برنامه سازان باید به دنبال

کشف چهره های جدید باشند چرا که مادر زمینه

برنامه سازی مناسبی، قرآنی نیروهای

متخصص با ایده های بکر و مخاطب پسند در کشور

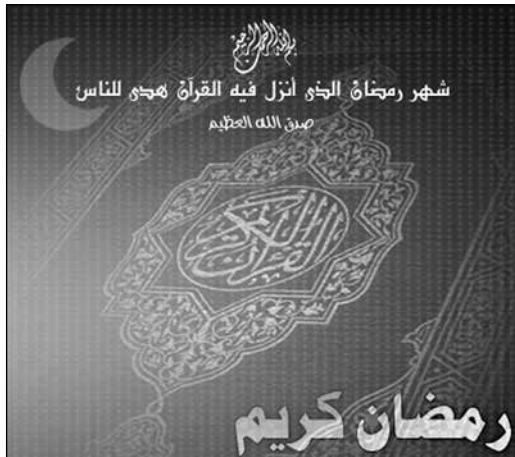
داریم که به دلایلی کشف نشده اند.

« پرویز امیری » در پایان اظهار کرد: بخش تحقیق و

پژوهش در برنامه های مناسبی از مهم ترین بخش ها به

شمار می رود و برنامه ساز باید در ابتدای راه تهیه و تولید برنامه های

قرآنی بودجه و زمانی ویژه را صرف بخش تحقیق و پژوهش کند.

و سیما و شبکه های مختلف از آنها صورت می گیرد با ساخت برنامه های مناسبی مخاطب را در جهت گرایش به معنویات و قرآن سوق می دهند. به گفته وی برنامه های مناسبی به دلیل کم توجهی در میان برنامه های غیرمناسبتی مهجور مانده است.

وی با اشاره به جایگاه پخش برنامه های مناسبی در کشورهای مسلمان گفت: برای این که برنامه های مناسبی ایران بتوانند در شبکه های مختلف کشورهای مسلمان از جایگاه ویژه ای برخوردار شوند نیازمند به دید جهانی از سوی برنامه سازان است؛ یک برنامه ساز در تهیه و تولید برنامه های مناسبی جهانی باید نگاهش به امت واحده مسلمان باشد و به گونه ای عمل نکند که بین شیعه و سنی اختلاف پیش آید. این

برنامه ساز در گواه مطلب فوق عنوان کرد: به عنوان مثال سریال « آخرین گناه » در ایران مورد توجه بسیاری از مخاطبان قرار گرفت اما محتوای این سریال ممکن است تنها مورد قبول مخاطب ایرانی باشد و در کشورهای مسلمان دیگر جایگاهی نداشته باشد به همین دلیل برنامه ساز جهانی باید بر موضوعی تمرکز داشته باشد که مورد قبول جهان اسلام باشد. « پرویز امیری » اظهار کرد: پخش فیلم هایی همچون « مردان آنجلس »، « حضرت مریم » و... در شبکه های مختلف کشورهای مسلمان نشان دهنده این است که برنامه سازان ایرانی از قدرت ساخت برنامه های قرآنی در سطح جهان برخوردارند. وی تصریح کرد: محتوای فیلم « محمد رسول الله » تلفیقی از اعتقادات شیعه و سنی است و هر دو گروه با دیدن این فیلم لذت معنوی خود را می برند در نهایت فیلم « محمد رسول الله » توانسته با

« پرویز امیری » کارگردان:

برنامه های قرآنی و معارفی از

حساسیت های بسیاری برخوردار

است و اگر برنامه ساز نتواند در برنامه

قرآنی و معارفی مخاطب و نیازش را

بشناسد و بر او تأثیر بگذارد به طور

قطع در دیگر حوزه ها هم

عملکردی ضعیف خواهد

داشت.

سریال های مناسبی سیما بیشتر جنبه سرگرمی دارد

گذاری لازم را به همراه داشته باشد.

« کشاورز » بزرگترین خصیصه را برای سریال های

مناسبتی سفارشی بودن آثار ذکر کرد و یادآور شد: آن

چیزی که من در این گونه آثار می بینم سفارشی جهت

ساخت یک مجموعه تلویزیونی است که در قالب یک

سریال ۳۰ قسمتی قرار است مدتی مخاطب تلویزیونی را

سرگرم کند که این روتین بودن کار و عدم اعتقاد قلبی سبب

شده تأثیر گذاری آثار بلند مدت نباشد.

■■■

سریال هایی مناسبی فاقد نگاه کارشناسانه

سریال های که در ایام ماه رمضان هر ساله از سیما پخش

می شود بیشتر جنبه سرگرمی دارد و از کیفیتی بالا از لحاظ

محتوا برخوردار نیست، زیرا معتقدم کار کارشناسی بر

روی متن آن انجام نگرفته است

این پیش کسوت سینما بهترین نمونه را برای یک سریال

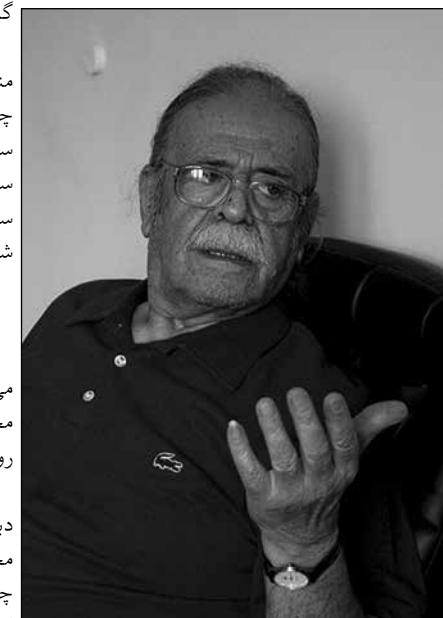
دینی مجموعه امام علی (ع) ذکر کرد و توضیح داد: در

مجموعه امام علی (ع) آن چیزی که بیش از هر نکته ای به

چشم می خورد اعتقاد مستتر در فیلم است که سبب شده

این مجموعه تا به امروز جذابیت ساختاری داشته باشد

چونکه علاوه بر کیفیت بالای فنی این مجموعه، عشق فیلمساز به مفهوم مستتر در

گروه هنر: سریال های که در ماه رمضان تولید می شود به دلیل سفارشی بودن آثار معمولاً از کیفیت ممتازی برخوردار نیست.

« محمد علی کشاورز » بازیگر سینما در گفت و گو به خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب که مفاهیم قرآنی و دینی سریال های تلویزیونی باید از نگاهی کارشناسانه سود برد، اظهار داشت: سریال های که در ایام ماه رمضان هر ساله از سیما پخش می شود بیشتر جنبه سرگرمی دارد و از کیفیتی بالا از لحاظ محتوا برخوردار نیست، زیرا معتقدم کار کارشناسی بر روی متن آن انجام نگرفته است.

وی افزود: تصویری که فیلمسازان ما از قرآن یا مفاهیم دینی دارند در سطح کلمات خلاصه مانده است و به جز آثار محدودی در آن ریشه یابی علمی صورت نگرفته است به همین دلیل اگر مخاطبی سعی کند در کتب تاریخی و دینی به دنبال مفاهیم مورد نظر خود باشد دچار دوگانگی خواهد شد.

■■■

ریشه یابی حوادث تاریخی در سریال های

دینی

بازیگر فیلم « مادر » با ذکر این مطلب که بحث آسیب شناسی آثار مناسبی باید توسط کارشناسان فن صورت گیرد، متذکر شد: به عنوان نمونه اگر می خواهیم قیام کر بلا را به تصویر بکشیم نباید فقط داستان را حول جنگ و کشته شدن ابا عبدالله (ع) متصور شویم، بلکه لازم است دلایل انجام قیام و شرایط و دلایل کسانی که در این قیام بر علیه امام شمشیر زدن به تصویر کشیده شود تا بتوان در سایه این نگاه دقیق تأثیر

داستان به خوبی نمایان بود.

وی در خاتمه توصیه کرد: با توجه به تمام توضیحات فوق باید گفت که سرمایه

گذاری مناسب نیز می تواند در کیفیت آثار مناسبی تأثیر گذار باشد چون

شاهدیم معمولاً سریال های مناسبی به سبب کم خرج بودن شکلی آپارتمانی و تکراری دارد.

نبرد حمایت مالی کافی دلیل افت کیفیت برنامه های مناسبتی سیما است

در مورد مناسبتی چون عاشورا باید ماهیت اصلی قیام امام حسین (ع) را به نسل جوان منتقل و معرفی کرد تا این نسل با تأثیر گرفتن از برنامه های قرآنی و مذهبی، از این آموزه ها در زندگی خود استفاده کند.

این تهیه کننده برنامه های قرآنی تصریح کرد: اگر مباحث قرآنی و معنوی در قالب مستند به مخاطب انتقال داده شود می تواند تأثیرات ماندگاری را بر مخاطب بگذارد. چند هفته پیش در شبکه خبر از روانشناس دعوت شده بود تا آثار عزادای امام حسین (ع) را از دید روانشناسانه بررسی کرده و تأثیرات آن را بر انسان مورد نقد و بررسی قرار دهد این گونه برنامه ریزی ها برای تولیدات مذهبی می تواند بسیار مناسب باشد.

به گفته وی برنامه های مستند مذهبی، قرآنی، مناسبتی به دلیل نشان دادن واقعیت ها می تواند تأثیرات بسزایی در مخاطب بگذارد.

وی تأکید کرد: در ایام ماه مبارک رمضان تلویزیون باید به لحاظ تولید فیلم و سریال غنی باشد چرا که نیاز مردم در این ایام پخش سریال را بیشتر می طلبد.

«دلخوانی» در ادامه عنوان کرد: استفاده از نماهنگ، سریال، مستند، عزاداری و... در برنامه های مناسبتی، قرآنی به نوبه خود می تواند در مخاطب تأثیر بگذارد مشروط بر این که ایجاز مطلب در هر یک از بخش های مذکور رعایت شده باشد، زیرا باید در کوتاه ترین زمان ممکن حق مطلب را ادا کنیم.

وی افزود: زمان پخش برنامه های مناسبتی سیما در جذب مخاطبان تأثیر بسیاری می تواند داشته باشد، قبل از غروب و یا پایان شب زمان مناسبی برای پخش برنامه های مناسبتی است، زیرا تقارن ساعت مراسم عزاداری با برنامه های مناسبتی سبب دوری مخاطب از تلویزیون می شود.

تهیه کننده برنامه تلویزیونی «انقلاب و قرآن» تأکید کرد: عملکرد برنامه سازان در تولید برنامه های مناسبتی سیما به لحاظ تکنیکی و به نسبت چند سال گذشته در سطح متوسطی بوده و از استانداردهای جهانی برخوردار است و شاید سطح برنامه های مناسبتی صد درصد خوب نبوده اما به سطح ایده آل نزدیک هستیم.

این کارگردان برنامه های قرآنی سیما با اشاره به خاموش بودن تلویزیون در ایام مناسبتی گفت: خاموش بودن تلویزیون در زمان های از ایام مناسبتی به دلیل تکراری بودن سوژها و موضوعات است و برنامه سازان بدون تحقیق به کپی از کارهای یکدیگر می پردازند که این مسأله به برنامه های مناسبتی لطمه وارد می کند.

وی در ادامه عنوان کرد: سازمان صداوسیما در بحث بودجه برای تولید برنامه های مذهبی بسیار کم توجه بوده و اگر تا به امروز برنامه های مذهبی با بودجه های اندک تهیه و تولید شده به دلیل همکاری و تعامل عوامل گروه است که به تهیه و تولید برنامه های قرآنی و مناسبتی می پردازند.

این تهیه کننده سیما تصریح کرد: استفاده از بهترین عوامل برای تولید برنامه های قرآنی و مذهبی، نیازمند سرمایه گذاری و بودجه قابل توجه از سوی سازمان صدا و سیماست که متأسفانه به این بخش توجهی نمی شود.

وی تأکید کرد: جایگاه پخش برنامه های قرآنی و مناسبتی در کشورهای مسلمان در حد متوسطی است و بر اساس آمار روابط عمومی شبکه قرآن سیما به ویژه برنامه «قرآن و زندگی» که از شبکه قرآن سیما پخش می شود با کاربردی کردن مباحث قرآنی در زندگی انسان توانسته مخاطبان بسیاری را در خارج از کشور جذب برنامه کرده و تأثیرگذار باشد.

«محمد رضا دلخوانی» در پایان اظهار کرد: از میان شبکه های برون مرزی دو شبکه جام جم و شبکه سحر توانسته جایگاه خوبی را در میان مخاطبان جهانی داشته باشد اما باز هم برنامه سازان باید برای جذب بیشتر مخاطبان خارج از کشور تلاش کنند.

گروه هنر: برای ساخت برنامه های مناسبتی در تلویزیون بودجه کافی در نظر گرفته نمی شود و ساخت آثار فعلی با کمیت و کیفیتی که داریم هم بیشتر حاصل همت شخصی برنامه سازان است.

«محمد رضا دلخوانی» تهیه کننده و کارگردان برنامه های سیما در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره ی چگونگی ساخت برنامه های مناسبتی در رسانه ملی با بیان مطلب فوق گفت: یک برنامه ساز در تهیه و تولید برنامه های مناسبتی باید برنامه ای را تولید کند که همزمان با انتقال مضمون برنامه، پیام روشنی را به نسل امروز گوشزد کند تا مخاطب از برنامه تأثیر بگیرد.

وی افزود: گوشزد کردن مباحث معنوی و قرآنی برای مخاطب به سهم خود امری مهم و ضروری بوده اما باید برنامه ای را تهیه و تولید کرد که تا پایان برنامه قرآنی و مذهبی مخاطب برنامه را ترک نکند تا تأثیرات بیشتری را در بیننده بگذارد.

«دلخوانی» تصریح کرد: برای یک برنامه تلویزیونی هر چند کوتاه هزینه های بسیاری صرف می شود و اگر برنامه ساز نتواند حق مطلب را در برنامه ادا کند هزینه ها بطور کامل دور ریخته می شود و به هدر رفتن هزینه ها که از بیت المال است، گناه شرعی است.

این تهیه کننده برنامه های قرآنی سیما در ادامه عنوان کرد: نوع ارائه مباحث مطرح شده در مراسم عزاداری و رسانه باید با هم متفاوت باشد چرا که رسانه ای همچون تلویزیون در ارائه مباحث قرآنی و دینی باید حرف جدیدی برای مخاطب داشته باشد و زمانی که مخاطب در ایام مناسبتی به هیأت ها و حسینیه ها می رود در زمان برگشت به خانه انتظار ارائه حرف جدیدی از تلویزیون را دارد اما متأسفانه تلویزیون انتظار مخاطب را بی پاسخ می گذارد.

وی تأکید کرد: کارشناسی که برای ارائه مباحث قرآنی و معنوی و یا حتی مناسبتی که به برنامه دعوت می شوند باید از سطح علمی بالایی برخوردار باشد تا به واسطه علم خود منطق با مسائل روز صحبت کرده و نسل جوان را به سوی این گونه برنامه های مناسبتی جذب کنند. تهیه کننده های تلویزیونی «قرآن و انقلاب» تأکید کرد: در برنامه های قرآنی که با حضور کارشناس تولید می شود، باید کارشناس

برنامه قرآنی و مناسبتی بر اساس علم و تحقیقات خود هدایت برنامه را برعهده بگیرد و همچون سکان دار کشتی به نحو احسن مسافران کشتی که همان مخاطبان برنامه هستند را به مقصد برساند. وی اظهار کرد: یک برنامه قرآنی و مناسبتی باید از ساختار روز، محتوا، تصویربرداری، رنگ و حتی دکور مناسبی برخوردار باشد تا باعث شود مخاطب تأثیرات بیشتری از برنامه قرآنی و مذهبی بگیرد.

«دلخوانی» افزود: تصویر در برنامه های مذهبی باید به گونه ای باشد که با مخاطب حرف بزند و یا مجری به هنگام گفتن پلاتو در حال حرکت بوده و حرکت این گوینده باید گویای القای مطلبی به مخاطب باشد؛ در واقع حرکت گوینده و رسیدن او به یک پرچمی که «یا حسین» روی آن نوشته شده است می تواند پیام عاشورا و قیام حسینی را به مخاطب انتقال دهد، زیرا هدف از تولید یک برنامه مناسبتی، رساندن پیام مناسبت به مخاطب است.

کارگردان برنامه های سیما در ادامه عنوان کرد: به روز بودن برنامه های مذهبی و قرآنی به معنای تحریف قرآن نیست، بلکه

به روز بودن برنامه های مذهبی و قرآنی به معنای تحریف قرآن نیست، بلکه در مورد مناسبتی چون عاشورا باید ماهیت اصلی قیام امام حسین (ع) را به نسل جوان منتقل و معرفی کرد تا این نسل از آموزه های قرآنی در زندگی خود استفاده کند

تهیه کننده برنامه «قرآن الفجر»:

تمام شبکه های تلویزیونی باید بخش ثابت برنامه قرآنی داشته باشند

از

عهده

اجرای درست برنامه برنمی آید و برنامه بعضاً در ارتباط گیری با مخاطب سیر نزولی طی می کند.

وی اظهار کرد: همان طور که نباید در مناسبت ها با برنامه های یکنواخت بیننده را خسته کرد، پخش برنامه های دینی و قرآنی را نباید به مناسبت ها محدود کرد.

«جواد بزرگمهر» افزود: اگر در ایام مناسبتی مفاهیم دینی را در لایه های بیرونی برنامه مطرح می کنیم در سایر روزها این شیوه کارساز نبوده و باید این مفاهیم در لایه های درونی برنامه مطرح شود به گونه ای که مخاطب به صورت ناخودآگاه به سمت مفاهیم دینی گرایش پیدا کند.

تهیه کننده برنامه تلویزیونی «قرآن الفجر»

تأکید کرد: تلویزیون به دلیل وسع و گسترده بودن آنتن، به میزان ۲۴ ساعت در روز برنامه می طلبد. زمان زیاد تولید در تلویزیون، برنامه سازان را دچار سطحی نگری کرده و تمام حواس شان به پرکردن زمان برنامه هاست.

به گفته این تهیه کننده سیما، برنامه سازان تلویزیون باید به جای ۲۴ ساعت، برای ۲۴ سال آینده برنامه بسازند. وی تأکید کرد: برنامه سازان قرآنی تلویزیون گاهی دچار نوعی شتاب زدگی در ساخت اثر می شوند در حالی که آن ها باید برای درازمدت برنامه ریزی کرده و به صورت حرفه ای به موضوع نگاه کنند.

برنامه تلویزیونی «قرآن الفجر» ویژه اذان صبح هر روز ساعت ۴/۵۵ به مدت یک ساعت از شبکه قرآن سیما پخش می شود. این برنامه به کارگردانی «ابوالفضل توکلی» و مجری گری «علی اسدی» است.

عنوان مثال در روزهای تعطیل مردم به مسافرت رفته و از تلویزیون فرار کنند و یا به تماشای شبکه های ماهواره بپردازند.

تهیه کننده برنامه تلویزیونی «قرآن الفجر» تأکید کرد: این موضوع از مشکلات سیاست گذاری در تهیه و تولید برنامه های مناسبتی است. به عنوان مثال در ایام محرم باید

۶۰ درصد از برنامه ویژه محرم باشد و ۴۰ درصد مابقی به برنامه های دیگر اختصاص داده شود اما این مسأله غالباً رعایت نمی شود و حتی ساختار برنامه ها به قدری تغییر پیدا می کند که مجری برنامه هم به دلیل سخت شدن فضا

گروه هنر: تمام شبکه های تلویزیونی به عنوان رسانه ای فراگیر باید در همه روزهای سال به مباحث قرآنی بپردازند زیرا انحصار پرداختن به این موضوعات در روزهای خاص، مخاطب را دچار انقباض و انبساط معرفتی می کند.

«جواد بزرگمهر» تهیه کننده برنامه تلویزیونی «قرآن الفجر» در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق گفت: شبکه «قرآن» سیما به دلیل ماهیت و سیاست شکل گیری آن همیشه و هر زمان به مباحث قرآنی پرداخته می شود ولی دیگر شبکه های سیما هستند که گاهی برنامه قرآنی پخش می کنند و در برخی روزها اصلاً هیچ بخشی از آنتن خود را به برنامه های قرآنی اختصاص نمی دهند.

وی افزود: برخی از شبکه های سیما در روزهای مناسبتی به مباحث قرآنی پررنگ تر از روزهای دیگر می پردازند، شدت پخش زیاد برنامه های موضوعی در روزهای مناسبتی و ضعف آن در دیگر روزها مخاطب را دچار انقباض و انبساط معرفتی می کند. سایر شبکه های سیما می توانند در عملکردی مشابه شبکه قرآن سیما در همه روزهای سال بخشی ثابت برای مباحث قرآنی داشته باشند.

این تهیه کننده شبکه قرآن سیما در ادامه عنوان کرد: نوع تقویم نگاری هادر سیما به این صورت است که تهیه کننده ها در روزهای مناسبتی تمام برنامه های خود را به مباحث دینی اختصاص می دهند و برنامه های عادی کاملاً قطع می شود.

وی تصریح کرد: برنامه های مناسبتی نباید به گونه ای باشد که در ۲۴ ساعت تمامی دقیقاً برنامه ویژه آن روز باشد زیرا در شرایط امروز جامعه ما، ممکن است این برنامه ها به دلیل افراطی بودن عملکردی معکوس داشته باشند و مخاطب دیگر به شبکه های سیما روی نیاورد. به

سریال های مناسبتی یادآورنده باورهای دینی مان هستند

مخاطب تاثیر گذار است می تواند عوامل ساخت را نیز دچار دگرگونی کند، برای نمونه بازیگری که با زبان روز مشغول گفتن دیالوگ های یک اثر می شود را نمی توان با موقعیت های وی در زمان های دیگر مقایسه کرد به همین دلیل من به عینه شاهد بودم که بسیاری از رفتارهای عوامل ساخت یک اثر دینی به واسطه فعالیت در آن پروژه تغییر کرد.

بازیگر سریال «برای آخرین بار» در ادامه تصریح کرد: با توجه به توضیحات فوق لازم است که سرمایه گذاری بیشتری بر روی آثار مناسبتی صورت گیرد؛ زیرا هر قدر که بتوان بر روی اینگونه سریال ها سرمایه گذاری کرد بیشتر می توان نتیجه دلخواه را کسب کرد، اما متأسفانه باید گفت که روال ساخت برخی از این آثار بسیار با عجله طی می شود و همین تعجیل سبب کاسته شدن ارزش کیفی آن اثر می شود.

این بازیگر در خاتمه یادآور شد: ذکر این نکته ضروری است که سریال های دینی برای اینکه بتواند از بار معنایی کافی برخوردار باشد لازم است از وجود کارشناسان دینی سود برد تا مفاهیمی که سعی شده در آن به بیننده منتقل شود از بار کیفی لازم برخوردار باشد؛ چراکه هیچ خطری به اندازه پرداخت ناشیانه مفاهیم دینی سریال های مناسبتی را تهدید نمی کند.

گروه هنر: سریال های ماه رمضان این فرصت را به مخاطب می دهد تا بتواند لحظه ای بیندیشد که تا به حال چگونه زیسته است و این سریال ها می توانند یادآوری کننده باورهای دینی ما باشند. «آرام جعفری» بازیگر تلویزیون در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق اظهار داشت: سریال هایی که در ماه رمضان ساخته می شود این فرصت را به مخاطب می دهد که بتواند برای لحظه ای در خود بیندیشد که تا به حال چگونه زیسته است، آیروشی را که برای زندگی خود برگزیده با مفاهیم دینی که به آن معتقد است همخوانی دارد تا بتواند در سایه این تعمق راهی برای بهتر زیستن بیابد. وی ادامه داد: شاید همه ما در کلام با بسیاری از مفاهیم دینی آشنایی داشته باشیم، اما آن چیزی که مهم است پایبند بودن به آن اعتقادات در عمل است، امری را که امروزه کمتر شاهد آن هستیم و اگر غلو نکرده باشیم سریال های ماه رمضان تا حدودی برای بینندگان جنبه یادآوری دارد.

■ ■ ■

تاثیرگذاری سریال های دینی بر روی گروه سازنده

«جعفری» در پاسخ به پرسش خبرنگار ایکنا در باره تاثیرگذاری سریال های ماه رمضان بر عوامل ساخت توضیح داد: جای شکی نیست که هر اثر اعتقادی علاوه بر اینکه بر روی

حجت الاسلام «احسانی فر»: سریال «اغماء» مروج خرافه گرایی است

گروه هنر: سریال «اغماء» در بین سریال های مناسبی امسال ماه رمضان از لحاظ مخاطب در رتبه اول قرار دارد، اما این اثر را می توان به واقع مثال بارز یک سریال خرافی محسوب کرد.

حجت الاسلام و المسلمین «محمد احسانی فر» مدیر گروه پژوهش های تفسیر حدیثی در پژوهشگاه دار الحدیث در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان اینکه در ساخت سریال های ماه رمضان تدبیر لازم لحاظ نمی شود، اظهار کرد: سریال هایی که در این سال به مناسبت ماه رمضان به روی آنتن رفته هر کدام به گونه ای با نقصان روبه رو بوده است که نشان می دهد نگاهی کارشناسانه در آن

لحاظ نشده است که این نوع نگاه در برخی موارد برای مخاطبان سیما و جامعه باز خورد منفی نیز داشته است.

وی ادامه داد: برای نمونه در ابتدا از سریال «اغماء» مثال می زنیم که نمونه بارز تبلیغ خرافه در جامعه است، چرا که در جامعه ما به قدر کافی خرافه گرایی در سطح عام شیوع دارد و ساختن چنین آثاری سبب می شود که نمود این آثار در جامعه شکلی جدی تر پیدا کند، البته نمی خواهم منکر اصل ماجرا شوم، زیرا اگر بخواهیم به صورت علمی فقط داستان را مورد نقد قرار دهیم با اشکال مواجه نخواهیم شد.

با وجود شیطان انسی دیگر نیازی به نشان دادن شیطان جنی نیست

این کارشناس قرآنی افزود: مسلم است که شیطان می تواند در قالب های گوناگون تجسم پیدا کند، اما این نوع تصویر کشیدن شیطان برای جامعه که درگیر خرافات است نوعی تبلیغ خرافه گری به حساب می آید که بسیار ناشیانه است، اصلاً باید گفت که با وجود این همه انسان که خود نمونه بارز شیطان انسی است چه لزومی دارد که سراغ شیطان جنی برویم.

«احسانی فر» برای روشن تر شدن موضوع به مثال های قرآنی در مورد شیطان اشاره کرد و گفت: اگر می بینیم که در قرآن از جن و شیطان صحبت شده است جنبه حقیقی آن نیز مورد توجه قرار گرفته و سعی شده از خرافی گری پرهیز شود، اما در سریال اغماء به طور مثال شیطان به وسیله ذهن با تلفن همراه افراد تماس برقرار می کند.

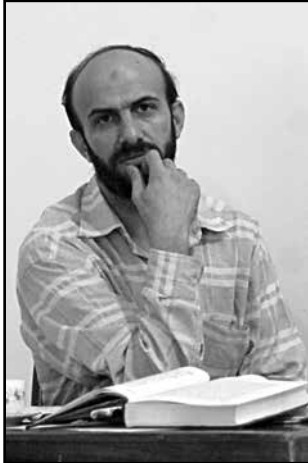
مدرس حوزه علمیه به گرایش های غلط در سریال های ماه رمضان اشاره و بیان کرد: علاوه بر موضوع فوق در سریال های مناسبی دیگر نیز کاستی هایی به چشم می خورد که بیننده را از تماشای اثر دلزد می کند، برای نمونه در سریال «یک و جب خاک» تصویری که از آدم نیکوکار به تصویر کشیده می شود یک فرد ساده لوح است که در کارهایش کوچک ترین نشانی از تدبیر دیده نمی شود در صورتیکه این نوع توجه کاملاً با اندیشه های اسلامی متفاوت است.

وی در خاتمه تصریح کرد: بهتر است که مسوولان سیما همان اندازه که در ساخت سریال های مناسبی جدید دارند در نحوه ساخت و چالش های نوشتاری و پژوهشی نیز دقت لازم را داشته باشند تا بتوانند در سایه یک کار حرفه ای بر مخاطب تاثیر گذاری لازم را داشته باشند

همانند سریال «صاحب دلان» که بهترین نمونه برای سریال های مناسبی است.

یک کارشناس قرآنی:

شیطان سریال «اغماء» در جامعه امروزی نمود واقعی ندارد

گروه هنر: شیطانی که در سریال «اغماء» به تصویر کشیده شده است را نمی توان به جامعه امروزی تعمیم داد چرا که شیاطین امروزی بیشتر انسی هستند.

«احمد رضا اخوت» مدرس دانشگاه و کارشناس علوم قرآنی در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق گفت: خصوصیتی که در قرآن

برای شیطان در نظر گرفته شده است پیرو چند اصل است «اغوا»، «زینت» و «غرور» و این اصول جزو شرایطی است که تنها برای شیطان (ابلیس) در نظر گرفته نمی شود، بلکه شیطان انسی را نیز شامل می شود که به صورت القا، خوبی و بدی را جابجا می کند و در نهایت وسوسه هایش منجر می شود که انسان آدرس هدایت را اشتباه برود که به آن غرور گویند.

شیطان مطرح شده در قرآن هم انسی است هم جنی

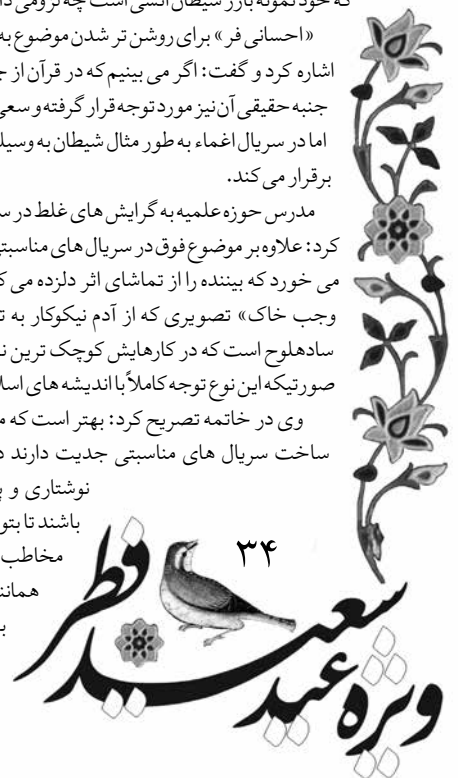
وی ادامه داد: شیطان هنگامی که در قرآن مطرح می شود منظور هم نوع انسی آن است هم نوع جنی که می تواند به واسطه القای بیرونی انسان را دچار گمراهی کند و این نوع فریب متفاوت است با شیطانی که به انسان اطلاعات می دهد که در حقیقت نوعی تلقین است.

نوع نگاه غلط به شیطان

منظور از توضیحات فوق این است که بدانیم شیطانی که در سریال «اغماء» به تصویر کشیده شده سعی دارد به واسطه یک نماد انسانی به فرد مورد نظر اطلاعات بدهد و این نوع نگاه به شیطان صحیح نیست این کارشناس در تکمیل توضیحات فوق اظهار داشت: منظور از توضیحات فوق این است که بدانیم شیطانی که در سریال «اغماء» به تصویر کشیده شده سعی دارد به واسطه یک نماد انسانی به فرد مورد نظر اطلاعات بدهد و این نوع نگاه به شیطان صحیح نیست، چرا که باید ببینیم در جامعه امروزی چند درصد از افراد با چنین شیاطینی رو به رو می شوند.

وی افزود: البته انتقاد اصلی من به فیلمساز نیست، بلکه به کارشناس مذهبی این اثر است که چگونه این چنین تجسمی را از شیطان ترسیم کرده است و اگر می خواستم افراطی به این موضوع نگاه کنم می توانم گفت که انگار خود شیطان توصیه به ساخت چنین اثری کرده است.

«اخوت» در پایان توضیحاتش گفت: شاید برخی افراد برای توجیهات خود روایاتی را نقل کنند که با کردار آنها مطابقت دارد، اما باید توجه داشت روایات را باید با قرآن مطابقت داد.

یک مدرس حوزه:

سریال‌های مناسبتی توانسته مخاطبان سیما را تحت تاثیر قرار دهد

گروه هنر: سریال‌هایی که در ماه رمضان امسال شاهد پخش آن از شبکه‌های مختلف سیما هستیم توانسته به واسطه تنوع ساختار تمامی سلیقه‌ها را تحت تاثیر قرار دهد.

حجت‌الاسلام والمسلمین «عبدالله هروی» مدرس حوزه در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق‌الظهار داشت: نمی‌توان کم‌نمان کرد که سریال‌های مناسبتی در سیما فضایی را در بین مخاطبان فراهم آورده که باعث شده بیننده بیشتر از ماه‌های دیگر در رفتار و کردار خود تعمق کند و این کارکرد امتیازی مثبت برای هنرمندان سیما است.

■ ■ ■

تعداد بالای مخاطبان سیما در ماه رمضان
وی ادامه داد: در ماه رمضان مخاطبان تلویزیون از لحاظ تعداد به هیچ وجه قابل مقایسه با ایام دیگر نیستند به همین دلیل این گستردگی علاوه بر امتیاز، حساسیت و دقت را برای سازنده بیشتر می‌کند تا اثری ساخته نشود تا به واسطه پرداخت ضعیف موجب دوری مخاطب از مفهوم مورد نظر داستان شود.

این کارشناس علوم دینی متذکر شد: سریال‌های که در ماه رمضان امسال از سیما پخش می‌شود به واسطه تنوع در شکل توانسته با همه سلیقه‌ها ارتباط مناسب برقرار کند، زیرا می‌بینیم که هر اثر به تناسب در یک ژانر به خصوص تولید شده که آثار را از تکرار دور کرده است.

■ ■ ■

از سریال مناسبتی نباید توقع یک مصلح را داشت

وی در جواب برخی نقد‌های منفی از سریال‌های مناسبتی یاد آور شد: نمی‌دانم این چه توقع بی‌جای است که هر کسی که می‌خواهد از یک سریال یا اثر مناسبتی انتقاد کند بی‌مهابا بدون در نظر گرفتن وجوه مثبت، کار را تخریب می‌کند، زیرا برخی از منتقدان متوقع هستند که سریال‌های مناسبتی نقش یک مصلح را باید ایفا کنند در صورتیکه این وظیفه بر عهده نهاد‌های مربوطه است. «هروی» در پایان این گفت و گو خاطر نشان کرد: از استقبالی که در ایام ماه مبارک از سریال‌های دینی سیما می‌شود می‌توان استنباط کرد که مخاطب با اینگونه مفاهیم بیشتر از مسائل دیگر ارتباط دارد، بنابراین مسوولان تلویزیون می‌توانند در طول سال نیز ساخت این گونه سریال‌ها را ادامه دهند تا بتوان فضای ارزشی را برهنر مستولی کرد.

اجازه تولید و پخش برنامه‌های قرآنی در ایام غیر مناسبتی به سختی داده می‌شود

گروه هنر: مطرح نشدن مباحث قرآنی به صورت پررنگ در ایام غیر مناسبتی از تصمیم‌گیری مدیران سازمان صدا و سیما نشأت گرفته چرا که به طور معمول مدیران در ایام غیر مناسبتی به گروه‌های برنامه‌ساز اجازه کار قرآنی به صورت پررنگ نمی‌دهند.

«نویدمیهن دوست» کارگردان بخش نمایش برنامه تلویزیونی «آئینه» در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان مطلب فوق گفت: تلویزیون به عنوان رسانه‌ای جامع در زمان‌های مناسبتی به مباحث دینی و قرآنی به صورت پررنگ می‌پردازند و پس از گذشت ایام مناسبت دیگر به این مفاهیم توجه جدی نمی‌کند. وی افزود: در خارج از ایام مناسبتی غالباً به گروه‌ها اجازه کار برای تهیه و تولید برنامه قرآنی به صورت پررنگ داده نمی‌شود و اراده کارگردان یا فیلمنامه‌نقش تأثیرگذاری برای تصویب آثار قرآن در زمانی خارج از مناسبت ندارد.

کارگردان برنامه‌های تلویزیونی در ادامه عنوان کرد: مدیران سازمان صدا و سیما پروژه‌های قرآنی را براساس مناسبت‌ها تصویب و یارد می‌کنند به همین دلیل در ایام غیر مناسبتی شاهد پخش گسترده برنامه‌های دینی و قرآنی در همه شبکه‌ها نیستیم.

وی در پاسخ به این

عنصر نمایش در جذب مخاطب وجود بخش نمایش در برنامه تلویزیونی «آئینه» کمک بسیاری می‌تواند به درک مخاطب از مفاهیم دینی و قرآنی شود چرا که عنصری همچون نمایش در جذب مخاطبان از برنامه‌های دینی و قرآنی تأثیر بسزایی دارد

پرداختن به مباحث قرآنی در غیر مناسبت
طرح ساخت برنامه‌های دینی و قرآنی بطور معمول در ایام مناسبتی تصویب می‌شود و در خارج از ایام مناسبتی به هیچ گروهی اجازه کار برای تهیه و تولید برنامه قرآنی به صورت پررنگ داده نمی‌شود

و تهیه داده‌اند و در نگاه کلی «آئینه» یک

برنامه مناسبتی است. این کارگردان تلویزیون تأکید کرد: برنامه تلویزیونی «آئینه» از سوی گروه معارف شبکه یک سیما با همکاری گروه پژوهش در مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما تهیه و تولید شده است.

وی در ادامه عنوان کرد: در برنامه تلویزیونی «آئینه» در همه روزها چه مناسبتی و غیر مناسبتی به مباحث قرآنی پرداخته می‌شود و مطرح کردن مباحث قرآنی اختصاص به روزهای خاص ندارد.

کارگردان بخش نمایش برنامه تلویزیونی «آئینه» اظهار کرد: در این برنامه به کمک گروه تحقیقاتی و پژوهشی سعی کردیم سنت‌های پیامبر اعظم (ص) را در قالب داستان امروزی بیان کنیم چرا که مطرح کردن مباحث قرآنی به صورت روز می‌تواند در مخاطب تأثیرگذار باشد.

وی در ادامه عنوان کرد: برنامه قرآنی «آئینه» با پخش نمایش آغاز می‌شود و پس از نمایش کارشناسان درباره موضوع مطرح شده صحبت می‌کنند. «میهن دوست» تصریح کرد: وجود بخش نمایش در برنامه تلویزیونی «آئینه» کمک بسیاری به درک مخاطب از مفاهیم دینی و قرآنی می‌کند چرا که عنصری همچون نمایش در جذب مخاطبان از برنامه‌های دینی و قرآنی تأثیر به‌سزایی دارد.

وی اظهار کرد: گروه پژوهش به عنوان مهم‌ترین بخش می‌تواند در تهیه و تولید یک برنامه قرآنی نقش مهمی داشته باشد و مادر برنامه تلویزیونی «آئینه» از گروه پژوهش مجرب استفاده کردیم و تا حدودی در این بخش موفق بودیم.

به گفته وی، کارگردان یک برنامه قرآنی براساس متن صحیح که از سوی نویسنده ارائه می‌شود می‌تواند مباحث قرآنی را کامل و به درستی به مخاطب ارائه کند.

«نویدمیهن دوست» در ادامه صحبت‌های خود با اشاره به نقش نویسنده برنامه قرآنی گفت: یک نویسنده برنامه شیوه‌های صحیح در متن خود می‌تواند مخاطب را به ساده‌ترین وجه ممکن جذب برنامه قرآنی کند. نویسنده برنامه قرآنی با تحقیق و پژوهش صحیح از مباحث دینی و قرآنی می‌تواند در تأثیر پذیری مخاطب از برنامه قرآنی نقش داشته باشد. برنامه تلویزیونی «آئینه» هر روز ساعت ۲۱/۴۰ از شبکه یک سیما پخش می‌شود.

«عید فطر» در گستره‌ی ادب فارسی

پایان رمضان با عید، شاعرانه‌ترین نشانه‌ها را دنبال می‌کند

کنند و در کنار بررسی رمضان در گستره‌ی فارسی، به نگاه شاعران به عید فطر در سایه‌ی نوع تفکر و نگاه شاعران به ماه مبارک رمضان بپردازند.

به دلیل مفاهیم عرفانی و درونی این اتفاق بزرگ در تاریخ و فرهنگ اسلامی و آغاز انسانیت پس از یک ماه تذهیب نفس و تأثیرات آشکاری که ماه رمضان بر زندگی و سلوک فردی و اجتماعی جوامع اسلامی می‌گذارد، این عید بیش از سایر اعیاد اسلامی مورد توجه شاعران قرار گرفته و در حوزه‌های محتوایی و مضمون سازی بهانه‌ای برای ایجاد تصویرهای بدیع عرفانی و عاشقانه شده است.

نمایان شدن هلال ماه نو به معنی پایان بندگی و شب بیداری عارفانه و بی‌ریای ماه رمضان نیست بلکه نقطه‌ای دوباره برای ورود به عالم معناست و با توجه به دل بستگی های شاعران به این عید، پنج طبقه بندی با نگاه های «عشرت جویانه»، «مداحانه»، «زندانه»، «هنرمندانه»، «زاهدانه و عارفانه» را در بین رمضان پژوهان پدید آورده است.

شعر درباری ایران بانگه‌عشرت جویی و باشادخواری و کام جویی عجیب شده است و برای این شاعران و اشعار آن‌ها، ماه رمضان به معنی پایان عشرت جویی و کنار گذاشتن شراب‌انگوری و می و شهادت و همان گونه که هلال ماه رمضان برای آن‌ها به معنی پایان عیش خواری است، پس هلال ماه شوال نیز دلیلی بر شروع دوباره‌ی کار آن‌هاست و چشم آن‌ها را در سی روز این ماه به دنبال خود خواهد کشاند.

در شعر شاعران درباری نظیر فرخی سیستانی، منوچهری و امیرمعزی، ستایش عید با بدگویی از ماه مبارک رمضان همراه شده است و از هلال ماه نو برای نکوهش رمضان استفاده می‌کنند.

«ماه‌روزه از خیمه‌ی مادوش همی شد به شتاب
عید فرخنده فراز آمد، با جام شراب
چه توان کرد اگر روزه ز ما روی بتافت؟
توان گفت مر او را که ز ما روی متاب
چه شود گر برود؟ گو برو و نیک خرام
رفتن او برهاند همگان را ز عذاب»
دومین نوع نگاه آن «مداحانه» است که این نوع نیز در

این عید، انسان در ملاقات ملکوتی خود با خدا، خانه‌های دل را تمیز می‌کند و غبار غم و کینه‌ها را از دل می‌زداید و بادل مالامال از مهر و محبت به استقبال عید فطر می‌رود.

جشن های آیینی در ادیان
مختلف دارای ویژگی‌های خاصی
هستند که گاهاً در میان اقوام
مختلف مشترک است و در واقع
مهم ترین ویژگی های جشن یا
عید، ریشه‌های مذهبی و اساطیری
آن است که به آن هاله ای از
تقدس می‌بخشد

در معنی «فطر» و آداب آن در کتاب «اقراب الموارد» آمده است که: «عید روزه گشادن، جشنی است که مسلمانان پس از روزه‌ی ماه مبارک رمضان در روز اول شوال گیرند و مسلمانان با ظاهری آراسته و پاک در نماز عید فطر شرکت می‌جویند و خداوند را به خاطر نعمات این ماه مبارک، سپاس گویند و بازدید اقوام و آشنایان و تبریک عید و پرداخت «فطریه» به مستحقان از دیگر نکات قابل ذکر در خصوص این رویداد عظیم اسلامی است که دارای ابعاد فردی و اجتماعی فراوان است.»

با توجه به عظمت این روز بزرگ، محال است که از نگاه تیز شاعران به ویژه بزرگانی چون حافظ، مولانا، عطار نیشابوری یا ناصر خسرو قبادیانی که جدای از دنیای شعر و ادبیات، خود از عالمان بزرگ دین اسلام و از عارفان بنام تاریخ ادبیات فارسی هستند، پنهان مانده باشد.

عید سعید فطر در گنجینه‌ی ادب فارسی
اشعار زیادی که در گنجینه‌ی ادب فارسی به عید سعید فطر و عید صیام می‌پردازد، مجاللی برای تحقیق بعضی از پژوهش‌گران فراهم آورده تا مباحثی چون رمضان ستیزی، رمضان ستایی و رمضان گریزی را در ادبیات فارسی مطرح

گروه ادب: این که ماه رمضان به عید منتهی می‌شود، خود نشانه‌های شاعرانه‌ای را دنبال می‌کند که شاعران بنا بر این لایه‌های پنهان شاعرانه، به ایستگاه پایانی ماه مبارک رمضان می‌پردازند. عید فطر در گستره‌ی زبان فارسی یک پدیده‌ی خام برای پرداخت شاعرانه بوده و هست و شاعران فراخور ریشه‌های اجتماعی و مذهبی این اتفاق بزرگ، از آن سخن به میان آورده‌اند.

جشن های آیینی در ادیان مختلف دارای ویژگی‌های خاصی هستند که گاهاً در میان اقوام مختلف مشترک است و در واقع مهم ترین ویژگی های جشن یا عید، ریشه های مذهبی و اساطیری آن است که به آن هاله ای از تقدس می‌بخشد ولی این عید به دلیل داشتن اندوه توأمان برای تمام شدن ماه رمضان، دارای یک تضاد شاعرانه است که حساب آن را با تمام اعیاد ایرانی، اسلامی و اساطیری جدایی می‌کند.

عید فطر در حوزه‌ی زبان و ادب فارسی به گونه‌ای مطرح می‌شود که شاعران از یک رویداد بیرونی نظیر «کمان ابروی یار» به آن نقب می‌زند و به خود اجازه نمی‌دهد که مستقیم به تفسیر بزرگ‌ترین عید مسلمانان بپردازد و این نه از روی ناتوانی شاعران است که حافظ یا مولانا از قرآن نیز چشم‌پوش کرده‌اند اما از این عید چشم‌برمی‌گیرند و باید ریشه‌های آن را در تفکرات آیینی ایران جست‌وجو کرد.

«هلال عید می‌بینی و من پیوسته ابرویت
مبارک باد بر تو عید و بر من دیدن رویت»

یا:
«بر سر بام بیا، گوشه‌ی ابرو بنمای

روزه گیران جهان منتظر ماه تواند»

در دیدگاه عرفا، سال انسانی با پاک شدن ذات آدمی در ماه مبارک رمضان و با عید سعید فطر آغاز می‌شود و در

ساعات پاک

۳۶
عید فطر

ویره عید

بندی خود یک بخش را به طور کامل به این ابیات اختصاص دهند. نگاه هنرمندانه به عید فطر در غزل های عاشقانه متجلی شده و در این آثار، غالباً یک تشبیه و مقارنه بین هلال عید و عید با معشوق و ابروی او اتفاق می افتد.

«هلال عید می بینی و من پیوسته ابرویت

مبارک باد بر تو عید و بر من دیدن رویت

یا :

«عید آمده هر کس بی کار خویش است

می نازد اگر غنی و گر درویش است

من بی تو به حال خود نظرها کردم

دیدم که هنوزم رمضان در پیش است

این نوع برخورد با عید، در آثار شاعران سبک هندی بسیار شایع و رایج است؛ زیرا در این سبک، شاعران به جای پرداختن به عیش و مدح، گرایش خاصی به مضمون پردازی دارند.

نگاه مداحانه به ماه رمضان

نگاه مداحانه به ماه مبارک رمضان با واژه ها و اصطلاحات میخانه ای همراه بود و حتی بعدها، شاعران سبک عراقی و دوره ی ادبیات تغزلی و عرفانی فارسی که با سنایی غزنوی آغاز شد و در خود مولانا و حافظ را پرورید، از این واژه هادست برداشت آخرین نوع نگاه شاعران به ماه مبارک رمضان و عید سعید فطر، یک نگاه عارفانه و زاهدانه است که ریشه های آن را در ناصر خسرو قبادیانی و سنایی باید جست و جو کرد و اوج آن را در عطار، مولانا و حافظ دید.

در این نگاه، ماه مبارک رمضان و عید فطر رنگ شریعت و طریقت آکنده با یک دیگر به خود می گیرد و مضامین آن سرشار از مفاهیم عرفانی است که ماه رمضان و شب های قدر را با عید فطر پیوند می زند.

سنایی، بنیان گذار غزل عرفانی در ادبیات فارسی است که بی شک می توان او را پیشگام حرکت و نگاه تغزلی و عرفانی به عید فطر دانست.

نقطه ی اوج این نگاه در اشعار بزرگ ترین رمضان ستای تاریخ ادبیات فارسی، مولانا جلال الدین بلخی است که با ماه رمضان نیز برخوردی سرشار از طرب و نشاط دارد :

«آمد شهر صیام سنجق سلطان رسید

دست بدار از طعام مایده ی جان رسید

جان ز قتیعت برست دست طبیعت بیست

قلب ضلالت شکست لشکر ایمان رسید

لشکر والعدایات دست به یغما نهاد

ز آتش والموریات نفس به افغان رسید

البقره راست بود موسی عمران نمود

مرده از او زنده شد چونک به قربان رسید

روزه چو قربان ماست زندگی جان ماست

تن همه قربان کنیم جان چو به مهمان رسید

صبر چو ابریست خوش حکمت بارد از او

زانک چنین ماه صبر بود که قرآن رسید

نفس چو محتاج شد روح به معراج شد

چون در زندان شکست جان بر جانان رسید

پرده ظلمت در ید دل به فلک بر پرید

چون ز ملک بود دل باز بدیشان رسید

زود از این چاه تن دست بزن در رسن

بر سر چاه آب گو یوسف کنعان رسید»

و کسی که با رمضان چنین سرشار از طرب می شود، در عید رمضان

از خود بی خود خواهد شد و به سماع خواهد نشست :

بین شاعران در باری رواج داشته و شاعر با ستایش عید، به مدح ممدوح خود می پردازد و در آن از نکوهش ماه مبارک رمضان خبری نیست. در این نگاه، اشعار از تقابل ماه رمضان و عید سعید فطر به تطابق ممدوح با عید تبدیل می شود و نوع تعدیل یافته ی نگاه اول نیز به حساب می آید. بهترین قالب ادبی که شاعران از دیرباز تا امروز برای مدح مورد استفاده قرار داده اند همان قالب قصیده است و این نگاه مداحانه به عید رمضان نیز در آثار قصیده سرایان و شاعرانی چون خاقانی، انوری و محتشم کاشانی دیده می شود و شاعر با استفاده از صنعت تغزل - گریز از مقدمه و مضمون پردازی اولیه ی شعر به مدح ممدوح یا موضوع اصلی قصیده - از عید فطر به سراغ ممدوح می رود.

«خاقانی شروانی» در مدح «مظفرالدین ارسلان» می آورد :

«صبح خیزان کز دو عالم خلوتی بر ساختند

مجلسی بر یاد عید از خلد خوشتر ساختند

هاتف میخانه داد آواز کای جمع الصبوح

پاسخش را آب لعل و کشتی زر ساختند

تا دهان روزه داران داشت مهر از آفتاب

سایه پروردان خم را مهر بر در ساختند

چون لب خم شد موافق با دهان روزه دار

سر به مشک آلوده یک ماهش معطر ساختند

از پس یک ماه سنگ انداز در جام بلور

عده داران رزان را حجله ها بر ساختند

هم صبح عید به کز بهر سنگ انداز عمر

روزی ی جاوید را روزی مقدر ساختند ...»

و شاعر پس از چند بیت دیگر زیبا و هنرمندانه در وصف عید به سراغ مدح می رود که :

«چون به زر آب قدح کردند مژگان را طلی

میخ نعل مرکبان شاه کشور ساختند ...»

نگاه عشرت جویانه و مداحانه به ماه مبارک رمضان با واژه ها و اصطلاحات میخانه ای

همراه بود و حتی بعدها، شاعران سبک عراقی و دوره ی ادبیات تغزلی و عرفانی فارسی که با سنایی غزنوی آغاز شد و در خود مولانا و حافظ را پرورید، از این واژه ها دست برداشت و تا امروز نیز در ادبیات عرفانی شعر فارسی به چشم می خورد :

«روزه یکسو شد و عید آمد و دل ها برخواست

می ز خمخانه به جوش آمد و می باید خواست

خفقان اجتماعی و گرایش های قلندرانه و عرفانی شعر فارسی در پیچه های تازه ای را بر روی ادبیات عرفانی فارسی باز کرد و یک نگاه رندانه و رمز آلود را پدید آورد که آثار شاعران این دوره را قابل تأویل می کند و به تمام واژه های میخانه ای در ادبیات فارسی هویت تازه می بخشد.

نگاه رندانه به عید فطر و مفاهیم اسلامی

این نگاه نوعی نگاه رندانه به مفاهیم اسلامی و دینی است که با یک نگاه ابهام آمیز و سرشار از کنایات و ابهام ها، مضمون دیگری را برای مخاطب به تصویر می کشد و جدای از برخورد های ظریف ادبی با مناسبت های دینی و آیینی، از حاشیه ها پرهیز می کند و حتی در شعر حافظ یکباره شعبان را به عید فطر پیوند می دهد :

«ماه شعبان مده از دست قدح، کاین خورشید

از نظر تا شب عید رمضان خواهد شد»

در این اشعار از تقابل و تطابق عید با رمضان و ممدوح خبری نیست و تنها تصویری عرفانی از می و میخانه را به مخاطب نشان می دهد.

حافظ شیرازی در آثار خود می گوید :

«روزه یکسو شد و عید آمد و دل ها برخواست

می ز خمخانه به جوش آمد و می باید خواست»

یا :

«بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد

هلال عید به دور قدح اشارت کرد»
مضمون پردازی هایی که از ماه مبارک رمضان و هلال عید در ادبیات فارسی به چشم می خورد باعث شده تا رمضان پژوهان در طبقه

ماه رمضان بی نیاز از ادبیات فارسی

ماه رمضان فضایی را در احساس هر

انسان مسلمان ایجاد کرده است که او را

به درون خود دعوت می کند و به

صورت یک رویداد آشکار و بیرونی

نیز خود را به نمایش گذاشته است و

نیازی به نشان دادن خود در حوزه ی

ادبیات فارسی ندارد

«عید آمد و عید آمد وان بخت سعید آمد»

برگبر و دهل می زن کان ماه پدید آمد

عید آمد ای مجنون غلغل شنو از گردون

کان معتمد سدره از عرش مجید آمد

عید آمده ره جویان رقصان و غزل گویان

کان قیصر مه رویان زان قصر مشید آمد»

شاعران کلاسیک و کهن فارسی با نگاه‌های متفاوت و با مضامین مختلفی به مسأله‌ی عید سعید فطر پرداخته‌اند و این در حالی است که به عقیده‌ی بعضی از شاعران و نویسندگان، ادبیات معاصر ایران تحت اتفاقات پس از مشروطه و بامدرن‌گرایی و مذهب‌گریزی از ادبیات دینی و آیینی خالی شده‌است و مفاهیمی چون عید فطر در آن هادیده نمی‌شود. با بررسی ادبیات پس از انقلاب اسلامی ایران و ادبیات آیینی و دینی دهه‌های اخیر

می‌بینیم که عید فطر در آثار شاعران آیینی این دوره نیز به چشم نمی‌خورد و باید ریشه‌های آن را در جای دیگر جست‌وجو کرد.

به نظر نگارنده، امروزه مسلمانان به یک تعقل درونی از مفاهیم دینی رسیده‌اند که آن‌ها را بی‌نیاز از نمایش دوباره‌ی این مفاهیم در حوزه‌های نظیر ادبیات خواهد کرد.

به عبارت دیگر با بررسی این اتفاق و مقایسه‌ی آن با تعاریفی که از شعر وجود دارد- زمانی شعر اتفاق می‌افتد که یک حس درونی از شاعر را به مخاطب نشان دهد یا او را با یک نقطه‌ی تاریک و زاویه‌ی پنهانی از عالم خلقت آشنا کند- می‌بینیم که ماه مبارک رمضان فضایی را در احساس هر انسان مسلمان ایجاد کرده‌است که او را به درون خود دعوت می‌کند و جدای از این اتفاق درونی به صورت یک رویداد آشکار و بیرونی نیز در کشورهای مسلمان به نمایش گذاشته می‌شود؛ پس نیازی به نشان دادن خود در حوزه‌ی ادبیات فارسی ندارد و این باعث شده تا جدای از نمونه‌های مشخص ادبیات کلاسیک، در ادبیات معاصر نیز به چشم نیاید.

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهرا:

شادمانی یک ماه روزه داری با واژه‌ی «عید» در غزلیات حافظ جلوه می‌کند

<http://www.salala-school.com>

طریق».

مراتب عید فطر

به تبع مراتب روزه، که به سه دسته‌ی صوم عام، صوم خاص و صوم خاص الخواص تقسیم می‌شود، بهجت و سرور این عید نیز طبق درجه‌ی روزه داری تغییر می‌کند؛ به همین دلیل هرچه سالک در راه ریاضت و روزه داری توفیق بیش تری داشته باشد در عید نیز شادمانی افزون تری خواهد داشت.

وی در ادامه اظهار کرد: به طور کلی در ادبیات، دو معنا از عید ارائه شده؛

معنای عام از عید که همان روز اول ماه شوال است و معنای دوم از عید فطر، عیدی است که روزه به پایان رسیده و سالکان سرخوش و شادمان هستند؛ زیرا به دیدار معشوق نزدیک تر شده‌اند و به تبع ذومراتب بودن روزه که به سه دسته‌ی صوم عام، صوم خاص و صوم خاص الخواص تقسیم می‌شود، بهجت و سرور این عید نیز طبق درجه‌ی روزه داری تغییر می‌کند؛ به همین دلیل هرچه سالک در راه ریاضت و روزه داری توفیق بیش تری داشته باشد در هنگام عید نیز شادمانی افزون تری خواهد داشت.

شادمانی دیگر این عید ناشی از ترک تعلقات دنیوی و دستیابی به تقرب الهی و لمس کردن حضور خداوند است؛ چنان که پیامبر فرمودند: «قلب المومن بین الاسبوعین من اسابع الرحمن» به این معنا که: «قلب مؤمن در میان دو انگشت از انگشتان خداوند قرار دارد»

عضو هیات علمی دانشگاه الزهرا افزود: شادمانی دیگر این عید ناشی از ترک تعلقات دنیوی و دستیابی به تقرب الهی و لمس کردن حضور خداوند است؛ چنان که پیامبر فرمودند: «قلب المومن بین الاسبوعین

گروه ادب: عید فطر و شادمانی یک ماه روزه داری همراه عید همیشگی عارفان، خود را در شعر خواجه حافظ شیرازی به رخ کشانده‌است.

دکتر «سهیلا صلاحی مقدم» استاد ادبیات دانشگاه الزهرا در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) ضمن بیان مطلب فوق افزود: شاعر بزرگ ادبیات کلاسیک، خواجه شمس الدین محمد شیرازی، دو معنا از عید فطر را در نظر خواننده می‌آورد؛ معنای اول به سرور و شادمانی اشاره می‌کند که بعد از ریاضت‌های ماه رمضان برای هر انسان آگاه و بیداری حاصل می‌شود در آن جا که می‌گوید: «بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد/ هلال عید به دور قده اشارت کرد/ ثواب روزه و حج قبول آن کس برد/ که خاک میکده‌ی عشق را زیارت کرد»؛ این شادمانی ناشی از تلاش یک ماهه و رسیدن به منزلگاه عشق است هر چند این عشق اندک و ناچیز باشد.

استاد دانشگاه الزهرا درباره‌ی معنای دوم عید گفت: عید در این معنا همان وصال سالک به معشوق است که برای رسیدن به آن، منتظر هلال ماه نمی‌ماند بلکه خودش با اتصال به یگانه موجود عالم هستی، برای خود عید می‌آفریند: «چو عارف راو عاشق را به هر ساعت بود عیدی نباشد منتظر سالی که تا ایام عید آید»؛ زیرا عید در اصطلاح تصوف تجلیات جمال و جلال الهی بر قلب عارف است.

وی هم چنین افزود: عارف هر لحظه می‌تواند دو عید داشته باشد؛ اول این که از غم و حسرت زمان گذشته جدا شود و دیگر آن که به زمان حال متصل شود و ترس از آینده را کنار بگذارد؛ از این طریق آینده نیز به شکل صحیح، رقم می‌خورد: «عارفان هر دمی دو عید کنند/ عنکبوتان مگس قدید کنند» و در بیتی دیگر داریم: «صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق نیست فردا

۳۸

گفتن از شرط

من اسابع الرحمن» به این معنا که: «قلب مؤمن در میان دو انگشت از انگشتان خداوند قرار دارد».

وی در ادامه در باره‌ی غم تمام شدن این ماه افزود: عرفا در ماه رمضان روزگار خوشی دارند و از آمدن عید فطر، به دلیل در پیش داشتن راه بی پایان ریاضت و تربیت نفس هم چنین از دست رفتن فرصت تهذیب غمگین هستند.

معنای کلمه‌ی «عید»

«عید» کلمه‌ای فارسی و به معنای جشن و بزم است.

وی در پایان تصریح کرد: «عید» کلمه‌ای فارسی است و به معنای «جشن» و «بزم» است و تلفظ اصلی آن «عید» -ع بدون کسره- است اما به دلیل استعمال مردم و زنده بودن زبان و تطور آن در زمان‌های مختلف، تلفظ «عید» نیز از دیدگاه کارشناسان صحیح است.

دکتر «سهیلا صلاحی مقدم» متولد سال ۱۳۳۷ در تهران است که تحصیلات خود را در رشته‌ی ادبیات فارسی به پایان رسانده و از اعضای هیأت علمی گروه زبان و ادبیات فارسی و زبان‌شناسی دانشگاه الزهرا است. وی هم‌اکنون در حال آماده‌سازی کتاب خویش به نام «مقایسه بین مولوی و ویلیام بلیک» است و کتاب دیگری به نام «فرهنگ عرفا تا قرن هفتم» را نیز زیر نظر مرحوم دکتر «بحرالعلومی» و دکتر «احمد احمدی» به رشته‌ی تحریر درآورده است که تا مدتی دیگر منتشر خواهد شد.

سعدی فطر ورقه عید

۳۹

حسین باهر:

عید فطر به عنوان جلوه‌ی وحدت اسلامی در ادبیات مطرح است

اگرچه در ظاهر، نگاه متباینی به مفهوم عید فطر داشته‌اند اما در واقع در تقابل با یکدیگر قرار ندارند بلکه هر یک از رویکردی خاص به این موضوع در اشعار خود پرداخته‌اند.

این نویسنده با اشاره به مفهوم عید فطر در جهان اسلام تأکید کرد: آن چه مؤمنان و مسلمانان جهان را به هم نزدیک می‌کند و نه تنها از جنبه‌ی دینی بلکه از نظر سیاسی و اجتماعی نیز مورد توجه همه‌ی امت اسلامی قرار می‌دهد، ماه مبارک رمضان به‌ویژه عید سعید فطر است.

باهر، ابعاد عید فطر را از نظر عرفانی بسیار عمیق دانست و گفت: ما در بیرون با چهار عالم طبیعت، عالم فطرت یا ملکوت، عالم طینت یا اخلاق و عالم حیرت یا عرش اعلی و عرفان مواجه هستیم و در درون نیز چهار ساحت جسم، روح، نفس و فؤاد داریم؛ بنابراین باید تعادلی میان این وجوه درونی انسان و آن عواملی که بستر این وجوه است وجود داشته باشد.

این پژوهشگر در تبیین عید فطر گفت: به منظور نزدیک‌تر شدن فطرت انسان با عالم ملکوت، در طول یک سال می‌کوشیم و در ماه مبارک رمضان به خودسازی می‌پردازیم و در یک روز که به نام عید فطر نام گذاری شده است آن را جشن می‌گیریم.

باهر در پایان تصریح کرد: عید سعید فطر یک عید معنوی است که باید به شکلی عمیق مورد بررسی قرار گیرد.

گروه ادب: یکی از مهم‌ترین اعیاد اسلامی و نیز یکی از وجوه وحدت آفرین امت مسلمان که همه‌ی فرق و مکاتب اسلامی آن را جشن می‌گیرند، عید سعید فطر است و ادبیات همواره از این جلوه استفاده می‌کند.

«حسین باهر» مولوی شناس و استاد دانشگاه در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با اشاره به این بیت حافظ «از خلاف آمد عادت بطلب کام که من کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم» گفت: عید فطر توفیقی است که انسان در جهت عمل به دستورات الهی پیدا کرده و اعمالی را که به عنوان اعمال مباح مثل خوردن، خوابیدن و... را در طول یک سال انجام می‌دهد، در این ماه به خود حرام کرده است و در واقع در این ماه در جهت خلاف آمد عادت خود، به وحدت و یگانگی با فطرت الهی نائل می‌شود.

وی در ادامه با اشاره به این بیت «این دهان بستنی دهانی باز شد/ تا خورنده‌ی لقمه‌های راز شد» یادآوری کرد: روزه یک نوع فطام (از شیر گرفتن) است و انسان در این ماه اگرچه خود را از غذا محروم می‌کند اما هزار راه دیگر به روی او باز می‌شود و در عید فطر این امر را جشن می‌گیرد؛ بنابراین بعد عرفانی روزه و عید فطر بسیار عمیق است. این استاد دانشگاه با اشاره به نگاه شاعران به عید فطر تصریح کرد: شاعران شریعت مدار و طریقت مدار، هر یک به انعکاس مفهوم روزه و عید فطر در اشعار خود پرداخته‌اند؛

شاعران شریعت مدار به دلیل توفیق در انجام دستورات الهی در این ماه، عید فطر را در آثار خود ستایش کرده‌اند و شاعران طریقت مدار نیز به دلیل تمام شدن دوران محدودیت‌ها و انقباض‌ها، این مفهوم را مورد توجه قرار داده‌اند؛ چرا که این دسته از شاعران بیش‌تر به حکمت الاحکام دین توجه داشته‌اند.

این پژوهش‌گر ادبی، ماه مبارک رمضان را عبور از آتش دانست و گفت: در ماه مبارک رمضان آلودگی‌های مختلف جسمانی، روحانی و نفسانی که وجود انسان را در بر گرفته است، با عبور از معبر این آتش از بین می‌رود و در واقع سوزانده می‌شود؛ چرا که برای رسیدن به بهشت باید از تونل جهنم عبور کرد.

وی با اشاره به رویکرد متفاوت شاعران کلاسیک به مفهوم عید فطر یادآوری کرد: این دو دسته از شاعران - شریعت مدار و طریقت مدار -

به منظور نزدیک‌تر شدن فطرت انسان با عالم ملکوت ضمن این که در طول یک سال می‌کوشیم و در ماه مبارک رمضان به خودسازی می‌پردازیم و در یک روز که به نام عید فطر نام گذاری شده است آن را جشن می‌گیریم

عید فطر در اشعار قدما نماد رسیدن به معشوق است

و ترکیه‌ی نفس خود را از سفره‌ی الهی طلب می‌کند. سراینده‌ی مجموعه شعر «پشت قاب عینک» تصریح کرد: کلمات فطر و ماه رمضان واژه‌هایی هستند که بهانه‌ای به شاعر می‌دهند تا بتواند با بهره‌جستن از این واژه‌ها و تکیه بر مفاهیمی که در متن و بطن این واژه‌ها نهفته است، آن چه را که مورد نظرش است بیان کند و مخاطب خود را به دنیایی سرشار از پاکی ببرد و آرزوی بهره‌یافتن از این موقعیت‌ها را در آثار خود با ایده آل‌های ذهنی بیاموزد و تصویری به دست دهد که سرشار از پاکی، گشایش نور و روشنی است. طبایعی در پایان با اشاره به کاربرد واژه‌ی «عید فطر» در اشعار شاعران دوره‌ی معاصر گفت: متأسفانه در آثار شاعران قبل از انقلاب، کم‌تر نشانی از این واژه دیده می‌شود و شاعران بزرگ معاصر نیز آن طور که باید به این مفاهیم نزدیک نشده‌اند اما با پیروزی انقلاب اسلامی باز شاهد تولد فرهنگ دیگری هستیم که با تولد این فرهنگ، شاعران معاصر به مفاهیم قرآنی و مذهبی نزدیک می‌شوند و با آن آشتی می‌کنند.

عید فطر در اشعار

قدما

مولانا، حافظ، عطار و سنایی بیش از شاعران دیگر از واژه‌ی «فطر» در اشعار خود بهره‌برده‌اند و عید فطر را راهی برای وصال سالک به معشوق در برابر مخاطب تصویر کرده‌اند

معشوق در برابر مخاطب تصویر کرده‌اند.

این شاعر با بیان این که «در عید سعید فطر انسان با اعلام بندگی خود در پاسداشت این عید الهی، پاداش یک ماه عبادت و سحرخیزی بدون ریا را از خداوند می‌خواهد» افزود: در این ماه انسان به شوق شادمانی فرارسیدن این عید و نزدیکی به درگاه الهی و ترک تعلقات دنیوی، حاصل تذهیب

گروه ادب: شاعران کلاسیک با توجه به مفاهیم و آموزه‌های قرآنی، عید فطر را راهی برای ارائه‌ی روشنی، پایان یافتن شب تیره، رسیدن به چشمه‌ی حیوان، گذر از شب ظلمات و رسیدن سالک به معشوق عنوان کرده‌اند.

«علیرضا طبایی» شاعر در گفت‌وگو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: کلمه‌ی «فطر» در ادب فارسی بارها از سوی شاعران مورد استناد قرار گرفته است و هر کدام با توجه به مفاهیم و اندیشه‌های عرفانی خود یا اندیشه‌هایی که می‌خواستند آن را به مخاطب خود منتقل کنند بارها از دیدگاه‌های مختلف از این کلمه استفاده کرده‌اند.

سراینده‌ی مجموعه شعر «جوانه‌های پائیز» با اشاره به معنای لغوی فطر در ادب فارسی اظهار کرد: در ادب فارسی، فطر به معنای گسستن، گسردن و باز کردن است و به مفهوم کلیدی است که قفل تیرگی‌ها و مشکلات را باز می‌کند.

وی ادامه داد: از میان قدما و شاعران برجسته، مولانا، حافظ، عطار و سنایی بیش از دیگران از این واژه در اشعار خود بهره‌برده‌اند و عید فطر را راهی برای وصال سالک به

حمید سبزواری:

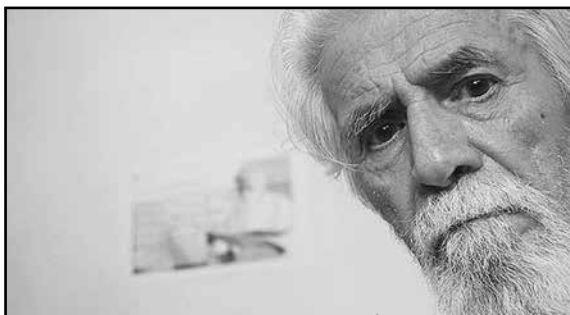
شاعران کلاسیک بر اساس آموزه های قرآن به مفهوم عید فطر پرداخته اند

روحانی و نفسانی که وجود انسان را در برگرفته است، با عبور از معبر این آتش از بین می رود و در واقع سوزانده می شود.

سبزواری با اشاره به عظمت عید فطر تأکید کرد: اتفاقی به بزرگی عید فطر از دید هیچ انسانی پنهان نمانده و برای تمام مسلمانان به یک امر درونی تبدیل شده و بی نیاز از نمایش دوباره در حوزه های ادبیات است.

این شاعر با اشاره به مفهوم فطر در ادبیات

معاصر تصریح کرد: متأسفانه در آثار شاعران قبل از انقلاب، کم تر نشانی از واژه فطر دیده می شود و شاعران بزرگ معاصر نیز آن طور که باید به این مفاهیم نزدیک نشده اند اما با پیروزی انقلاب اسلامی باز شاهد تولد فرهنگ دیگری هستیم که با تولد این فرهنگ، شاعران معاصر به مفاهیم قرآنی و مذهبی نزدیک می شوند و با آن آشتی می کنند. وی در پایان گفت: عید سعید فطر روزی است که انسان با اعلام بندگی خود در تکبیر این عید الهی، پاداش یک ماه عبادت و سحر خیزی بدون ریا را از خداوند می خواهد و حاصل تذهیب و تزکیه ی نفس خود را از سفره ی الهی بر می چیند.

گروه ادب: شاعران کلاسیک با توجه به مفاهیم و آموزه های قرآنی، به مفهوم عید فطر در آثار خود پرداخته اند.

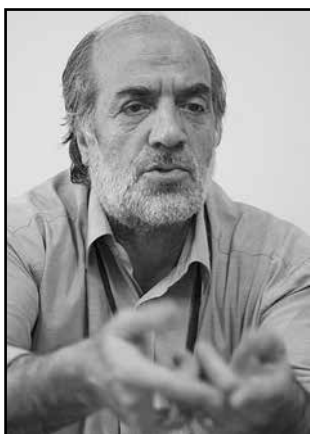
«حمید سبزواری» شاعر در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: عید فطر در شعر شاعران کلاسیک از جمله سعدی به زیبایی بیان شده و به طور کلی می توان گفت این مفهوم در ادبیات از جایگاه بالایی برخوردار بوده است.

این شاعر با اشاره به این بیت حافظ «از خلاف آمد عادت بطلب کام که من کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم» افزود: ماه رمضان توفیقی است که انسان در جهت عمل به دستورات الهی پیدا کرده و اعمالی را که به عنوان اعمال مباح مثل خوردن، خوابیدن و... در طول یک سال انجام می داده، در این ماه بر خود حرام کرده است و در واقع انسان در این ماه در جهت خلاف آمد عادت خود، به وحدت و یگانگی با فطرت الهی نائل می شود. وی ماه مبارک رمضان را عبور از آتش دانست و گفت: در ماه مبارک رمضان آلودگی های مختلف جسمانی،

شادمانی دیگر این عید ناشی از ترک تعلقات دنیوی و دستیابی به تقرب الهی و لمس کردن حضور خداوند است؛ چنان که پیامبر فرمودند: «قلب المؤمن بین الاسبین من اسابع الرحمن» به این معنا که: «قلب مؤمن در میان دو انگشت از انگشتان خداوند قرار دارد

حسین اسرافیلی:

عید فطر در باطن ادبیات فارسی نهفته است

ضمیر ناخودآگاه مسلمانان و شاعران مسلمان عجین شده است و با توجه به درونی شدن مفهوم آن، ادبیات فارسی رابی نیاز از پرداخت مستقیم به آن می کند. این عضو شورای شعر بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس شعر نمایش حس درونی و فردی شاعر یا تصویر رویدادی پنهان از چشم مخاطب دانست و گفت: اتفاقی به بزرگی عید فطر از دید هیچ انسانی پنهان نمانده و برای تمام مسلمانان به یک امر درونی تبدیل شده و بی نیاز از نمایش دوباره در حوزه های ادبیات است. وی در پایان گفت: عید سعید فطر روزی است که انسان با اعلام بندگی خود در تکبیر این عید الهی، پاداش یک ماه عبادت و سحر خیزی بدون ریا را از خداوند می خواهد و حاصل تذهیب و تزکیه ی نفس خود را از سفره ی الهی بر می چیند.

تجلیات درونی را به تصویر می کشد. وی اظهار کرد: حتی شاعری چون فردوسی که به روایت داستان های پیش از اسلام می پردازد، در پشت شخصیت پردازی های خود از مفاهیم و آموزه های دینی استفاده می کند و این نشان می دهد که شاعران ما در طول تاریخ با مباحث آیینی، انس و الفت داشته و به آن پیوند خورده اند. این عضو شورای شعر وزارت ارشاد هم چنین گفت: با دور شدن از نگاه کلی به ادبیات فارسی و حرکت به سمت موضوعات خاص دینی نظیر نماز، روزه، زکات یا عید سعید فطر، با نمونه های بسیار کمی در حوزه ی ادبیات فارسی روبه روی شویم که این دلیل بر عدم توجه شاعران به آن حوزه نیست.

عید فطر در ادبیات فارسی جاری است ادبیات فارسی هم واره از آموزه های دینی الهام می گیرد و با توجه به این که عید بزرگ سعید فطر خلاصه ای از تمام مفاهیم دینی را در خود دارد، پس می توان گفت که در ادبیات فارسی جاری و ساری است اسرافیلی که یکی از شاعران برگزیده ی ۲۰ سال اخیر است، اظهار کرد: عید فطر مفهومی بسیار گسترده دارد که با روح و

فارسی به این روز بزرگ از دریچه های مختلفی نگاه شده است اما متأسفانه حتی شاعران بزرگ و آیینی ایران چون مولوی، سنایی و عطار نیشابوری نیز با بیان مستقیم و نگاه عمیق دینی به سراغ این عید بزرگ نرفته و همواره با استفاده از عناصری چون باز شدن میکرده ها و یا هلال ابروی یار به انعکاس ظاهری و حتی عرفانی این عید سعید پرداخته اند. این عضو شورای شعر سازمان صدا و سیما، نگاه شاعران به مفاهیم دینی را بخش جدایی ناپذیر ادبیات فارسی دانست و تصریح کرد: در تمام حوزه های دینی و انسانی، عمیق ترین مفاهیم فطری، تربیتی و آموزشی بشریت، به زیباترین شکلی و با نگاه های گوناگون در ادبیات فارسی متجلی شده است.

مفاهیم دینی در آثار فارسی

نویسنده ی کتاب «تولد در میدان» - این کتاب اثر برگزیده ی دفاع مقدس در یک دوره ی ۱۰ ساله بوده است - افزود: مفاهیم دینی در آثار مولانا رنگ تدریس و آموزش مستقیم به خود می گیرد و در آثار سعدی بوی پند و اندرز می دهد و گاهی با زبان حافظ

گروه ادب: اگرچه در اشعار شاعران فارسی گو با اصطلاح «عید فطر» به طور صریح کم تر برخورد می کنیم اما مفاهیم عرفانی این عید سعید در باطن ادبیات فارسی نهفته است.

«حسین اسرافیلی» دبیر علمی پانزدهمین کنگره ی سراسری شعر دفاع مقدس در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: ادبیات فارسی همواره از آموزه های دینی الهام می گیرد و با توجه به این که عید بزرگ سعید فطر خلاصه ای از تمام مفاهیم دینی را در خود دارد، پس می توان گفت که در ادبیات فارسی جاری و ساری است. مسوول فرهنگی نشریه ی «کار و کارگر» افزود: در ادبیات

وداع سعدی شیرازی با ماه رمضان برگ تحویل می کند رمضان

گروه ادب: شاعران و ادیبان مسلمان تاریخ ادب پارسی همواره به فریضه‌ی روزه و زیبایی‌های ماه مبارک رمضان توجه داشته‌اند و این توجه را در آثار غنی خود منعکس کرده‌اند؛ به طوری که هم‌زمان با آغاز این ماه عزیز، شعر خود را به پیشواز آن برده و در روزهای پایانی رمضان، با این ماه وداع کرده‌اند. شیخ اجل سعدی شیرازی در این قصیده با رمضان وداع کرده است:

برگ تحویل می کند رمضان

بار تودیع بر دل اخوان

یار نادیده سیر، زود برفت

دیر ننشست نازنین مهمان

غادر الحب صحبة الاحباب

فارق الخل عشرة الخلان

ماه فرخنده روی بر پیچید

و علیک السلام یا رمضان

الوداع ای زمان طاعت و خیر

مجلس ذکر و محفل قرآن

مهر فرمان ایزدی بر لب

نفس در بند و دیو در زندان

تا دگر روزه با جهان آید

بس بگردد به گونه گونه جهان

بلبلی زار زار می نالید

بر فراق بهار وقت خزان

گفتم انده مبر که باز آید

روز نوروز و لاله و ریحان

گفت ترسم بقا و فنانکند

ورنه هر سال گل دمد بستان

روزه بسیار و عید خواهد بود

تیرماه و بهار و تابستان

تا که در منزل حیات بود

سال دیگر که در غریبستان

خاک چندان از آدمی بخورد

که شود خاک و آدمی یکسان

هر دم از روزگار ما جزوی ست

که گذر می کند چو برق پیمان

کوه اگر جزو جزو بگیرند

متلاشی شود به دور زمان

تا قیامت که دیگر آب حیات

باز گردد به جوی رفته روان

یارب آن دم که دم فرو بندد

ملک الموت واقف شیطان

کار جان پیش اهل دل سهل است

تو نگه دار جوهر ایمان

وداع صائب تبریزی با ماه رمضان افسوس که ایام شریف رمضان رفت

گروه ادب: شاعران و ادیبان مسلمان تاریخ ادب پارسی همواره به فریضه‌ی روزه و زیبایی‌های ماه مبارک رمضان توجه داشته‌اند و این توجه را در آثار غنی خود منعکس کرده‌اند؛ به طوری که هم‌زمان با آغاز این ماه عزیز، شعر خود را به پیشواز آن برده و در روزهای پایانی رمضان، با این ماه وداع کرده‌اند. صائب تبریزی در این غزل با ماه رمضان وداع کرده است:

افسوس که ایام شریف رمضان رفت

سی عید به یک مرتبه از دست جهان رفت

افسوس که سی پاره این ماه مبارک

از دست به یک باره چو اوراق خزان رفت

ماه رمضان حافظ این گله بعد از گرگ

فریاد که زود از سر این گله شبان رفت

شد زیر و زبر چون صف مژگان، صف طاعت

شیرازه جمعیت بیدار دلان رفت

بی قراری ما چون نشود فاش به عالم

ماهی که شب قدر در او بود نهران رفت

با قامت چون تیر در این معرکه آمد

از بار گنه باقد مانند کمان رفت

برداشت زدوش همه کس بار گنه را

چون باد سبک آمد و چون کوه گران رفت

چون اشک غیوران ز سراپرده‌ی مژگان

دیر آمد زود از نظر آن جان جهان رفت

از رفتن یوسف نرود بر دل یعقوب

آن ها که به «صائب» ز وداع رمضان رفت

حضور عید فطر در ادبیات معاصر پررنگ تر است

گروه ادب: رویکرد شاعران معاصر به عید فطر به حدی پررنگ است که می توان چند مجموعه از این آثار گردآوری کرد.

«سعید یوسف نیا»، دبیر گروه شعر رادیو فرهنگ در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: پس از انقلاب و با گسترش جریان ادبی متعهد، حضور مفاهیم آیینی و مضامینی چون عید سعید فطر در شعر پررنگ تر شده است. او ادامه داد: من در سال های گذشته این فرصت را داشته ام تا با شعر گذشتگان ارتباط بیشتری داشته باشم و امروز می توانم بگویم که حضور ماه مبارک رمضان و عید سعید فطر در ادبیات گذشتگان چندان رنگی نداشته است. یوسف نیا افزود: البته تلاش های شاعران سبک هندی در این مسیر قابل توجه است اما به ویژه از نظر کمی این تلاش ها با تلاش های شاعران هم روزگار ما قابل مقایسه نیست. می توان چندین مجموعه از شعرهای شاعران معاصر در باره این موضوع تهیه کرد حال آن که شاید شعرهای تمام شاعران کلاسیک شعر پارسی در این موضوع به یک مجموعه نرسد و به همین دلیل است که تاکنون هیچ مجموعه ای با این موضوع از شاعران سلف جمع آوری نشده است. او ادامه داد: شاعران ما پس از انقلاب متوجه شدند که پشت این تصویر به ظاهر ساده، عید سعید فطر، دریایی از معانی نهفته است و همین سبب شد که حضور این مضمون در شعر معاصر پررنگ تر شود.

خسرو احتشامی: عید فطر باید جزو هویت شاعر باشد

گروه ادب: عید فطر جزو هویت والای ایرانی، اسلامی ماست و باید همیشه حضور پررنگ در ادبیات داشته باشد و جزو هویت شاعر باشد.

خسرو احتشامی در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: اگر امروز شاهد کم رنگ شدن این حضور در شعر جوانان هستیم باید ریشه آن را در کمبود آگاهی ایشان نسبت به دستاوردهای فرهنگی شان جستجو کنیم. این ماه ها و این اعیاد با نوعی عرفان همراهند که مناسفانه عده ای از جوان ها از آن فاصله دارند. البته اگر ایشان به مطالعه رو بیاورند قطعاً شاهد حضور پررنگ این دستاوردهای فرهنگی در شعرهای ایشان هم خواهیم بود. او ادامه داد: در آثار بزرگانی چون مولوی، اسلام جزء چیستی جهان بینی ایشان است. ما نیز باید به همین مرتبه برسیم. اگر رسیدیم می توانیم امیدوار باشیم که این حضور در شعر ما هم پررنگ بشود. احتشامی گفت: هویت عید فطر همیشه بر وحدت مسلمانان تاکید داشته است و این وحدت همواره باید مدنظر شاعران قرار بگیرد. او افزود: مشکل این است که ما امروزه به هنر بانگهای سهل انگارانه می نگریم و تنها به رویه هنر می پردازیم. طبیعتاً این اثر هنری آن ماندگاری لازم را نخواهد داشت.

حبیب نبوی:

شاعران کلاسیک عید فطر را بیشتر از نوروز ستوده اند

شوال بیا

وی اظهار کرد: همچنین «اوحدی مراغه» به زیبایی در این ابیات عید فطر را توصیف کرده است «روزه داران را هلال عید ابروی شماسست شب نشینان را چراغ از پرتوی روی شماسست» یا «ای عید روزه داران ابروی چون هلالت وی شام صبح خیزان زلف سیاه و خالت».

نبوی با اشاره به ابیاتی از اشعار انوری و حافظ درباره به کارگیری شاعران از مفهوم عید فطر گفت: «مرحبا نو شدن و آمدن عید صیام حبذا واسطه عقد شحور و ایام» یا «چو طبل رحلت روزه همی زند مه عید/ به شکر رویت او رأیت نشاط بزن»، «هزار عید چنین در سرای عمر بماند/ هزار بیخ خلاف از زمین ملک بکنند»

حافظ نیز اشعار بسیار زیبایی را در این باره سروده است: «روزه یک سو شد و عید آمد و دل ها برخواست می زخم خانه به جوش آمد و می باید خواست»، «بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد/ هلال عید به دور قده اشارت کرد»، «ماه شعبان منه از دست کین خورشید/ از نظر تا شب عید رمضان خواهد شد» و «جهان بر ابروی عید از اهلال و سمه کشید/ هلال عید در ابروی یار باید دید».

این استاد دانشگاه با اشاره به مفهوم عرفانی عید فطر تصریح کرد: انسان ها در این ماه شادمانی توفیقی الهی را پس از یک ماه خودداری و بردباری تجربه و به دولتی بسیار عظیم دست پیدا می کنند.

وی یادآوری کرد: انسان در این ماه با پرهیز از شدیدترین انگیزه های طبیعی و جسمانی به دست پیدا و به این ترتیب از این جهانی که به تکرار بر آن ها می گذرد جهانی دیگر را تجربه می کنند.

نبوی با اشاره به مفهوم عید فطر اظهار کرد: عید حقیقی در دل انسان بر اثر مقاومت در برابر نفس اتفاق می افتد و انسان می تواند شایستگی درک رازها الهی را داشته باشد؛ به عنوان مثال مولانا می فرماید: «این دهان بستنی دهان باز شد/ تا خورنده لقمه های راز شد»؛ بنابراین انسان در عید فطر بار دیگری متولد می شود.

وی در پایان یادآوری کرد: مولانا درباره تولد دوم انسان و شایستگی درک اسرار الهی نیز این ادبیات را سروده است: «هر که کاه و جو خورد قربان شود/ هر که نور حق خورد، قرآن شود/ گر خوری یک لقمه زان مأکول نور/ خاک ریزی بر سر نان تنور».

گروه ادب: اهمیت عید فطر در میان ادیبان کهن به حدی بوده است که در آثار خود این عید را خیلی بیشتر از عید نوروز ستوده اند.

«حبیب نبوی» قرآن پژوه و استاد دانشگاه در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: شاعران کلاسیک هر یک از منظری متفاوت به عید فطر پرداخته اند؛ به عنوان مثال «امیر معزی» این بیت را به زیبایی در این باره سروده است: «عید اضحی رسم و آیین خلیل آذر است عید فطر اندر شریعت سنت پیغمبر است».

وی با اشاره به اهمیت عید فطر در میان شاعران پارسی گوی مسلمان تأکید کرد: عید فطر به حدی در میان شاعران پارسی گوی از اهمیت برخوردار بوده است که حتی این عید را نسبت به عید آیینی نوروز بیشتر ستوده اند؛ به عنوان مثال می توان به این بیت «کلیم کاشانی» اشاره کرد که «نیایی مستحق تر از من محمودی ساقی زکات فطر می، رطلی گران باید جدا کردن».

این مولوی پژوه با خواندن شعر شاعران کلاسیک درباره عید فطر اظهار کرد: همچنین «نظیری نیشابوری» این بیت «به فطر روزه می ای داد باده فروش که هم گداز حسد کاسه گدا بشکست» را سروده و جامی نیز این بیت را در این باره بیان کرده است: «عید فطر است بیا تا به می افطار کنیم عیدگه خاک در خانه خماری کنیم».

وی یادآوری کرد: «ادیب ممالک فراهانی» نیز این ابیات را سروده است: «چندان که بد از روزه دل مردم غمگین شد ز آمدن عید درون ها همه خرسند/ عید آمدن و رفتن روزه شده توأم چون آمدن فردین با رفتن اسفند» یا «هین باده بیارید و بنوشید به گلزار/ ای روزه گشایان هله در پرده گنه چند/ دیگر نکنند روزه خواران را شه کیفر/ دیگر ندهد واعظ از خوردن می پند».

این نویسنده شعر «اوحدی مراغه ای» را در باره عید فطر خواند: «تا به رخت عید کنم روی به توحید کنم آخر شعبان چو شدیاول

محمد جواد محبت:

شادی عید فطر در ادبیات به تصویر کشیده شده است

تصریح کرد: خوشبختانه پس از انقلاب نماز عید فطر به صورت جماعت برگزار می شود؛ چرا که گفتار و کردار امام (ره) از تأییدی آسمانی برخوردار بود و ایشان توانستند با احیای دین اسلام این سنت الهی را به پا دارند. وی یادآوری کرد: به عنوان یک شاعر باید این مسئله را بیان کنم که امروز به برکت انقلاب اسلامی، می توانیم نماز این عید باشکوه را آزادانه برگزار کنیم. این شاعر در پایان با اشاره به تعطیلات عید فطر در کشورهای اسلامی تأکید کرد: تعطیلات عید فطر در کشورهای اسلامی بیش از سه روز است؛ چرا که این عید در اسلام از جایگاه بسیار بالایی برخوردار است اما متأسفانه این عید در کشور ما تنها به یک روز اختصاص داده شده است.

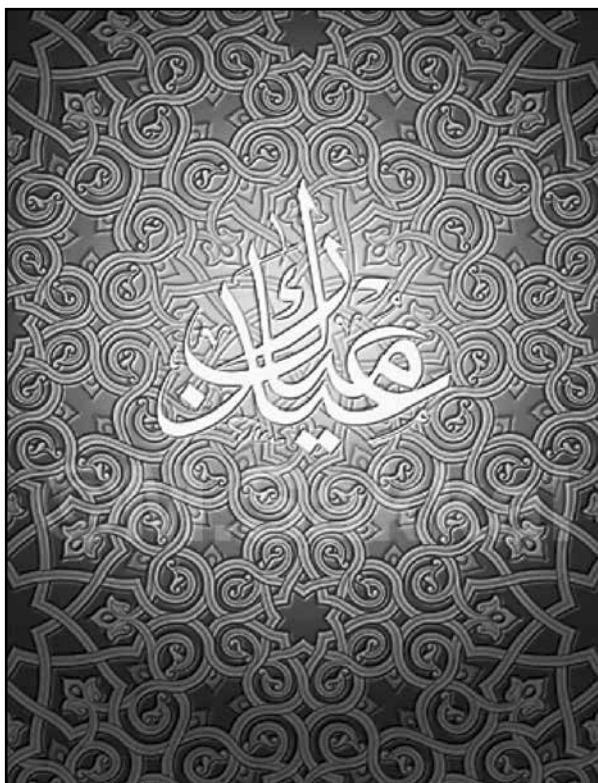

گروه ادب: شاعران و ادیبان کلاسیک در آثار خود به زیبایی به مفهوم عید فطر پرداخته و به ویژه بر شادی این عید بزرگ تأکید داشته اند. «محمد جواد محبت» شاعر در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این مطلب گفت: عید فطر برای شاعران پارسی از اهمیت بسزایی برخوردار بوده و شاعران کلاسیک در آثار خود از جنبه های متفاوتی به این مفهوم پرداخته اند. وی افزود: عید فطر، سپاس گذاری انسان ها به دلیل توفیق الهی و سلامت درونی است که در طول یک ماه با رعایت دستورات الهی به آن دست پیدا کرده اند. این شاعر با بیان این که نماز عید فطر در زمان پیش از انقلاب به صورت فرادا برگزار می شد

عید فطر در آینه ی غزلیات مسعود سعد سلمان رسید عید و ز ماه روزه کرد گذر

شاه بن مسعود، سروده شده است. در این قصاید ابتدا ستایشی از سلطان به عمل آمده سپس به شکوه پرداخته شده است. چندین قصیده در ستایش امرا و دوستانی دارد که او را یاری کرده اند. بیش تر اشعار او کلام جامعه است، خصوصاً آن که در حبس گفته شده است.

گروه ادب: شاعران و ادیبان مسلمان تاریخ ادب پارسی همواره به فریضه ی روزه و زیبایی های ماه مبارک رمضان توجه داشته اند و این توجه را در آثار غنی خود منعکس کرده اند؛ عید سعید فطر نیز از این توجه دور نمانده و در آینه ی اشعار شاعران کلاسیک مطرح شده است.

«مسعود سعد سلمان» شاعر قرن پنجم و ششم هجری قمری در غزلی از اصطلاح «عید فطر» استفاده ی استعاری کرده و سروده است:

رسید عید و ز ماه روزه کرد گذر
وداع باید کردش که کرد رای سفر
به ما مقدمه ی عید فر خجسته رسید
براند روزه ی فرخنده ساقه ی لشکر
برفت زود ز نزدیک ما و نیست شگفت
که زودتر رود آن چیز کو گرامی تر
مه صیام درختی است بار او رحمت
به آب زهد توان خورد هم ز شاخش بر
بزرگ واره ها و خجسته ایاما
چه گفت خواهی از ما به خالق اکبر
نداشتیم تو را آن چنان که واجب بود
شدی و ماند حقت خلق را به گردن بر...

مسعود سعد یکی از قصیده سرا بیان قرن پنجم و ششم هجری قمری است. این شاعر بیش تر اشعارش را در قالب حسبیه سروده است. علاوه بر قصاید در دیوانش غزل، رباعی، مثنوی، قطعه، چیستان نیز یافته می شود. زبان او آسان و سلیس و وصف طبیعت یا معشوق یا شراب در شعر او کم تر است. بیشتر قصیده های شکوه ای مسعود، از راه داد خواهی، خطاب به شاهان غزنوی یعنی سلطان ابراهیم بن مسعود و پسرش علاءالدوله بن ابراهیم، شهرزاد بن ابراهیم، ملک ارسلان بن مسعود و بهرام

«عید فطر» نماد هویت اسلامی ویکیپارچگی مسلمانان

آیت الله تسخیری: ارتقای آگاهی مسلمانان، اثرات عظیمی در انسجام امت اسلامی خواهد گذاشت

دبیرکل مجمع تقریب مذاهب اسلامی در بخش دیگری از سخنان خود در خصوص اینکه چگونه از فرصت عید سعید فطر و ماه مبارک رمضان که نماد مشترک بین ملل اسلامی استفاده کنیم، گفت: اگر آگاهی مسلمانان به معنی روزه و رمضان و معانی عید بیشتر باشد، اثر عظیم و شگفت آوری در رابطه با انسجام و تفاهم خواهد گذاشت.

وی ادامه داد: روزه داری در ماه رمضان به معنی ورود همه مسلمانان در یک اردوی الهی با نیت واحد قربت الی الله و شعار و عملی واحد است که در آن تربیت می شوند و آماده زندگی عمومی و طبیعی خوب می شوند.

تسخیری عنوان کرد: اگر آگاهی مسلمانان ارتقا یابد و معانی روزه، اخلاص، ایثار، اخلاق و جهاد را که همه برای ماه مبارک رمضان تجلی یافته، بهتر درک کنند و معانی حمل قرآن و رساندن پیام آن به جهانیان در این ماه عمق گیرد، اثرات عظیمی در زمینه انسجام و وحدت امت اسلامی خواهد گذاشت.

وی در تکمیل سخنان خود با توصیه به مسلمانان اظهار کرد: قرآن در رابطه با بنی اسرائیل می فرماید «حملوا التوراهُ ثمَّ لم یحملوها» اینان شبیه حیوانات قرار می گیرند به علت اینکه پیام تورات را حمل نکردند. ما نمی دانیم وقتی پیام عظیم قرآن را به ما دادند «و حملنا القرآن» اگر خدای ناکرده پیام های قرآن را اجرا نکنیم و به دیگران نرسانیم، اگر ما در این رابطه خیانت کردیم و پیام های قرآن مجید را که برای کل بشریت است را حمل نکردیم، معلوم نیست قرآن چه وقتی برای ما فراهم می کند و با ما چگونه برخورد می شود.

تسخیری در ادامه گفت: ما مسئولیت عظیمی را پیش روی داریم و امیدواریم مسلمانان با آگاهی پیام های قرآن را به درستی دریافت و حمل کنند.

گروه سیاسی: اگر آگاهی مسلمانان ارتقاء یابد و معانی روزه، اخلاص، ایثار، اخلاق و جهاد را که همه در ماه مبارک رمضان تجلی یافته، بهتر درک کنند و معانی حمل قرآن و رساندن پیام آن به جهانیان در این ماه عمق گیرد، اثرات عظیمی در زمینه انسجام و وحدت امت اسلامی خواهد گذاشت.

آیت الله تسخیری، دبیرکل مجمع تقریب مذاهب اسلامی در گفت و گوی اختصاصی با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به فرارسیدن عید سعید فطر و نقش آن در تحقق شعار سال یعنی اتحاد ملی و انسجام امت اسلامی اظهار کرد: همچون که در دعای نماز عید فطر آمده «جعلہ للمسلمین عیداً»، عید فطر تجلی وحدت امت اسلامی در روزی مبارک با سرودی واحد است که در این روز همه شکرگذار پروردگار هستند و در این روز که برای همه مسلمانان عید است، اعلام می دارند که به فطرت و اسلام خودمان برمی گردیم و ماه رمضان را مقدمه ورود قوی به زندگی طبیعی و مجدد می دانیم.

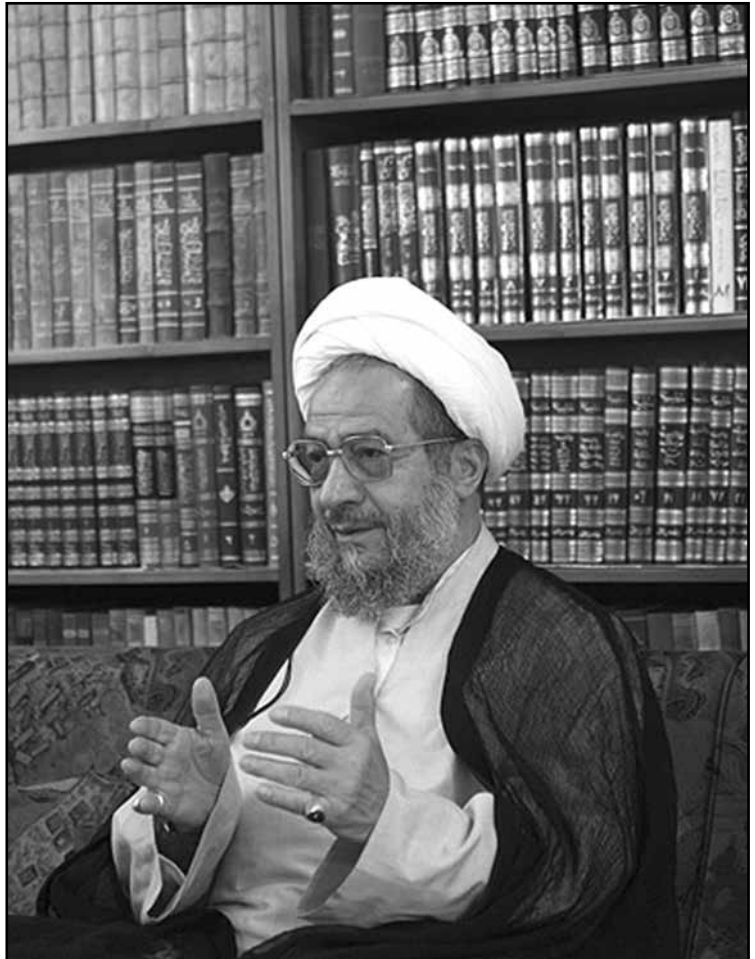
آیت الله تسخیری عنوان کرد: عید فطر با همه معانی خود مانند بازگشت به فطرت، به معنی برگشت به خدا و اخذ جایزه الهی می تواند در تحقق همدلی و همگامی بین مسلمانان تأثیرگذار باشد.

آیت الله تسخیری :
عید فطر با همه معانی خود
مانند بازگشت به فطرت، و
خدا و اخذ جایزه الهی می
تواند در تحقق همدلی و
همگامی بین مسلمانان
تأثیرگذار باشد

آیت الله مقتدایی: عید فطر فرصت تعهد با خدا برای تحقق انسجام اسلامی در برابر هجمه است

دشمنان، مذاهب مختلف اعم از شیعه و سنی تفاوتی ندارد، آنها از گسترش روزافزون اسلام می ترسند و هدف شان از بین بردن اسلام است.

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، وظیفه مسلمین را در شرایط حاضر، همدلی و وحدت مذاهب مختلف بیان کرد و گفت: نباید این گونه فکر کرد که به طور مثال اگر اهل سنت از بین برود، دشمنان از شیعیان حمایت می کنند و یا برعکس. بنابراین وظیفه مهم اسلامی ما در ایام پایان ماه رمضان و عید فطر، تعهد با خداوند برای اتحاد در برابر دشمنان است. عضو شورای عالی حوزه علمیه قم، درباره نقش عید فطر در تحقق اتحاد ملی در داخل کشور نیز توضیح داد: ما همواره لذت پیروزی اتحاد بین مردم و گروه های مختلف را چشیده ایم. در دوران پیش از انقلاب، اتحاد همه جانبه ای بین اقشار مختلف مردم اتفاق افتاد و موفق شدند رژیمی را که از حمایت دشمنان برخوردار بود را از بین ببرند.

این استاد حوزه علمیه ادامه داد: در دوران دفاع مقدس نیز وقتی ملت ما با هم متحد شدند، دشمن در طول ۸ سال جنگ تحمیلی نتوانست حتی وجبی از خاک این کشور را تصاحب کند و در موضوع انرژی هسته ای نیز ملت ما متحد ایستاد و این یکپارچگی نشان داد که قدرتی را یارای مقابله با آنها نیست. آیت الله مقتدایی در پایان با تأکید بر این نکته که باید از این رخدادها عبرت بگیریم، خاطر نشان کرد: در این زمینه نیز عید فطر فرصتی است که تعهد کنیم، وحدت و یکپارچگی خود را حفظ کرده و مانع از ایجاد رخنه در صف متحد ملت شویم.

گروه سیاسی: نایب رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، عید فطر را فرصتی مناسب برای تعهد مسلمانان با خداوند در راه تحقق انسجام اسلامی در برابر هجمه دشمنان دانست.

ماه رمضان فرصت مناسبی برای انس بیشتر با خداوند است و در عید فطر که در پایان این ماه مبارک قرار دارد، مسلمین می توانند با صداقت و خلوص بیشتر با هم متحد شده و دست وحدت به سوی یکدیگر دراز کنند

آیت الله مقتدایی، نایب رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، در گفت و گو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) درباره نقش عید فطر به عنوان سمبل مشترک بین مسلمین در تحقق انسجام اسلامی تصریح کرد: ماه رمضان فرصت مناسبی برای انس بیشتر با خداوند است و در عید فطر که در پایان این ماه مبارک قرار دارد، مسلمین می توانند با صداقت و خلوص بیشتر با هم متحد شده و دست وحدت به سوی یکدیگر دراز کنند.

وی با اشاره به هجمه های دشمنان علیه اسلام افزود: برای

عضو شورای نگهبان: عید فطر نماد هویت اسلامی و یکپارچگی مسلمانان است

در کنار آن عید فطر می تواند مظهر کرامت و عزت امت اسلام نیز باشد؛ «ذخرا و شرفا و کرامه و مزیدا.» وی تأکید کرد: اگر همه مسلمانان به شکل یکنواخت و با محوریت بندگی خداوند و تحت رهبری واحد این عید را جشن گرفته و با حفظ حرمت ها، بر اساس آداب و رسوم خاص خود آن را جشن بگیرند، می تواند در تحقق انسجام امت اسلامی نقش مهمی ایفا کند.

نماینده استان خوزستان در مجلس خبرگان رهبری اظهار امیدواری کرد، عید فطر زمینه ساز تحکیم برادری مسلمانان شده و نتیجه ماه رمضان که تقوا است، در این عید نیز هویدا شده و تعالی الهی جامعه اسلامی را جشن بگیریم.

گروه سیاسی: آیت الله کعبی با اشاره به فرازهای دعای قنوت نماز پربصابت عید سعید فطر، این عید را نماد هویت اسلامی و یکپارچگی مسلمانان دانست.

آیت الله عباس کعبی، عضو مجلس خبرگان رهبری در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) از عید فطر با عنوان نماد هویت امت اسلام نام برد.

وی با بیان اینکه مفهوم عید در اسلام با مفهوم بندگی خداوند و عبادت آمیخته است، افزود: عید در پایان یک دروه بندگی و عبادت خداوند اعلام می شود؛ همانند عید قربان که بعد از مناسک حج اعلام می شود و یا عید فطر که در پایان یک ماه عبادت و بندگی خداوند که حاصل آن نیز تقوا است، جشن گرفته می شود.

کعبی در بخش دیگری از این گفت و گو به نقش عید فطر در تحقق اتحاد ملی و جلوگیری از تنش های داخلی اشاره کرد و توضیح داد: در وهله نخست حضور در صف های نماز عید فطر و دید و بازدیدهای این روز، گامی در جهت تحقق اتحاد آحاد مختلف جامعه است.

عضو حقوقدان شورای نگهبان یاد آور شد: اگر آحاد ملت تواضع به خرج بدهند، از دریچه مهربانی و رحمت با یکدیگر برخورد کنند و نسبت به یکدیگر گذشت داشته باشند؛ «اهل العفو و الرحمة و اهل التقوی و المغفرة» و شعار عید را که شعار تحکیم برادری بین مردم است، مدنظر قرار دهند، قطعا منجر به وحدت ملی خواهد شد و نتیجه اینکه عید فطر هم ظرفیت انسجام اسلامی و هم ظرفیت اتحاد ملی را داراست.

عضو حقوقدان شورای نگهبان تصریح کرد: اعیاد مذهبی جلوه ای از بندگی و عبادت خداوند هستند و اگر از این منظر بنگریم، عید، روز جایزه بندگی و شادمانی برای موفقیت در راه کسب تقوا و تعالی روحی و معنوی است.

کعبی ادامه داد: بر اساس مطالب فوق، در می یابیم که اعیاد مذهبی و اسلامی از اعیاد ملی و انقلابی متفاوت هستند. در این میان، عید فطر نماد هویت اسلامی و یکپارچگی مسلمانان است.

عضو مجلس خبرگان رهبری در ادامه به فرازهایی از قنوت نماز عید فطر (اسئلک بحق هذا اليوم الذی جعلته للمسلمین عیدا) اشاره کرد و گفت: عید فطر عید همه مسلمانان است.

رئیس مرکز جهانی علوم اسلامی:

توجه به مصالح مشترک زمینه تقویت همگرایی اسلامی را پدید می آورد

گروه سیاسی: توجه به مصالح مشترک اجتماعی و سیاسی و دشمنان مشترک است که زمینه تقویت همگرایی اسلامی را پدید می آورد.

اسلامی و گروه های مختلف جهان اسلام عقاید مشترک فراوانی چون توحید، نبوت، معاد و بسیاری از اعتقادات مشترک دیگر وجود دارد که همه آن را باور دارند.

اعرافى در ادامه عنوان کرد: شرط دوم آداب و سلوک، اخلاقیات، نهادها و مناسک مشترک است که در این زمینه هم در اصول اخلاقی فراوانی مشترک هستند و هم در سلوک اجتماعی اصول مشترکی دارند، به خصوص نقش مناسک و شعائر دینی در همبستگی اجتماعی و همگرایی گروه ها فوق العاده بالاست. همه گروه های جهان اسلام علی رغم وجود تفاوت های نژادی، قومی، فرهنگی، مذهبی، زبانی و منطقه ای زمینه برای انسجام و همگرایی آنها در مسائل مشترک مهیاست.

وی ادامه داد: خوشبختانه مناسک و شعائر بسیاری مانند حج، نماز جماعت، نماز جمعه و مراسم های گوناگون بسیاری در ماه رمضان از سحرخیزی، قرائت قرآن و دعا گرفته تا عید فطر و نماز آن و دیگر اعیاد اسلامی که از نمادهای مهم وحدت هستند، بین امت اسلامی وجود دارد و این دو شرط برای ایجاد همگرایی میان امت اسلامی فراهم است و می توان بر این دو پایه تأکید بیشتری کرد تا آگاهی ملت ها ارتقا یافته و این رشد آگاهی سبب تحکیم و رشد انسجام شود.

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا اعرافی، رئیس مرکز جهانی علوم اسلامی در گفت و گو با خبرنگاری قرآنی ایران (ایکنا) به بیان مطالبی درباره انسجام امت اسلام و همگرایی کشورهای مختلف پرداخت و گفت:

برای انسجام امت اسلام و همگرایی گروه های مختلف حداقل سه شرط لازم است که شرط اول وجود عقاید و نگرش های مشترک است، و شرط دوم آداب رفتاری، اجتماعی، نهادها و مناسک مشترک است. وی در ادامه عنوان کرد: به نظر می رسد در سال اتحاد ملی و انسجام اسلامی، بایستی توجه داشته باشیم همه گروه های جهان اسلام علی رغم وجود تفاوت های نژادی، قومی، فرهنگی، مذهبی، زبانی و منطقه ای زمینه برای انسجام و همگرایی آنها در مسائل مشترک مهیاست. این استاد حوزه در ادامه ابراز کرد: این شرایط در ایران مهیاست، بدین دلیل که دو شرط یاد شده میان مذاهب

را پدید می آورد.

رئیس مرکز جهانی علوم اسلامی در تکمیل سخنان خود گفت: ماه رمضان و عید فطر یکی از نمادهای مشترک فرهنگ ساز و انسجام آفرین است که در این شرایط بیشتر مورد توجه قرار می گیرد.

وی در ادامه عنوان کرد: نکته سومی که در این اثنا وجود دارد، توجه به مصالح مشترک اجتماعی و سیاسی و دشمنان مشترک است که زمینه تقویت همگرایی اسلامی

دریچه ای جهان معنوی (ایکنا)

خبرگزاری قرآنی ایران دیروز امروز فردا

ردیف	عنوان فعالیت	حجم فعالیت		
		۱۳۸۲	۱۳۸۶	۱۳۹۰
۱	تولید اخبار قرآنی (روزانه)	۷ خبر	۴۵۰ خبر	۱۲۰۰ خبر
۲	زبان های فعال	۱	۱۲	۳۵
۳	شعب داخلی	۰	۹	۳۰
۴	شعب خارجی	۰	۳	۱۵
۵	نشست های تخصصی - خبری (ماهانه)	۰	۲۰ نشست	۵۰ نشست
۶	بازدید کنندگان (روزانه)	۴۵۰ نفر	۶۸۰۰۰ نفر	۵۰۰/۰۰۰ نفر
۷	خبرنگاران (ثابت، ساعتی، حق التحریر)	۳ نفر	۱۶۸ نفر	۳۵۰ نفر
۸	خبرنگاران افتخاری	۰ نفر	۱۰۰ نفر	۱۰۰۰ نفر
۹	فریم عکس و گزارش تصویری (روزانه)	۲ فریم	۴۵ فریم	۳۰۰ فریم
۱۰	نسبت بازدید کنندگان خارجی به داخلی	۲٪	۷۵٪	۸۰٪
۱۱	نسبت اخبار اقتباسی به تولیدی	۹۲٪	۳۵٪	۲۵٪

بگذشت مه روزه عید آمد و عید آمد
بگذشت شب هجران معشوق پدید آمد
آن صبح چو صادق شد عذرای تو وامق شد
معشوق تو عاشق شد شیخ تو مرید آمد
بس توبه شایسته بر سنگ تو بشکسته
بس زاهد و بس عابد کو خرقة درید آمد
باغ از دی نامحرم سه ماه نمی زد دم
بر بوی بهار تو از غیب دمید آمد